

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Α.

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΙΑΝ

ΤΕΥΧΟΣ 9

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ,

ΤΗ 4 ΙΟΥΛΙΟΥ 1880.

ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΥΛΙΣΜΟΣ

—ο—

(Ίδε τεύχος Η΄.)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΗΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

Ὁ ἄνθρωπος λοιπὸν κέκτηται μεγίστην πρὸς τὸν πίθηκα ὁμοιότητα· ἐν δὲ τῷ τελευταίῳ παραγράφῳ τῆς σπουδαιοτάτης ταύτης μελέτης τῆς δημοσιευθείσης ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» ἴδομεν ὅτι οἱ κ.κ. Σβέρτγκερ καὶ Σβάρτζ διατείνονται ὅτι καὶ ἡμεῖς οἱ Εὐρωπαῖοι δὲν δυνάμεθα νὰ διίσχυρισθῶμεν ὅτι ἡμεθα ἐξ ὀλοκλήρου ξένοι τῆς συγγενείας ταύτης· ὡς ἀπόδειξιν δὲ φέρουσι τὴν βραχύτητα ὀλοκλή-

ρου τῆς χειρὸς καὶ τοῦ ἀκρόχειρός μας καὶ παρὰ τοῖς Σλαύοις καὶ Ρουμάνοις τὸ μέγιστον μῆκος τοῦ ἀκρόχειρος σχετικῶς μὲ τὸν βραχίονα.

Ἐκτὸς ταύτης ὁμως ὑπάρχουσι καὶ ἕτεροι σπουδαιότατοι ἀναλογίαι μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ πίθηκος. Ἄν παραβάλλῃ τις τοὺς ἐγκεφάλους τῶν νηπίων τῶν διαφόρων ἀνθρωπίνων φυλῶν πρὸ τοῦ ἐγκεφάλου τῶν νεογνῶν τοῦ πίθηκος θέλει παρατηρήσει ὅτι αἱ διαφοραὶ μειοῦνται ἐπιστηθῶς. Δὲν θεωροῦμεν περιττὸν νὰ παρατηρήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι πάντα τὰ ἐγκεφαλικά συστήματα τῶν νηπίων εἰς οἰανδήποτε καὶ ἂν ἀνήκωσι ταῦτα φυλῆν, εἰσὶ σχεδὸν τὰ αὐτά. Ἐν ἅπασιν τοῖς συστήμασι τούτοις τὸ ἰνιακὸν ὀστοῦν εἶναι ὀλιγοκέφαλον (ἐπιμήκη), διατηροῦ-

ται δὲ ἐν τῷ σχήματι τούτῳ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ βίου παρά τοις αἰθίοψιν ἀμφοτέρων τῶν φυλῶν, καὶ παρά ταῖς γυναῖξι. τῆς λευκῆς φυλῆς. Παρὰ τοῖς Μογγόλοις ὅμως, τοῖς Ἀμερικανοῖς καὶ τοῖς κατοικοῖς τῶν νήσων τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ τὸ κρανίον εὐρύνεται πλαγίως καθιστάμενον ἐπὶ τέλους βραχυκέφαλον. Παρὰ τῷ λευκῷ δὲ τὸ κρανίον, καίπερ κατ' ἀρχὰς ὄν δολιχοκέφαλον μηκύνεται ὅμως συχνάκις ἢ τουλάχιστον εὐρύνεται πάντοτε πρὸς τὴν μετωπικὴν διεύθυνσιν, καθιστάμενον ἐλλειπτικόν· ἂν δὲ καὶ μετὰ τὴν μεταβολὴν ταύτην ἐξακολουθῆ ὄν δολιχοκέφαλον, ἡ δολιχοκεφαλία αὕτη εἶναι ὅλως μετοπική. Κρανίον παιδίου ὀκταετοῦς ἐκ Νέας Καλλιδορίας ἀποσταλὲν εἰς τὴν Ἀνθρωπολογικὴν Ἑταιρίαν ὑπὸ τοῦ κ. Penard οὐδόλως διέφερε τοῦ κρανίου ὁμηλικίου παιδίου καυκασίας φυλῆς. Οὕτω τὸ κρανίον τοῦ πίθηκος διαφέρει, τοσοῦτον ὀλιγώτερον τοῦ τοῦ ἀνθρώπου ὅσον ἡ ἡλικία τοῦ ὑποκειμένου εἶναι μᾶλλον νεαρά. Κατὰ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς δευτέρας ὀδοντοφυΐας παρὰ τῷ πίθηκί, αἱ διαφοραὶ τοῦ ἐγκεφάλου ἀρχονται καθιστόμεναι ἐπαισθηταί. Κατὰ τὴν παιδικὴν ἡλικίαν τὰ ἄτομα τῶν διαφόρων ἀνθρωπίνων φυλῶν ὀλίγον ἀπ' ἀλλήλων διαφέρουσιν. Οὕτω ἡ νοημοσύνη τοῦ αἰθίοπος καὶ τοῦ εὐρωπαϊοῦ φαίνεται ἐκ συμφώνου ἀναπτυσσομένη μέχρι τῆς ἐποχῆς τῆς ἐνηλικιότητος, ὁπότε ὅμως αἱ μὲν διανοητικαὶ δυνάμεις τοῦ πρώτου φαίνονται καταδικαζόμεναι ὑπὸ τῆς φύσεως εἰς στασιμότητα, ἐνῶ αἱ τοῦ δευτέρου βαίνουσι διαρκῶς ἀναπτυσσόμεναι· τὸ τοιοῦτον προέρχεται ἴσως ἐκ τοῦ τρόπου τῆς στεροποιήσεως τῶν ἐγκεφαλικῶν ὀστέων ἧτις διενεργεῖται πρωτίμως μὲν παρὰ τῷ αἰθίοπι, βραδέως δὲ παρὰ τῷ εὐρωπαϊῳ.

Ὁ κ. Κουατρεφάξ ἀποδοκιμάζει διαρρήδην καὶ μετὰ τόλμης βαινούσης μέχρι θρασύτητος ἀπαντα τὰ συμπεράσματα εἰς ἃ κατήντησεν ἡ ἐπιστήμη ἐπι τῆς μελέτης τῶν ἀπολειθωμένων ἢ τουλάχιστον ἀρχαιοτάτων ἀνθρωπίνων λειψάνων, ἀνορυχθέντων ἐπὶ διαφόρων χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Βασίζομένη δὲ ἐπὶ τῆς αὐθεντίας τοῦ σοφοῦ δόκτορος Προυνέρ-βέη βαίνει μέχρι τοῦ χα-

ρακτηρίσκει ὡς κελτικόν τὸ περίφημον κρανίον τοῦ Νεανδερθάλ ὅπερ ἀνεκαλύφθη ἐν προκατακλυσμαίοις στρώμασιν, ἅτινα ἐμπεριεῖχον ὀστά μαμούθ καὶ λοιπῶν τῆς αὐτῆς φύσεως ζώων. Τὸ κρανίον τοῦτο εἶναι τὸ μᾶλλον πρὸς τὸ τοῦ πίθηκος παρεμφερὲς ἐξ ὅλων τῶν μέχρι σήμερον ἐξορυχθέντων ἀνθρωπίνων κρανίων Πάντα δὲ τὰ ἀποτελοῦντα τοῦτο συστατικὰ παρέχουσιν εἰς τὸ σύνολον αὐτοῦ προφανῶς κτηνώδη χαρακτηρισμόν. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ἐπιστήμη δὲν ἠδυνήθη εἰσέτι νὰ καθορίσῃ εὐκρινῶς τὸν κελτικὸν τύπον, δὲν διστάζομεν ὅμως νὰ εἴπωμεν ὅτι ἂν τὸ κρανίον τοῦτο ἀνήκῃ εἰς Κέλτον, τότε ὀρείλομεν νὰ συγχαρῶμεν τοὺς νεωτέρους Κέλτους ὡς τοσαύτην ὀλίγην πρὸς τοὺς προγόνους αὐτῶν ἔχοντες ὁμοιότητα.

Τέλος — καὶ τοῦτο εἶναι τὸ σπουδαιότερον — δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν πῶς ἀφοῦ εἶπεν ὁ κ. Κουατρεφάξ ἀναλαμβάνει νὰ ἀναιρέσῃ τὸν Δαρβινισμόν καὶ τὰς λοιπὰς θεωρίας αἰτινες ἀποδίδουσι τῷ ἀνθρώπῳ πιθηκοειδῆ καταγωγὴν, λησμονεῖ νὰ ἀναιρέσῃ καὶ τὸ πιστικώτερον τῶν γεγονότων ἐξ ὅσων ἐπικαλοῦνται οἱ ἀντίπαλοι τῶν κλασικῶν μονογενιστῶν, ὧν τοιοῦτος θερμὸς κυρήσεται συνήγορος. Ἐννοοῦμεν τὸ σταγονικόν ὅστων ὅπερ εὐρέθη ἐν Βελδικῇ ὑπὸ τοῦ κ. Δουπόντ, ὅστων οὕτως παράδοξον ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ δόκτωρ Προυνέρ-βέη — οὕτινος οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνήθῃ τὴν ἀρμοδιότητα καὶ ἐπὶ τῆς αὐθεντίας τοῦ ὁποίου καὶ αὐτὸς ὁ κ. Κουατρεφάξ τοσοῦτον συνεχῶς στηρίζεται, — δὲν εὔρε κατὰ πρῶτον ἐν αὐτῷ εἰμὴ χαρακτῆρας πίθηκος, μόνις δὲ μετὰ ὄριμον σκέψιν καὶ μακρὰν μελέτην ἠδυνήθη νὰ ἀνακαλύψῃ ἐν αὐτῷ ἀνθρωπίνους χαρακτῆρας.

▲

Ἐν προηγουμένῳ κεφαλαίῳ ἀπεπειράθημεν νὰ δικαιολογήσωμεν τοὺς ὀπαδοὺς τῆς πιθηκοειδοῦς καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου περὶ ὧν ὁ κύριος Κουατρεφάξ ἐκφράζεται λίαν αὐστηρῶς καὶ — κατὰ τὴν ἡμετέραν τουλάχιστον γνώμην — λίαν ἐλαφρῶς.

Ἐν τούτοις οἱ Δαρβινισταὶ ἠδύναντο νὰ ἐπι-

καλεσθῶσι πλεῖστα ἕτερα γεγονότα ὑποστηρίζοντα τὰς θεωρίας αὐτῶν ἂν προσεκαλοῦντο ποτε ν' ἀπολογηθῶσιν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν Μονογενιστῶν, οἵτινες οὐδόλως ἐννοοῦν νὰ συζητήσουν τὸ δυνατόν τῆς ἐκ τοῦ πίθηκου καταγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου.

Τὰ γεγονότα ταῦτα, ἐξ ὧν καταδεικνύται ὅτι ὁ Δαρβινισμὸς δὲν βασίζεται ἐπὶ τοσοῦτων ἐλαφρῶν, ὅπως φρονοῦσι τινες, βάσεων, δύναται νὰ ἀπαντήσῃ τις ἐν σπουδαιότατῃ τινι πραγματεία τοῦ κ. Θ. Χουξλέυ, φερούση τὸν τίτλον « Ὁ ἀνθρωπος ἐν τῇ Φύσει ». Ὁ ἄγγλος φυσιολόγος βλέπει καὶ ἐν τῇ πραγματεία αὐτοῦ ταύτη τὸν ἀνθρώπον δι' ὀμμάτων καὶ πνεύματος καθαρῶς φυσιολογικοῦ. Δὲν παύει ἔχων ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ μεταβάλλεσθαι εἶναι τὸ κυριώτερον χαρακτηριστικόν τῆς ζωῆς καὶ ὅτι τὰ διάφορα ὄντα δὲν παύουσι μεταβαλλόμενα διαρκῶς ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς σπερματώσεως μέχρι τοῦ θανάτου αὐτῶν. Πράγματι δὲ διὰ τὸν φυσιολόγον ὁ ἀνθρωπος εἶναι ὄν αἰώνιος «κυμαινόμενον», τὸ δὲ εἶδος αὐτοῦ δὲν θεωρεῖται οὐχὶ ὡς συγκροτημένον τι, ἀλλ' ὡς ἀφηρημένος τις καὶ ἰδεώδης τύπος ἀναγκαῖος ὅπως ὑποβοηθῆ τὴν μνήμην καὶ διευκολύνῃ τὴν μελέτην τῶν διαφορῶν ὑπάρξεων. Ὁ κ. Χουξλέυ δεικνύει ἡμῖν τὸν ἀνθρώπον κατὰ τὰς πρώτας φάσεις τῆς νηπιακῆς αὐτοῦ περιόδου καθ' ὅλα παρεμφερῆ τοῖς λοιποῖς σπονδυλοειδέσει ζώοις. Ἡ δὲ ὁμοιότης αὕτη ἔθαινε ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ὑπῆρξε στιγμὴ καθ' ἣν ἀπέβαινε ἀδύνατον νὰ διακρίνη τις τὸν ἀνθρώπον τοῦ κυνός. Κατόπιν ἀναπτυσσομένου τοῦ ἀνθρωπίνου εἴδους ἐπῆλθον οὐχὶ οἱ ἀνθρώπινοι χαρακτῆρες, ἀλλ' οἱ ἀρχικοὶ λεγόμενοι. « Ἀν θελήσωμεν, λέγει ὁ κ. Χουξλέυ, νὰ συγκρίνωμεν τὸν ἀνθρώπον πρὸς τὰ ζῶα ἅτινα ἐπέρχονται ἀμέσως μετ' αὐτὸν, βλέπομεν ὁμοιότητα ἐν τῷ φυσικῷ τρόπῳ δι' οὗ παράγεται τὸ ὄν, ὁμοιότητα κατὰ τὰς πρώτας περιόδους τῆς ἀναπτύξεως αὐτοῦ, ὁμοιότητα ἐν τοῖς γένεσι δι' ὧν διενεργεῖται ἡ λειτουργία τῆς θρέψεως πρὸ καὶ μετὰ τὴν γέννησιν. » Ἐξετάζων εἶτα τὰ κυριώτερα εἶδη τοῦ ἀνθρωπίνου σκελετοῦ, τὰς κυριώτερας διατάξεις τοῦ ἐγκεφάλου αὐτοῦ, ὁ ἄγγλος

φυσιολόγος καταδεικνύει λίαν εὐχερῶς ὅτι μετὰ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πίθηκος ὑπάρχει πλεονεξία ταυτότητος ἢ διαφορὰ καὶ ὅτι ἂν ὑπάρχῃ χάσμα ἐν τῇ γενεαλογικῇ σειρᾷ, τὸ χάσμα τοῦτο δὲν νὰ ἀναζητήσῃ τις οὐχὶ μεταξὺ τοῦ πίθηκος καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ μεσαίου καὶ κατωτέρου πίθηκος.

Ἡ μόνη διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἡττον τελειοποιημένου ἀνθρώπου, τοῦ Αὐστραλιανοῦ π. γ. καὶ τοῦ ἀνθρωπομόρφου πίθηκος παρατηρεῖται ἐν τῇ συγκρίσει οὐχὶ τοῦ σχήματος τοῦ ἐγκεφαλικοῦ συστήματος, ἀλλὰ τοῦ ὄγκου αὐτοῦ. Ὅποια καταπληκτικὴ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ βάρους τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ πίθηκος τούτου — ζυγίζοντος μόλις 567 γραμ. — καὶ τοῦ τοῦ ἰνδοεὐρωπαϊοῦ ζυγίζοντος 1,300 μέχρι 1,500 γραμ. κατὰ μέσον ὄρον! Ἐκ τοῦ καταπληκτικοῦ βάρους τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ Κυβιέρου — 1,829 γραμ. — καὶ τοῦ τοῦ Βύρωνος — 1,807 γραμ. — μεταβαίνομεν εἰς τὸ βῆρος τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ μὴ εὐήθους λευκοῦ ζυγίζοντος 1049 γραμ. ὁ τοῦ ἀνδρός καὶ 907 ὁ τῆς γυναίκης καὶ καταντῶμεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸν ἐγκέφαλον τοῦ εὐήθους θηητοῦ, οὕτινος τὸ βῆρος δύναται νὰ κατέλθῃ μέχρι 293 γραμ. πολὺ ἔλασσαν — οἶμοι! — τοῦ βάρους τοῦ ἐγκεφάλου τοῦ ἀνθρωπομόρφου πίθηκος.

Λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν ἡμῶν τὴν μεγίστην ἀναλογίαν ἧτις ἐπικρατεῖ μεταξὺ τοῦ ἐγκεφαλικοῦ συστήματος τοῦ πίθηκος καὶ τοῦ μικροκεφάλου ἀνθρώπου, τολμῶμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι τὰ φαινόμενα ταῦτα τῆς ἀναστολῆς τῆς διανοητικῆς ἀναπτύξεως — βλάβες — ἀδύνατον νὰ ὦσι τὰ λείψανα πιθηκοειδοῦς τύπου ὑπάρξαντος ἄλλοτε καὶ ἐκλείψαντος νῦν. Τῆς αὐτῆς μεθ' ἡμῶν ἰδέας καὶ εἰς τῶν πολυμαθεστέρων ἀνθρωπολόγων τῆς Εὐρώπης ὁ κ. Κάρολος Βόγητ ἐδημοσίευσεν πρωτὸς ἐν Γενεύῃ σπουδαιότατην περὶ τοῦ ζητήματος τούτου πραγματείαν, ἐν ἣ συγκρίνων ἀνατομικῶς, φυσιολογικῶς καὶ ψυχολογικῶς τὸν ἀνθρωπομόρφον πίθηκα καὶ τὸν στενοκέφαλον ἀνθρώπον καταλήγει ἐπὶ τέλους εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἀνθρωπος καὶ ὁ πίθηξ χωρὶς νὰ ὦσι συνενωμένοι δι' ἀμέσου γενεαλογίας, ἀνήκουσιν ὅμως ἀμφοτέρω εἰς τὸν αὐτὸν τύπον, ὅστις φαί-

νεται ως εκλείψας, και ούτινος πιστήν εξεικόνισιν αποτελοῦσιν οἱ στενοκέφαλοι. Οὕτω οἱ σοφοὶ οἴτινες δὲν παύουσι δημιουργοῦντες χαρτίνους θρόνους και βασιλεία διὰ τὸν ἄνθρωπον δύναται ἐκ τούτου νὰ ἐννοήσωσιν, ὅπόσον οὗτος ἐστὶν εὐτελής, ταπεινὸς και ἔστιν ὅτε κτηνώδης και ὅπόσον ἐστὶν ἀνάξιον τοῦ ἀνδριάντος ὃν στήνουσιν αὐτῶ ἐν τῇ γῆ.

Σημ. «Γρ. Κόσμου». — Ἐν τῷ προσεχεῖ τεύχει θέλομεν μεταφράσει και παράσχει τοῖς ἀναγνώσταις ἡμῶν τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς ἐμβριθεστάτης ταύτης πραγματείας ἐν ἣ ἐκτίθενται αἱ θεωρίαι ἐφ' ὧν στηριζόμενοι οἱ Μονογενισταὶ — οἱ παραδεχόμενοι ὅτι τὸ ἀνθρώπινον ζεῦγος ἐπλάσθη τοιοῦτον ὅποιον βλέπομεν αὐτὸ σήμερον, χωρὶς νὰ διέλθῃ διὰ τῆς πιθηκοειδοῦς μορφῆς — καταπολεμοῦσι τὰς ἐναντίας θεωρίας τοῦ Δάρβιν και τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ.

ΜΙΑ ΝΥΞ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΑΛΛΙΓΑΤΟΡΩΝ (*).

Πρὸ τινων ἐτῶν, διηγεῖται ὁ Burtram ἐν τῇ ἐν Φλωρίδι περιηγήσει του, ἀνηρχόμεν και πάλιν μονώτατος τὸ St. John's river(**) διὰ νὰ ἐπισκεφθῶ τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. Ἐσυνείθιζον νὰ προσδένω τὸ μονόξυλόν μου εἰς τὴν ἀκτὴν, εἰδείπουν ἐκ τοῦ προϊόντος τῆς θήρας ἢ ἀλιείας μου και διηρχόμεν τὴν νύκτα κοιμώμενος ἡσύχως. Οἱ πάνθηρες και οἱ λοιποὶ κάτοικοι τῶν δασῶν σπανίως μὲ ἠνόχλουν και μέχρι τῆς τρίτης ἐσπέρας τοῦ μονήρους ταξειδίου μου δὲν εἶχον ἴδει οὐδὲ ἀκούσει τοὺς ἀλλιγάτορας εἰμὴ ἀπὸ πολὺ μακρὰν. Μετὰ ταῦτα ὁμως ἡ σκηνὴ ἤλλαξε, και ἡ θρασύτης μου αὕτη ὀλίγον ἔλειψε νὰ μοῦ στοιχίσῃ τὴν ζωὴν.

Ἐσπέραν τινὰ ἀρκετὰ ὀροσερὰν οἱ ὠρυγμοὶ τῶν ἀλλιγατόρων ἦσαν ἰσχυρότεροι και συχνό-

(*) Ἀλλιγάτορες ἢ καϊμάν, εἶδος κροκοδείλων τῆς Ἀμερικῆς. Σ. Μ.

(**) Ποταμίσκος τῆς Φλωρίδος, χερσονήσου κειμένης πρὸς τὰ νότια τῆς Β. Ἀμερικῆς. Σ. Μ.

τεροι, και ἔβλεπον ἐπὶ τῆς ὄχθης ἐξηπλωμένους τοὺς ἐκτάκτους πολυαριθμούς ἀμόρφους τῶν ὄγκους. Ἐξέλεξα, διὰ νὰ ἀποσυρθῶ τὴν νύκτα, ἀνοικτὴν τινὰ πεδιάδα ἐπὶ τοῦ ὑψηλοτέρου μέρους τῆς βαλτώδους ταύτης ἀκτῆς, και ἐτοποθετήθην ὡς εἰς ἄσυλον, ὑπὸ τὸ φύλλωμα μεγάλης τινὸς δρυός. Ἐσύναξα ἀρκετὰ ξύλα, ὅπως δυνηθῶ νὰ διατηρήσω κατὰ τὴν νύκτα τὸ πῦρ και τὸν κἀπνὸν ἄτινα μ' ἐπροστάτευον κατὰ τῶν ἀγρίων θηρίων και τῶν κωνώπων· ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ ἐπιθεωρήσει τῶν ζωοτροφῶν μου εὔρον αὐτὰς ἀρκετὰ ἡλαττωμένας, ἐτόλμησα νὰ λάβω ἀκόμη τρώκτας(*) τινὰς. Μικρὰ τις λίμνη, ἣτις συνεκοινωνε μετὰ τοῦ ποταμοῦ και ἐφαίνετο πλήρης ἰχθύων, εὔρισκετο πλησίον τοῦ ὄρμου, ἔνθα εἶχον ἀνασύρει τὸ μονόξυλόν μου· φυτικά οὐσίαι ἐκάλυπτον τὰς ὄχθας τῆς· αἱ τοῦ ὕδατος ὄρνεις τὴν διεπέρων πανταχόθεν δι' ἡμιανεφεγμένων πτερύγων, ζητοῦσαι νὰ κρυφθῶσιν ὑπὸ τὰ χόρτα και τοὺς σχοίνους, οἴτινες τὴν περιστοιχίζον, ἐν φ' αἱ νέαι ἀγριόνησαι ἐκολύμβων ἐπὶ τῶν διαυγῶν ὑδάτων· ἐνίοτε αἱ ἀσύνητοι αὐταὶ συνελαμβάνοντο ὑπὸ ἀδδηφάγου τινὸς ἰχθύος, ὅστις μετ' ὀλίγον και αὐτὸς ἐγένετο θῦμα ἐνὸς ἀλλιγάτορος, ἐφορμῶντος αἰφνιδίως διὰ μέσου τῶν κἀλαμώνων. Ἐσπευσα ν' ἀρχίσω τὴν ἀλιείαν μου ἀφίνων χάριν προφυλάξεως, τὸ πυροβόλον μου, ὅπερ θ' ἀπέβαλλον εἰς μάχην τινὰ μετὰ τινος ἐκ τῶν τεράτων τούτων, ἐφωδιάσθην διὰ ροπάλου και εἰσῆλθον εἰς τὸ μονόξυλόν μου.

Οἱ πρῶτοι ἀλλιγάτορες τοὺς ὁποίους ἀπήνησα ἀπεσύρθησαν· τινὲς ἐκ τῶν μεγαλητέρων μὲ παρηκολούθουν· παρετήρουν τὰς κινήσεις των και ἐκωπηλάτουν ὅλαις δυνάμεσιν ἵνα φθάσω εἰς τὴν λίμνην, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι τοῦ νὰ ἴδω ἑμαυτὸν ἐκτὸς τῶν προσβολῶν των εἰς τὰ βαθέα ταῦτα ὕδατα. Μόλις ὁμως διέτρεξα τὸ ἡμισυ τοῦ δρόμου και ὤρμησαν ἐπὶ τοῦ μονοξύλου μου πανταχόθεν ζητοῦντες νὰ τὸ ἀνατρέψωσιν. Ἡ θέσις μου ἦτο λίαν κρίσιμος. Δύο ὑπερμεγέθεις ἀλλιγάτορες ἐρρίφθησαν συγχρόνως ἐναντίον μου μετὰ τὸσαύτης ἰσχύος, ὥστε εἶδον τὰς κεφαλὰς

(*) Εἶδος ἰχθύος ἐκ τοῦ γένους τῶν ἀττακίων κοινῶς πέστροφα. Σ. Μ.

και τὸ ἡμισυ τοῦ σώματός των ἐκτὸς τοῦ ὕδατος· ἐξέβαλλον φρικώδεις ὠρυγμούς και μὲ ἐκάλυπτον ὕδατος και ἀφροῦ. Κατὰ τὴν πρώτην στιγμὴν τὸ θάρρος, ὀλίγου δεῖν, μὲ ἐγκατέλειπεν· ἀλλ' ἐσύναξα τὰς δυνάμεις μου και ἐτοποθετήθην ὅσον τὸ δυνατόν κάλλιον μετὰ τῆς ράβδου μου. Ὁ ἐχθρὸς κατ' ἀρχὰς ἀνεχαιτίσθη· ἀνέπνεον μετὰ τινὰς στιγμὰς ὁμως ἐπονέλαθον ἀμφότεροι τὴν ἐφοδόν. Ὅτε τὸ παρετήρησα διηθυνομένη μὲ μεγάλας κωπηλασίας πρὸς τὴν ἀκτὴν· ἦτο τὸ τελευταῖον τῆς σωτηρίας μέσον, διότι ἐκεῖ τοῦλάχιστον δὲν θὰ διέτρεχον τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ περικυκλωθῶ. Προσβληθεὶς διὰ μιᾶς ἀπὸ ἐν μόνον μέρος, θὰ ἠδυνάμην καλῆτερον νὰ ὑπερασπίσω ἑμαυτόν· και τέλος, ἐν ἐναντία περιπτώσει, θὰ ἐρριπτόμην δι' ἐνὸς ἄλματος ἐπὶ τῆς στερεᾶς γῆς. Οἱ ἀλλιγάτορες κινουῦνται δυσκόλως ἐπὶ τῆς ξηρᾶς, ἐνῶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος αἱ κινήσεις των ἔχουσι τὴν ταχύτητα βέλους.

Καθ' ἣν στιγμὴν ἐκωπηλάτουν διὰ νὰ εἰσελθῶ ἐντὸς τῆς μικρᾶς λίμνης, εἶδον μετὰ φρίκης τοὺς δύο ἀλλιγάτορας, οἴτινες μὲ εἶχον καταδιώξει μετὰ τὸσαύτης μανίας, νὰ ἦνε ἐξηπλωμένοι ἀκριβῶς πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ ὄρμου, τὸν ὅποιον δὲν ἠδυνάμην νὰ ἀποφύγω ἀπὸ τοῦ νὰ διέλθω. Δὲν ἀνεχαιτίσθη τὴν ταχύτητα τοῦ πλοῦ μου, ἀλλ' ἐπροσπάθουν νὰ φθάσω τὴν ξηρὰν πλέων ὅσον τὸ δυνατόν πλησιέστερα. Τῆς προθέσεώς μου καταφανοῦς γενομένης, γέρων τις ἀλλιγάτωρ, δώδεκα ποδῶν μήκους, ἐξῆλθε τῆς ἐνέδρας του και ἤρχισε νὰ μὲ καταδιώκῃ. Εὐτυχῶς εἶχον προχωρήσει ἀρκετὰ και ἀπέφυγον τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ ἐκκωπηθῶ ὑπὸ τῶν φρικωδῶν ὠρυγμῶν, οὓς ἐξέβαλλε. Φαντάζεται τις μεθ' ὁποίας παραφορᾶς χαρᾶς ἠγγιζον τέλος τὴν ὄχθην. Ἐπιστρέψας νὰ σύρω τὸ πλοῖον κατόπιν μου εἶδον τὸν ἀλλιγάτορα, ὅστις δὲν ἀπέχετο περισσότερον τῶν δύο ὀργυῶν· ὤρμησεν, ἀλλ' ἐπανέπεσεν ἐν τῷ ὕδατι καλύψας με ἀπὸ ἰλύν. Ὅπισθοδρόμου μετὰ σπουδῆς χωρὶς νὰ τῷ στρέψω ποσῶς τὰ νῶτα, και τὸν εἶδον νὰ ἐπαναφανῆ ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς λίμνης. Εἶχε τὴν κεφαλὴν και τὸ ἡμισυ τοῦ σώματός του ἐκτὸς τοῦ ὕδατος. Μὲ παρετήρει ἀσκαρδαμυκτὴ διὰ τῶν μικρῶν και

βηριωδῶν ὀφθαλμῶν του. Ἐτρεξα νὰ λάβω τὸ πυροβόλον μου. Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ μου, εὔρισκετο ἀκόμη ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως, και ἐφαίνετο ἐνεδρεῦων ἰχθεῖς. Ἡ προσέγγισίς μου τὸν ἔκαμε νὰ φύγῃ· ἀπεσύρθη βραδέως και ἐξηφανίσθη ἐν τῷ ὕδατι, ἀλλ' ἐπανῆλθε μετ' ὀλίγον νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν προτέρα θέσιν του, χωρὶς νὰ φαίνεται ποσῶς ἐκπεληγμένος. Ἀπῆλλαξα ἑμαυτὸν τοῦ τέρατος τούτου δι' ἐνὸς πυροβολισμοῦ. . . και ἤρχισα νὰ προετοιμάζω τὸ δεῖπνον μου.

Ἐνῶ προετοιμάζον τοὺς τρώκτας μου ἕτερος ἀλλιγάτωρ ἐκ τῶν μεγαλητέρων εἶχεν ἐπανέλθῃ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ σημείου· ἦμην ἀπροφύλακτος. Ἐν τούτοις εἶδον ὅτι ἦτο ἀκόμη καιρός. Ἀπεσύρθη ἐσπευσμένως καθ' ἣν στιγμὴν τὸ τέρας, μ' ἐν κτύπημα τῆς οὐρᾶς του, ἐρριπέ τινὰς ἐκ τῶν ἰχθύων μου ἐν τῷ ὕδατι. Ἡ ἀπίστευτος θρασύτης τοῦ ζώου τούτου μοὶ προῖξενε πολλὴν ἀνησυχίαν, διότι ἔμεινα καθ' ὅλην τὴν νύκτα ἐκτεθειμένος εἰς τὰς προσβολὰς του.

Ἐξήταζον τὴν θέσιν μου μετὰ πλείονος φροντίδος ὅτε αἰφνιδίως παρουσιάσθη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου θέαμα τόσον φρικώδες, ὥστε ἠσθάνθην ἑμαυτὸν καταληφθέντα ὑπὸ τρόμου και μόλις δυνάμενον νὰ ἐννοήσω, ὅπερ ἔβλεπον. Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ὕδατος ἐκ τῆς μιᾶς μέχρι τῆς ἄλλης ἀκτῆς, εἰς πλάτος χιλίων σχεδὸν ποδῶν, ἐφαίνετο ὡς ἐν ἔδαφος συνηνωμένον, πυκνόν, συγκείμενον ἀποκλειστικῶς ἐξ ἰχθύων, οἴτινες, καταβαίνοντες τὸν ποταμὸν, εἰς ὃν εἶχον γονοβολήσει, ἐσπευδον πρὸς τοῦτο τὸ μέρος διὰ νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν θάλασσαν. Πρὸς τὴν ὄχθην οἱ ἀλλιγάτορες ἦσαν συνηνωμένοι εἰς ὄγκους τόσον πυκνοὺς, ὥστε ὀλίγην ἐὰν εἶχέ τις πρὸς τοῦτο διάθεσιν, θὰ ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ βαδίζων ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των. Χιλιάδες ἰχθύων ἐχάνοντο μεταξὺ τῶν ὀδόντων των. Συνελάμβανον πολλοὺς συγχρόνως, τὺς συνέτριβον μετὰ τῶν ἰσχυρῶν σιαγόνων των, ἐρυθρῶν ὑπὸ τοῦ αἵματος τῶν ἀσπαιρόντων θυμάτων. Ἦτο σκηνὴ φρικώδης νὰ τοὺς βλέπῃ τις νὰ βυθίζωνται ἐντὸς τούτου τοῦ ἐξ ἰχθύων προχώματος, τὸ ὅποιον εἶχον διαρρήξει, κροτοῦντες τὰς σιαγῶνας των νὰ ἐγείρωται μετὰ ταῦτα πόδας τινὰς ὑπεράνω μετὰ

τῆς βορᾶς των, νὰ ἐμῶσιν ἐκ τοῦ στόματος χειμάρρους ὕδατος καὶ αἵματος καὶ νὰ ἐξακοντίζωσι νέφη ἀτμοῦ διὰ τῶν μυκτῆρων.

Ὁ θύρῳβος τὸν ὁποῖον ἐπροξένουν τὰ τέρατα ταῦτα μὲ ἠμπόδισε νὰ κοιμηθῶ καθ' ὅλην τὴν νύκτα. Ἐν τούτοις τὴν ἐπιούσαν, κατὰ τὴν ἐξέγερσίν μου, τὸ πᾶν ἦτο ἡσυχον· εἶδον μόνον τινὰς ἐξ αὐτῶν κοιμωμένους ἐπὶ τῆς ὄχθης.

Ἀνῆλθον καὶ πάλιν τὸν ποταμόν. Ὅτε διηρχόμην πρὸ τῆς εἰσόδου τῆς λίμνης, ἔνθα τὴν προτεραιάν εἶχον διατρέξει σπουδαῖον κίνδυνον, κατελήφθην ὑπὸ νέας φρίκης· ταραχὴ τις ἐγένετο αἰφνιδίως ἐντὸς τῶν καλαμιῶνων, εἰς πελώριος ἀλλιγάτωρ ἐρρίφθη ἐπ' ἐμὲ μὲ φρικώδη ὠρυγμὸν, διῆλθεν ὑπὸ τὴν λέμβον μου, ἐπανεφάνη ἀπὸ τὸ ἀντίθετον μέρος καὶ μὲ ἐπλήρωσεν ὕδατος καὶ ἀτμοῦ. Ἐν τούτοις ἐπληττον διὰ τοῦ ροπάλου μου θαρραλέως τὴν κεφαλὴν τοῦ ζώου, ὅπερ ἐβυθίσθη ἐκ νέου καὶ ἐπέστρεψε βραδέως πρὸς τὴν ἀκτὴν. Ὀλίγον μετὰ ταῦτα παρετήρησα ὄπισθὲν μου νέον τι τέρας μὲ ἀριθμὸν τινα μικρῶν, ἅτινα τὸ παρηκολούθουν ὡς αἱ νοσσάδες τὴν μητέρα των, ἅπαντα τοῦ αὐτοῦ μήκους, τουτέστι τεσσαράκοντα περίπου ἑκατοστομέτρων.

Ἐφθασα μετὰ ταῦτα ἐντὸς ρεύματος, διατηρῶν πάντοτε τὴν πλησίον τῆς ἀκτῆς θέσιν μου, καὶ στρέφων μικρὸν τινα ἰσθμὸν, ἀνεκάλυφα αἰφνης μεγάλην τινὰ ποσότητα κώνων, παραδόξως ὁμοίων καὶ τεθειμένων κανονικῶς ὡς στρατόπεδον κατὰ μῆκος τῆς ὄχθης. Ἀπεῖχον ἐμοῦ εἴκοσι βήματα ἐπὶ ἐκτεταμένης τινὸς πεδιάδος, ἧτις ἀνυψοῦτο πέντε πόδας ὑπεράνω τῆς στάθμης τοῦ ποταμοῦ. Ἐγνώριζον, ἐκ τῶν περιγραφῶν, ὅτι οἱ κῶνοι οὗτοι δὲν ἦσαν ἄλλο εἶμῃ αἱ φωλεαὶ τῶν ἀλλιγατόρων, καὶ, μολοντί εἶχον νὰ φραθῆθῶ πεισματῶδη τινὰ μάχην, διότι αἱ περισσότεραι ἐκ τούτων τῶν φωλεῶν ἐφυλάττοντο ὑπὸ τῶν μεγαλητέρων ἀλλιγατόρων, ἐτόλμησα νὰ ἀποθιθασθῶ εἰς τὴν ξηρὰν, ὅπως ἐξετάσω ἐκ τοῦ πλησίον τὰς παραδόξους ταύτας οἰκοδομὰς. Αἱ πλεῖστα ἦσαν ἐγκαταλελειμμένα, καὶ τὸ ἕδαφος περὶ αὐτῶν κεκαλυμμένον ἀπὸ χονδρὰ κελεύφη ὠν. Αἱ φωλεαὶ σύγκεινται ἐξ ἰλύος, ἐκ χόρτων καὶ ἐκ διαφόρων φυτῶν. Ἐχουσιν ὕψος

130 σχεδὸν ἑκατοστομέτρων καὶ 15 ἑκατοστ. διάμετρον κατὰ τὴν βᾶσιν των. Οἱ ἀλλιγότερες θέτουσι κατ' ἀρχὰς ἐν στρώμα ἐξ ἰλύος, μετὰ ταῦτα ἐν στρώμα ὠν, ἅτινα ἐπικλύπτουσι διὰ νέου στρώματος ἰλύος, καὶ ἐξακολουθοῦσιν οὕτω μέχρι τῆς κορυφῆς τῶν κλιθάνων τούτων, ἐντὸς τῶν ὁποίων ὁ ἥλιος καὶ τὰ χόρτα, θερμαινόμενα ὑπὸ τῆς θερμότητός του, ἐκλεπίζουσι τὰ ὕδα. Οὕχ ἦττον ὁμοῦς ὁ ἔρωσ των διὰ τὰ νεογνά των δὲν εἶνε μέγας, διότι συχνὰ τὰ καταβροχθίζουσιν ἅμα ἐξελθόντα τῶν ὠν.

(Ἐκ τοῦ γαλλ.) ΛΛ. Γ. ΖΩΓΡΑΦΟΣ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΘΙΜΩΝ ΤΩΝ ΜΩΑΜΕΘΑΝΩΝ ΕΝ ΒΟΣΝΙΑΙ.

Αἱ μωαμεθανίδες παρθένοι ἐν Βοσνία περιφέρονται ἀκάλυπτοι· παρέχουσι δὲ οὕτω τοῖς ἐπιγάμοις νεανίαις ἀφορμὴν νὰ ἐκλέγωσιν αὐτοὶ ἀπ' εὐθείας τὴν μέλλουσαν σύμβιον. Ἐν ἄλλαις τουρκικαῖς ἐπαρχίαις ζητοῦσιν αἱ μητέρες ἀρμόζουσαν σύζυγιαν μετὰ τοιαύτης ἐχεμυθίας, ὥστε ὁ ἀνὴρ, ἐὰν μὴ μετέλθῃ πῶς δόλον, βλέπει τὸ πρῶτον τὴν νύμφην του κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν γάμων. Ἐν Βοσνία τούναντίον δύναται ὁ νέος νὰ προσαγορεύσῃ παρθένον καθ' ὁδόν, ἢ ὑποκάτωθεν τῶν περιπεφραγμένων παραθύρων ἢ καὶ ὀπισθεν τῆς κεκλεισμένης αὐλείου θύρας. Ἄμα βουλευθεὶς νὰ νυμφρευθῆ, προσέρχεται αὐτὸς εἰς τοὺς γονεῖς τῆς ἐρωμένης του καὶ αἰτεῖται τὴν δεξιὰν αὐτῆς. Ἐν τῇ Μιχαῶ Ἀσίᾳ ποιοῦσι τοῦτο, ἀντὶ τοῦ νυμφίου δύο συγγενεῖς του· ἐὰν δὲ στέρξωσιν οἱ γονεῖς, ἀνταλλάσσονται παραχρῆμα δακτύλιοι ἀργυροὶ κατ' ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς λόγους τοῦ προφήτου». Οἱ γάμοι τελοῦνται ἅμα τῷ ἀρραθῶν ἢ ὀλίγας ἡμέρας ὕστερον· σπανίως προσέρχονται αὐτοὶ οἱ μελόνημοι εἰς τὸ πνευματικὸν δικαστήριον, ὅπως συνομολογήσωσι τὸν γάμον· ἀποστέλλουσι δὲ δύο φίλους, ἢ συγγενεῖς, ἢ γείτονας μωαμεθανούς. Κατὰ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ πρωτοκόλλου, ὁ εὐπορῶν νυμφίος ὀρίζει ἐκ τοῦ προτέρου ἀποζημιώσιν πρὸς τὴν γυναῖκά του, ἐὰν ἐμελλέ ποτε νὰ ἐπέλθῃ διαζύ-

γιον. Ἡ δῆλωσις ἐπαναλαμβάνεται τρίς, ὁ δὲ καθῆς κηρύσσει τὸν γάμον νόμιμον. Ἐν τῷ μέσῳ χρόνῳ οἱ τῆς νύμφης γονεῖς προπαρασκευάζουσι λιτὸν δεῖπνον, οὔτινος συμμετέχουσιν οἱ συγγενεῖς· αἱ γείτονας γυναῖκες περιβάλλουσι τὴν νύμφην πέπλον καὶ ἐπανωφόριον, εἰς ὃ ἀπὸ τοῦδε θὰ διατελῆ περικεκαλυμμένη. Τὰς ἐσπέρας κομίζουσιν αἱ αὐταὶ γυναῖκες τὴν νύμφην εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀνδρός· οὕτω δὲ παύονται αἱ τελεταί, ἄρχεται δὲ ὁ τοῖς ἀνατολίταις συνήθης μονότονος βίος. Οἱ πλεῖστοι τῶν ἐν Βοσνία μωαμεθανῶν ἔχουσι μίαν μόνην γυναῖκα, ἣν τιμῶσι λίαν, ὑπακούοντες αὐτῇ ἐν τῇ οἰκονομίᾳ, σπανίως ἐρίζοντες πρὸς αὐτὴν καὶ σπανιώτατα διαζευγνύμενοι. Αἰσθημα θρησκείας καὶ δικαιοσύνης καὶ ἡ ἀνάμνησις τῆς ἀσθενείας τοῦ φύλου πείθουσι τὸν μουσουλμάνον νὰ ἦναι ἡπιος πρὸς τὴν σύμβιον του. Ἄλλως δὲ, ἔχει οὗτος δικαίωμα νὰ ἀπαγορεύῃ εἰς τοὺς συγγενεῖς ἐκείνης νὰ ἐπισκέπτονται τὴν οἰκίαν του. Ψυχῇ καὶ σώματι εἶναι ἀφιερωμένος εἰς τὴν οἰκογένειάν του, παρ' ἣ κανονικῶς διαμένει ἀπὸ τῆς δύσεως μέχρι τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου. Αἱ ἔγγαμοι μωαμεθανίδες ἀγαπύσσουσι κατ' οἶκον μεγίστην πολυτέλειαν καὶ τρυφὴν, πειρῶνται δὲ νὰ ὑπερακοντίσωσιν ἀλλήλας κατὰ τὴν λαμπρότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν ἐν ταῖς ἀμοιβαίαις ἐπισκέψεσι. Καθ' ὁδὸν ἀπ' ἐναντίας φαίνονται ἄμορφοι καὶ ἀηδεῖς, διότι καλύπτονται ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν διὰ τοῦ ἀσχήμου ἐπιβλήματος, φοροῦσι δὲ καὶ ἄκομψα ὑποδήματα κίτρινα. Κεκοσμημένην καὶ δὴ κεκαλλωπισμένην τὴν γυναῖκά του ἔχει δικαίωμα νὰ βλέπῃ μόνος ὁ ἀνὴρ. Ὁ πολὺς ἔχων γυναῖκας, ἐὰν μὲν εἶναι πλούσιος, χορηγεῖ ἐκάστη ἰδίαν οἰκονομίαν, ἐὰν δὲ πένης, πείθει αὐτὰς νὰ συνδιάγωσιν ἐν ὁμοφροσύνῃ, νὰ φροντίζωσι περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδῶν καὶ νὰ μὴ ἐρίζωσιν. Ἀληθῶς δὲ αἱ ζηλοτυπία εἶναι σπανιώταται. Πᾶσα οἰκία ὀθωμανικὴ ἔχει ὑπηρέτας· οὗτοι ὁμοῦς θεωροῦνται μέλη τοῦ οἴκου καὶ ἔχουσι φωνὴν καὶ ψῆφον ἐν τοῖς σπουδαιοτάτοις συμβουλίαις. Ὁ κατὰ τὴν Δύσιν αὐστηρότατος χωρισμὸς τῶν κοινωνικῶν τάξεων δὲν ἠδύνατο νὰ τηρηθῆ ἀπέναντι τοῦ πάντα ἰσοπεδοῦντος

μωαμεθανικοῦ θρησκευματος· ἀλλὰ καὶ δουλεία βαρυτάτη ὑπάρχει ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἄγνωστος. Οἱ κοιτῶνες διατηροῦνται καθαρῶτατοι· ἡ καθαρῶτης εἶναι ἔργον τῶν γυναικῶν· πλανῶνται δὲ οἱ νομίζοντες, ὅτι ἅπανταχοῦ αἱ ὀθωμανίδες κατατρέθουσι τὸν χρόνον ἀναπαυόμεναι ἐπὶ ἀνακλιντῶν καὶ κηπνίζουσαι. Ὡς παρὰ τοῖς χριστιανοῖς, ἀπαγορεύονται καὶ παρὰ τοῖς μωαμεθανοῖς οἱ γάμοι στενοτέρων συγγενῶν· εἰς τὸν πρεσβύτερον ὁμοῦς ἀδελφὸν ἐπιτρέπεται νὰ λάβῃ εἰς γάμον τὴν χήραν τοῦ νεωτέρου ἀδελφοῦ του, ἀλλ' οὐχὶ τὸ ἀνάπαλιν. Τὸ κοράνιον ὀρίζει σαφῶς τοὺς λόγους, δι' οὓς ἡμπορεῖ ὁ ἀνὴρ νὰ ἀποπέμψῃ τὴν σύμβιον· ἀλλὰ περὶ τούτων οὐδεὶς φροντίζει· ὁ καθῆς ἐπιτρέπει τὸ διαζύγιον, ὅσακις ἔχει ὁ ἀνὴρ νὰ τροφοδοτήσῃ τὴν γυναῖκα. Ὁ ἐκ δευτέρου γάμος ἐπιτρέπεται εἰς ἀμφοτέρους, γυνὴ ὁμοῦς χωρισθεῖσα ἀπὸ τοῦ πρώτου ἀνδρός, σπανίως ἢ οὐδέποτε εὐρίσκει δεύτερον. Ἐὰν τὰ τέκνα μείνωσι παρὰ τῷ πατρὶ, ὀρεῖται οὗτος νὰ τὰ ἐκτρέφῃ καὶ ἐκπαιδεύῃ· ἐὰν δὲ ἀπέλθωσι μετὰ τῆς μητρός, πρέπει ὁ πατὴρ νὰ συνεισφέρῃ πρὸς διατήρησιν αὐτῶν. Ὁ ἐν Βοσνία μωαμεθανὸς ζητεῖ πρὸ πάντων νύμφην ὑγιᾶ καὶ εὐρωστον, ἐξ ἧς νὰ λάβῃ τέκνα εὐταρκα καὶ σθεναρά. Αἱ γυναῖκες τίχτουσιν ἄνευ βοηθείας ξένης, διότι οὐδαμῶς μὲν τῆς Βοσνίας ὑπάρχουσι μαῖαι, τὴν δὲ σύμπραξιν ἰατρῶν ἀπαγορεύει τὸ κοράνιον· Ἡ γέννησις τοῦ παιδὸς ἀγγέλλεται τῷ ἰμάμῃ τοῦ προσεχοῦς τουρκικοῦ τεμένους· οὗτος δὲ ἐρχόμενος ἐρωτᾷ τοὺς γονεῖς, τί ὄνομα δίδουσιν εἰς τὸ ἀρτίτοκον βρέφος· διὰ τούτου τοῦ ὀνόματος προσαγορεύει αὐτὸ καὶ ψιθυρίζει πρὸς τὰ ὦτα αὐτοῦ δεξιόθεν μὲν τὴν εἰς προσευχὴν κλησιν, ἀριστερόθεν δὲ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίστεως. Τὰ ὀνόματα ἐγγράφονται ἐν τοῖς ληξιαρχικοῖς καταλόγοις τοῦ τεμένους, ἐὰν τὸ βρέφος εἶναι ἄρρεν· ἡ ἐγγραφή τῶν θηλέων δὲν εἶναι ἀπαραίτητος· τούτου ἕνεκα ἀκριβῆς στατιστικὴ ὑπάρχει ἀδύνατος. Τὰ τέκνα τρέφονται καὶ περιθάλπονται μετὰ ἱερᾶς στοργῆς, διδάσκονται δὲ πρωίμως νὰ τιμῶσι τοὺς γονεῖς καὶ νὰ ἀγαπῶσι τοὺς ἀδελφούς. Ἐνώπιον τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ πρεσβυτέρου ὁ νεώτερος οὕτε

καθέζεται ούτε λαλεῖ, ἐὰν μὴ δοῖῃ αὐτῷ ἄδεια. Ἀπὸ τοῦ ὀγδοῦ ἔτους στέλλονται εἰς τὰ σχολεῖα οἱ ἄρρενες· αἱ κόραι ἐκπαιδεύονται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τῇ οἰκίᾳ. Ἐν Βουσίᾳ πολλὰ μὲν ὑπάρχουσι σχολεῖα, ἀλλ' οἱ φοιτῶντες εἰς αὐτὰ παῖδες μανθάνουσι γραφὴν καὶ ἀνάγνωσιν τουρκικὴν, ὀλίγην ἀριθμητικὴν καὶ ἀποστηθίζουσι περικοπὰς τοῦ κορανίου. Ἡ αὐστριακὴ κυβέρνησις συνέστησε γυμνάσια καὶ σχολεῖα προτεχνολογικά, εἰς ἃ βαθμηδὸν φοιτῶσι καὶ ὀθωμανοί. Ὁ μωαμεθανός, νηφάλιος ὢν καὶ μέτριος, σπανίως νοσεῖ· νοσήσας δὲ σπανιώτατα προσκαλεῖ ἰατρόν. Ἐὰν τελευτήσῃ, θυμιᾶται ὁ κοιτὼν αὐτοῦ καὶ προσκαλεῖται ὁ ἱμάμης, ὅστις στρέφει τὴν δεξιὰν αὐτοῦ πλευρὰν πρὸς τὴν Μέκκαν, πλύνει τὸ σῶμα διὰ χλιαροῦ ὕδατος, τρίβει χεῖρας, γόνατα καὶ πόδας διὰ κάμφορας, διότι τὰ μέλη ταῦτα συμμετέχουσι τῆς προσευχῆς, καὶ φράττει διὰ βάμβακος ρίνας καὶ ὠτα. Τὸ σῶμα περιτυλίσσεται γυμνὸν εἰς σινδὸνα καὶ ἐπὶ νέας σοροῦ ἐκφέρεται εἰς τὸ τέμενος. Μετὰ βραχεῖαν τοῦ ἱμάμη προσευχὴν κομίζεται εἰς τὸν τάφον. Ἡ ταφή γίνεται ἐντὸς δώδεκα ὥρῶν ἀπὸ τῆς τελευτῆς, διότι κατὰ τὸ κοράνιον, «ἐὰν ὁ τεθνεὺς εἶναι δίκαιος, κομίζεται ταχέως εἰς τὸν τόπον τοῦ προορισμοῦ του, ἐὰν δὲ ἄδικος, οἱ συγγενεῖς ἀπαλλάσσονται αὐτοῦ ταχέως». Οἱ ἀπαντῶντες ἐκφορὰν μουσουλμάνοι παρακολουθοῦσι καὶ βαστάζουσιν ὀλίγα λεπτὰ τὴν σορὸν ἐπὶ τῶν ὤμων. Ὁ νεκρὸς θάπτεται ἄνευ σοροῦ, ἔχων τὸ πρόσωπον ἐστραμμένον ἐπὶ τὴν Μέκκαν· καλύπτεται δὲ διὰ σανίδων, ἵνα μὴ πέσῃ ἐπ' αὐτοῦ ἀμέσως τὸ γῶμα. Οἱ πενθοῦντες ἐπανέρχονται οἴκαδε, μένει δὲ μόνος ὁ ἱμάμης καὶ προσεύχεται. Οἱ πλούσιοι περὶ μέσας τὰς νύκτας πενθοῦσιν ἀπὸ τῶν μιναρῶν· οἱ ἄλλοι οὔτε στενάζουσιν, οὔτε κλαίουσι, παρηγορούμενοι διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν παράδεισον.

Η ΑΥΤΟΚΡΑΤΕΙΡΑ ΤΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ ΜΑΡΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΒΝΑ.

Ἡ 22]3 παρελθόντος Ἰουνίου ἦν ἡμέρα πένθους καὶ καταπλήξεως διὰ τὸν ρωσικὸν λαόν· ἡ

συμπαθὴς καὶ δημοφιλὴς αὐτοῦ Αυτοκράτειρα Μαρία Ἀλεξανδρόβνα, παρέδιδε τὸ πνεῦμα μετὰ νόσον μακρὰν καὶ πολυόδυνον. Ἡ Τσαρέβνα Μαρία ἐγεννήθη ἐν Δαρμαστάδῃ τὴν 15]27 ἰουλίου 1824, κατὰ συνέπειαν ἤγε τὸ 56ον τῆς ἡλικίας αὐτῆς. Κατὰ τὸν ἀπρίλιον τοῦ 1841 συνεζεύχθη τὸν πρίγκηπα Ἀλέξανδρον Νικολαίεβιτς πρεσβύτερον υἱὸν τοῦ αυτοκράτορος Νικολάου καὶ διαδόχου τοῦ θρόνου πασῶν τῶν Ρωσσιῶν.

Ἐχθρὰ τῶν ἐπιδοκτικῶν πολυτελειῶν τῆς αὐτῆς καὶ προτιμῶσα τῶν μεγαλόπρεπῶν ἐορτῶν, τὴν ἀπλὴν οἰκογενειακὴν ζωὴν, ἡ νεαρὰ τσαρέβνα, ἔζη ἐν αὐστηρᾷ μονώσει ἐν τῷ μέσῳ τῶν τέκνων αὐτῆς· διὰ δὲ τῆς φυσικῆς αὐτῆς ἀγαθότητος δὲν ἐβράδυνε νὰ κατακτήσῃ τὰς καρδίας σύμπαντος τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, θεωροῦντος τὴν αυτοκράτειραν αὐτοῦ ὡς κάτοχον διακεκριμένου πνεύματος καὶ ἐξαιρετικῆς καρδίας. Ὁ ἄωρος θάνατος τοῦ πρεσβυτέρου αὐτῆς υἱοῦ Ἀλεξάνδρου Νικολαίεβιτς, τοῦ τελευτήσαντος ἐν Ἰσπὴ τὴν 24ην τοῦ ἔτους 1865, ἐπλήρωσε καιρίως τὴν καρδίαν τῆς ἀτυχοῦς καὶ φιλοστόργου μητρός. Ἡ λύπη αὐτῆς ἦν ἀπαρηγόρητος· προσβληθείσης δ' ἐπὶ τέλος τῆς υἰείας αὐτῆς ἀβίος αὐτῆς ἤρξατο καθιστάμενος μελαγχολικὸς κατηφῆς καὶ ζοφερός. Εἰς μάτην ἐποιήσατο ἐπανηλειμμένας περιηγήσεις ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ρωσίᾳ, εἰς μάτην ἐπίσης ἀπέβαινον καὶ αἱ ἐν τοῖς αυτοκρατορικοῖς ἀνακτόροις παρατεταμμένα αὐτῆς διαμοναί· τὸ κακὸν ἔβαινε βραδέως μὲν, πλὴν ἀκατασχέτως· ἐκάστη δὲ παρερχομένη ἡμέρα προσήγγιζε κατὰ ἐν βῆμα πρὸς τὸν τάφον τὴν ἀτυχῆ αυτοκράτειραν.

Ἡ ἐπιστήμη ἠθέλησεν ἐν τούτοις νὰ παλαίσῃ ἀκόμη· ἡ δὲ φθισικὴ αυτοκράτειρα ἀπεστέλλετο κατὰ σύστασιν τῶν διασημοτέρων τῆς Εὐρώπης ἰατρῶν τὸν χειμῶνα τοῦ 1875 εἰς Νύσσην, κατὰ δὲ τὸ παρελθὸν ἔτος εἰς Cannes, ὑπὸ τὸν γλυκὺ καὶ θαυμάσιον τῆς Προβυγγίας αὐρανόν, ἐνθα ὁμως ἡ κατάστασις αὐτῆς ὑπέστη ἐπαισθητὴν χειροτέρευσιν· οἶονεὶ δὲ συναισθανομένη τὸ τέλος αὐτῆς προσεχὲς ἡ ἀτυχῆς ἡγεμονίς ἐζήτησεν ὅπως ἐπιστρέψῃ εἰς Πετροῦπολιν. Ἐπαναβλέπουσα τὰ προσφιλῆ αὐτῆς τέκνα ἡ τσαρέβνα

Ἡ αυτοκράτειρα τῆς Ρωσσίας ΜΑΡΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΒΝΑ.

Μαρία ἠσθάνθη ἑαυτὴν οἰνεὶ ἀναγεννωμένην, πλὴν ἢ βελτίωσις αὐτῆ ἦν ὅλως πρόσκαιρος, μετ' οὐ πολὺ δὲ αἱ τρομεραὶ ἐκεῖναι τῶν μηδενιστῶν κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Τσάρου συζύγου αὐτῆς ἀπόπειραι, καὶ ἡ φρικώδης τοῦ χειμερινοῦ ἀνακτόρου καταστροφή, ἐξησθένισαν ἐπὶ μᾶλλον τὰς δυνάμεις αὐτῆς καὶ ἐπὶ τέλους ὠδήγησαν αὐτὴν εἰς τὸν τάφον.

Τὸ κάλλος τῆς αὐτοκρατείας Μαρίας ἦτο παραιμιῶδες ἐν Ρωσσίᾳ. Οἱ πένητες ἐθεώρουν αὐτὴν ὡς τὴν ἐπὶ τῆς γῆς Πρόνοιαν αὐτῶν· πᾶσα δὲ πάσχουσα ὑπαρξίς ἤρκει ὅπως ἀπειθυνηθῆ πρὸς τὴν φιλελεῆμονα ἡγεμονίδα ἵνα τύχη ἀρωγῆς καὶ περιθάλψεως.

Τὰ λείψανα τῆς πολυκλαύστου αὐτοκρατείας κατετέθησαν ἐν τῷ ναῷ τῶν Ἀποστόλων, ὅστις καῖται ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Νεῦα καὶ ἀπέναντι τοῦ χειμερινοῦ ἀνακτόρου. Ἐν τῷ αὐτῷ κοιμητηρίῳ ἐνεταφιάσθησαν τὰ λείψανα τῶν αὐτοκρατόρων καὶ τὰ λοιπὰ μέλη ἀπασῶν τῶν δυναστειῶν τῆς Ρωσσίας.

ΠΕΡΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ (*).

« Μὴ δῶς ἐτέρῳ τὴν δόξαν σου καὶ τὰ συμφέροντά σοι ἔθνη ἄλλοτριᾷ ».

Φιλόμουσοι Κύριοι,

Καὶ πάλιν περὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς. Καὶ διατὶ ὄχι; Τοῦτο τὸ ζήτημα εἶναι πάντων τῶν ζητημάτων τὸ σπουδαιότατον. Ἐπὶ τούτου τοῦ ζητήματος ἐνασμενίζεται καὶ ἐγκαυχᾶται πᾶσα ἑλληνικὴ καρδία καὶ διάνοια. Ἐπὶ τούτου τοῦ ζητήματος ἐνατενίζει εἰς πολικὸν ἀστέρα πᾶς Ἕλληνας Ὁρθόδοξος, ὡς ἐκ τῆς ἀναφύσεως σήμερον αἰρέσεως μερικῶν ὁμογενῶν, τῶν διανυσάντων τὸ πλεῖστον μέρος τῆς ζωῆς αὐτῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ Ἑυρώπῃ, καὶ ζητούντων εἰσαγαγεῖν τὴν τετράφωνον μουσικὴν ἐν τῇ θεῷ λατρείᾳ. Περὶ τούτου τοῦ ζητήματος προτιθέμενος καγὼ ἵνα ὁμιλήσω σήμερον δειλιῶν καὶ τρέμων ἀναβαίνω τὸ βῆμα τοῦτο, ἐνθυμούμενος ὅτι πρὸ δεκαπενθημερίας ἐπάτησαν οἱ πό-

(*) Λόγος Β' τοῦ ἱεροφάτου Ν. Ἰωαννίδου ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ ἐν Μ. Ρεύματι ἀναγνωστηρίῳ ἢ «Πρόδοξο».

δες τοῦ διασήμεου ἀγορητοῦ τῆς ἡμέρας κ. Σ. Βουτυρά, ὅτε ἀπήγγειλε τὸν πανηγυρικὸν λόγον ἐν τῇ ἐπετείῳ ἑορτῇ τῶν Ἐγκαινίων τοῦ περικλειοῦς τούτου σωματείου, ἀλλὰ δύναμις θεῖα, καὶ ζῆλος ἐνθερμος μετὰ παρακινεῖ ἵνα ἀναβῶ ἐπὶ τοῦ βήματος, καὶ τοι μικρὸς τῷ νοί τε καὶ πνεύματι, καὶ ὁμιλήσω περὶ τούτου τοῦ ζητήματος, ἀρχόμενος ἐκ μιᾶς μικρᾶς παρομοιώσεως, ἢ παραβολῆς, ἣν ἐφαρμόζων ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἀποδείξω ὅτι ἡ ἱερά ἐκκλησία ἡμῶν μουσικῆ, ὑπάρχει γνησίᾳ θυγάτηρ τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μουσικῆς, καὶ τὴν ὁποίαν, ἄπαγε!! μερικοὶ ὁμογενεῖς ἀποκαλοῦσι τουρκικὴν.

Ἀνθρωπὸς τις πλούσιος καὶ εὐγενῆς, πρὸς τὰ πολλὰ καὶ παντοῖα αὐτοῦ κτήματα, εἶχε καὶ τινὰ ἀγρὸν, ἐνθα πλεῖστα καὶ ποικίλα φυτὰ ἐκαλλιεργοῦντο, τούτων πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ἰθαγενῶν ἢ καὶ ἀγρίων ἐξημερωθέντα, οὕτως εἰπεῖν ἐξευγενίσθησαν· ἕτερα δὲ ἐξ ἄλλων μὲν τόπων πρῶτον μετακομισθέντα, διὰ τῆς φυτουργικῆς ἐμπειρίας ἐνεκλιματίσθησαν, ὥστε ἰθαγενῆ καὶ ταῦτα ἐγένοντο. Διὰ τῆς ἀόκνου δὲ σπουδῆς καὶ ἐπιμελείας τῶν κηπουρῶν, ποικίλα μὲν καὶ εὐώδη ἐφύοντο τὰ ἄνθη ὡραῖοι δὲ καὶ εὐχυμοὶ οἱ καρποί. Ἄλλ' ὁ μεγαλοκτῆμων οὗτος ἐξέπεσε τῆς δόξης αὐτοῦ, ἐπτώχευσε καὶ ἐγένετο σχεδὸν ἀκτῆμων· τούτου ἕνεκεν καὶ ὁ κήπος καὶ ἡ καλλιέργεια παρημελήθη, καὶ τὰ ἄνθηφόρα καὶ χλοερὰ ἤρχισαν νὰ μαραίνονται· ὥστε μικρὰ, ὀλίγα καὶ ἄσπρα σχεδὸν ἐφύοντο τὰ ἄνθη ἄσχημοὶ δὲ ἄνθοι καὶ ἄχυμοὶ ἐγένοντο οἱ καρποί, πρὸς τούτοις δὲ καὶ ἡ ὀνάπτουξις τῶν ἐκ τῆς ἀγεωργίας αὐτοφυῶς βλαστηνόντων ἀγρίων φυτῶν καὶ ἀκανθῶν ὡς καὶ ἡ τῶν ὑπὸ τῆς πνοῆς τῶν ἀνέμων ἐξωθεν φερομένων ξένων σπερμάτων, καταπνίγουσι τὰ λείψανα τοῦ πάλαι ποτὲ εὐανθοῦς παραδείσου. Οἱ χεῖμαρροι κρημνίζουσι τὸν τοῖχον καὶ τοὺς φραγμούς, καὶ ὀρητικῶς εἰς αὐτὸν εἰσπίπτοντες, ἀλλὰ μὲν τῶν φυτῶν καὶ δένδρων ἐκρίζουσι, ἕτερα δὲ σχίζοντες, συντρίβοντες καὶ διὰ τῶν χωμάτων καλύπτοντες, ἀδιάγνωστα καθιστῶσιν. Ἐκ τῆς ἀφαιρέσεως δὲ τῶν φραγμῶν, καὶ τῆς καθαιρέσεως τοῦ τείχους, καὶ ἀνθρωποὶ καὶ ζῶα, ἡμερὰ τε καὶ ἄγρια, ἀκωλύτως διέρχονται, βόσκουσι καὶ καταπατοῦσι τὸν κήπον· ὥστε μικρὰ μὲν καὶ ἀσθενῆ σῶζονται τινὰ τῶν φυτῶν, μόνον δὲ ἐνιαχοῦ διορῶνται ἴχνη τῆς ἀρχικῆς αὐτῶν καλλονῆς. Ἀλλὰ καὶ τὰ μικρὰ ταῦτα λείψανα, ὡς ἐκ τῆς πολυχρονίου ἐγκαταλείψεως, πολὺ δὲ μᾶλλον ἐκ τῶν πολυειδῶν κατακλισμῶν, μαραίνονται πρὶν ἀνθηφορήσωσιν· ἐκ τῆς ἀγνοίας δὲ τῆς ἀρχαίας καταστάσεως τοῦ κήπου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ πολυποικίλων

φυτῶν, ἄγνωστα τοῖς πολλοῖς καὶ ἀπαρτήρητα μένουσι τὰ ἐνιαχοῦ σωζόμενα λείψανα. Μετὰ βαρυαλοῦς καρδίας καὶ ἀνηκούστου ὀδύνης ἐβλεπον οἱ ἀπόγονοι τῆς πάλαι ποτὲ πλουσίας καὶ ἐνδόξου ἐκείνης οἰκογενείας τὴν καταστροφὴν τοῦ κήπου· ἀλλ' ἔμενον ἄπλοὶ θεαταὶ στερούμενοι τῶν μέσων τῆς ἐπανορθώσεως. Καὶ ἐλησμώνθησαν μὲν καὶ αὐτὴν τὴν τέχνην τῆς καλλιέργειας, ἡμβλύθησαν δὲ καὶ τὰ αἰσθητήρια τῆς καλαισθησίας, οὐδέποτε ὅμως ἀπωλέσθη καὶ ἡ μνήμη τῆς προγονικῆς αὐτῶν εὐγενείας, οὐδὲ ἡ ἰδέα τοῦ εὐθαλοῦς καὶ εὐανθοῦς ἐκείνου παραδείσου· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐσχάτῃ αὐτῶν πενίᾳ καὶ γυμνότητι, ἐπέμενον παντοδαῖς δυνάμεσι διατηροῦντες ἐν τῇ κατοχῇ αὐτῶν τὸν κήπον τοῦτον καίτοι κατεστραμμένον. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πλοῦτος καὶ τῆς δόξης οἱ περίοικοι καὶ παροῦται ἐτέρποντο καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τῇ θεᾷ τοῦ κτήματος τούτου· ἐλάμβανον δὲ ὄχι μόνον ἄνθη καὶ καρπούς, ἀλλὰ καὶ ἰδίους ἀνθῶνας ἐπεθύμησαν νὰ κατασκευάσωσι μιμούμενοι τοῦτον. Κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῆς καταστροφῆς, πολλὰ μὲν τῶν ἐκρίζωθέντων συνέλεξαν, πολλὰ δὲ ἐκ τῶν ἔτι λειψάνων τοῦ ἐγκαταλειμένου κήπου, πολλοὺς δὲ καὶ ἐκ τῶν ἐμπείρων κηπουρῶν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν παρέλαβον. Καὶ δὲν ἐπέτυχον μὲν νὰ ἀποκαταστήσωσι κήπους περιέχοντας ὅλα τὰ εἶδη καὶ τὰς ποικιλίας τούτου, ἀλλὰ τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα διὰ τῆς ἀόκνου, πολυχρονίου καὶ διηγενοῦς πείρας καὶ καλλιέργειας τοσούτον ἐβελτίωθησαν ὥστε πολλάκις ἐξ ἑνὸς φυτοῦ πολλὰ ποικιλία ἐγένοντο, καὶ πολλαπλάσια ὡραῖα ἄνθη καὶ φυτὰ ἀνεφάνθησαν· καὶ τούτων ἕνεκεν ἐν πολλοῖς, καὶ οὐχὶ ἄνευ λόγου, καυχῶνται ὅτι ταῦτα εἶναι ἴδια αὐτῶν δημιουργήματα, καὶ ἰδίους ὀνόμασι καλοῦνται καὶ διακρίνονται, καίτοι ὄντα μηδὲν ἕτερον, ἢ ποικιλία τῶν ἀρχικῶν φυτῶν, ἀδιάγνωστοὶ γινόμενα ἐκ τε τῆς διαφόρου καλλιέργειας, ἀλλὰ καὶ πολὺ μᾶλλον ἐκ τοῦ κλίματος ἐνθα μετεφυτεύθησαν. Μόλις ὅμως οἱ ἀπόγονοι τοῦ πλουσίου ἐκείνου ἔφθασαν εἰς κατάστασιν νὰ ἀπολαμβάνωσιν, ἔστω καὶ ἐν πολὺ κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἄρτον μόνον καὶ ἐνδύματα ἐνθυμοῦνται ἀμέσως τὸν οὐδέποτε λησμονηθέντα, οὐδὲ ἀπὸ τῆς κατοχῆς αὐτῶν τὸν ἀπαλλοτριωθέντα κήπον, καὶ στρέφουσι τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς τὴν τούτου ἀνακαίνισιν. Ἡ τῶν περιόικων ἐντεχνος κηπουρικὴ διεγείρει τὴν φιλοτιμίαν των, καὶ ἡ ἀνθηφορία τῶν ἐκ τοῦ ἰδίου λαβόντων τὴν ἀρχὴν ξένων κήπων ἐρεθίζει τὴν φιλοπονίαν των καὶ αἰσχυρόμενοι, οὕτως εἰπεῖν, θεωροῦντες ἑαυτοὺς τοσούτον ὑποδεστέρους ἐκείνων, οἵτινες ἐκ τῶν ἰδίων λειψάνων ὑπερε-

πλοῦτησαν, ἄρχονται μετὰ ζήλου καὶ ὀρητικῶς τῆς ἀναδιοργανώσεως. Ἀλλὰ πόθεν νὰ ἀρχίσωσι; Τί πρῶτον τί δ' ὕστερον νὰ ἀρχίσωσι; Τίνι τρόπῳ καὶ ὁποίαν μέθοδον νὰ ἀκολουθήσωσι; Τρεῖς διάφοροι τρόποι, τρεῖς διάφοροι ἀρχαί, τρεῖς διάφοροι γνῶμαι παρουσιάζονται ὑπὸ συζήτησιν μεταξὺ αὐτῶν. Τινὲς τούτων καὶ μάλιστα οἱ ἐν τοῖς ξένοις κήποις, εἴτε ὡς μίσθιοι ἐν αὐτοῖς ὑπηρετήσαντες, ἢ ὅπωςδῆποτε ἐν αὐτοῖς συνεχῶς καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐνδιατρίψαντες, φέρουσι γνώμην ἵνα κατασκευάσωσι κήπον ὅμοιον καὶ ἀπαράλλακτον τῶν περιόικων· τούτους νὰ λάβωσιν ὑπογραμμὸν, ἐξ ἐκείνων νὰ λάβωσι καὶ ἄνθη καὶ φυτὰ καὶ δένδρα καὶ ὀπάρας καὶ γεωργούς καὶ τεχνίτας, ἄγρια θεωροῦντες πᾶν ὅ,τι εὐρίσκεται ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ. Ἡ δευτέρα καὶ πολυπληθεστερα μερὶς ἀναγνωρίζει μὲν ὅτι ὁ οἰκογενειακὸς κήπος κατεστράφη καὶ ἐξηγριώθη, καὶ ὅτι πολλὰ καὶ μάλιστα ἐκ τῶν ἐν αὐτῷ εὐγενεστέρων ἐξηφανίσθησαν· ὁμολογεῖ ὅτι οἱ τῶν γειτόνων κήποι κομφῶς καὶ κανονικῶς εἶναι διατεταγμένοι, ὅτι ὡραῖα καὶ εὐσσμα φύονται τὰ ἐν αὐτοῖς, ἀλλ' ἡ οὐδέποτε ἐκλείψασα ἀνάμνησις τῆς ἀρχαίας αὐτῶν εὐγενείας, συνεπάγει καὶ ἔμφυτον τινὰ φιλοτιμίαν τοῦ ἐμμένειν εἰς πᾶν ὅ,τι πάτριον· διὸ καὶ μᾶλλον εὐαρεστοῦνται καὶ ἠδύνονται στολιζόντες τὰ ἑαυτῶν στήθη, λαμβάνοντες ἐκ τοῦ ἰδίου κήπου ἄνθη ἰσχνὰ καὶ χλωμά ἢ τὰ ἐκ τῶν ξένων κήπων πολὺφυλλα καὶ ζωηρά. Παρὰ ταῦτα ὅμως διετηρήθη ἐκ παραδόσεως εἰς τὴν μνήμην αὐτῶν, ἀποδεικνύεται δὲ καὶ ἐκ τῆς ἐρεῦνης τῶν ἔτι σωζομένων φυτῶν καὶ δένδρων ἢ ὅσα ἔχουσιν οἱ τῶν περιόικων· καὶ ὅτι ἐπομένως οἱ νεώτεροι ἔχουσι μὲν ἀναντηρίτως ἄπειρα ἄνθη καὶ καρπούς, ἀλλὰ ταῦτα εἶναι ἐνὸς ἢ ὀλίγων φυτῶν ποικιλία μᾶλλον ἢ γένη καὶ εἶδη διάφορα· πολλὰ καὶ ποικίλα ὡς ἐκ τῆς τέχνης ἀλλ' οὐχὶ ἐκ τῆς πληθῆος τοῦ εἶδους. Τούτων ἕνεκεν ἡ μεγάλη αὐτῆ μερὶς ἀπορρίπτει τὴν γνώμην τῶν πρώτων, οἵτινες ἐπιλήσμονες γινόμενοι τῶν πατρικῶν παραδόσεων ἀπώλεσαν καὶ τὸ αἶσθημα τῆς ἰδίας αὐτῶν εὐγενείας. Ἀλλὰ καὶ τρίτη τις τάξις παρουσιάζεται, μεσάζουσα οὕτως εἰπεῖν, πρὸς διαλλαγὴν τῶν δύο ἄλλων· ἀλλ' οἱ πρωτοεργοὶ τούτων εἶναι ἐκ τῶν τεχνικωτέρων καὶ ἐνθερμωτέρων προασπιστῶν τῆς πρώτης. Ἐπειδὴ κακῶς ἤγει εἰς τὰ ὄντα αὐτῶν ὁ ὄνειδισμὸς τῆς ἀπασχορακίσεως τῶν πατρῶων, ἀνακυρήττουσιν ὅτι παραδέχονται μὲν ὅσα εἰσέτι σῶζονται ἐν τῷ κήπῳ λείψανα τῶν ἀρχαίων, ἀλλ' ὅτι τὰ μὲν φυτὰ ἀπέβησαν εἶδη ἄγρια, καὶ ἐκ τῶν ἀκανθῶν καὶ δυσειδῶν χόρτων μεθ' ὧν ἀνεμίχθησαν. οὐδὲν ἢ ὀλίγον διαφέρουσιν, οἱ

δὲ καταξηραμένοι κορμοὶ τῶν δένδρων ὀλίγους σαπρούς καὶ ἀηδεῖς ἀποφέρουσι τοὺς καρπούς διὸ καὶ προτείνουσι: Νὰ ληφθῶσι τεχνῆται καὶ γεωργοὶ ἐκ τῶν περιοίκων, οἵτινες ἀρχὴν θέμενοι τὴν ἐκ τῆς καλλιέργειας τῶν ἄλλων κήπων πολυπειρίαν αὐτῶν, νὰ διατηρήσωσι μὲν ὅσα ἀναγνωρίσωσιν ὅτι ἦσαν ποτὲ ἡμερα, καὶ δύνανται καλλιεργούμενα νὰ ἐξημερωθῶσι, νὰ ἐκριζώσωσι δὲ καὶ ἀπορρίψωσι τὰ λοιπὰ ὡς ἄγρια καὶ ἄχρηστα, καὶ μεταφέροντες εἰς τὰ κενὰ ἐκ τῶν περιοίκων, νὰ καλλιεργῶσι καὶ τὰ μὲν καὶ τὰ δὲ κατὰ τοὺς νέους νόμους καὶ κανόνας. Ἐπειδὴ δὲ ἐν ταῖς διαφωνίαις ἡ μέση λέγεται βασιλικὴ ὁδὸς καὶ τῆς σταλλαγῆς, πολλοὶ ἐκ τῶν τῆς δευτέρας κατηγορίας προσεκολληθήσαν τούτοις ἐπὶ τῆ ἐλπίδι, ὅτι δύνανται διὰ τῶν τοιούτων μέσων νὰ ἀνοικοδομήσωσιν εὐχερέστερον τὸν πάτριον παράδεισον. Ἀλλὰ ἡ μεσάζουσα αὕτη γνώμη ἐθεωρήθη ὑπὸ τῆς πολυπληθοῦς μερίδος ὅτι ὄχι μόνον οὐδὲν διαφέρει, ἀλλὰ καὶ χείρων ἐστὶ τῆς πρώτης. Δὲν διαφέρει ἐπειδὴ καὶ αὕτη τὴν τῶν ξένων κήπων μέθοδον, καὶ τὰ ξένα φυτὰ εἰσάγει τὸν πάτριον κήπον, εἶναι δὲ καὶ χείρων τῆς πρώτης καθότι ἡ μὲν πρώτη, παραδεχθεῖσα ἀπολύτως τὰ ξένα, ἐγκαταλείπει ἄθικτα τὰ λείψανα τοῦ ἀρχαίου κήπου εἰς τὸν βουλόμενον νὰ καλλιεργῆ καὶ διατηρῆ αὐτὰ, ἡ δὲ συνδιαλλακτικὴ, θέλουσα δῆθεν ἐπὶ τοῦ ἀρχαίου κήπου νὰ ἐργασθῆ, ἀφανίζει καὶ ἐκριζώνει πᾶν ὅ,τι δὲν εἶναι ὅμοιον πρὸς τὰ τῶν ξένων, ἐνῶ εἶναι ἀποδοδειγμένον ἀναντιρρήτως ὅτι διέμεναν ἐνταῦθα πολλὰ, μὴ μεταφυτευθέντα ἐκεῖ, καὶ ἐπομένως ἄγνωστα τοῖς νεωτέροις γεωργοῖς. Καὶ λοιπὸν κοινῇ γνώμῃ τῆς μεγάλης πλειθῦς ἀπεφασίσθησαν τὰ ἑξῆς: α) Νὰ συλλέξωσιν ἕκ τε ἐγγράφων καὶ προφορικῶν παραδόσεων μαρτυρίας περὶ τοῦ ἀρχαίου κήπου, ἐξ ὧν νὰ σχηματισθῆ ὅσον οἶόν τε πληρεστέρα εἰκὼν αὐτοῦ. Ὅποια ἦσαν τὰ ὄρια, αἱ τάφοι, οἱ πύργοι καὶ οἱ φραγμοί; ὅποια τὰ ἐν αὐτῷ φυτὰ καὶ τὰ γένη, εἶδη καὶ ποικιλίαι; πῶς ἐκαλλιεργοῦντο; πότε καὶ πῶς ἐκόπτοντο τὰ ἄνθη καὶ οἱ καρποὶ; ὅποια χρῆσις τούτων ἐγένετο κτλ. β) Νὰ ἐξετάσωσι τὰ ἐν τοῖς περιοίκους κήποις καὶ μάλιστα τὴν ἱστορίαν αὐτῶν, πόσα καὶ ὅποια φυτὰ ἀπ' ἀρχῆς ἐλήφθησαν, καὶ ὅποιας ἀλλοιώσεις ὑπέστησαν καὶ μεταβολὰς ἐκ τῆς ἀναπτύξεως, τῆς φύσεως τοῦ κλίματος καὶ τοῦ ἐδάφους κτλ. ὥστε νὰ διακρίνωσιν τίνα μὲν ἔλαβον ἐξ ἡμετέρων, τίνα δὲ παρ' αὐτοῖς ἀνευρέθησαν. γ) Ἐφοδιασθέντες οὕτως ἐξ ἀρχαίων καὶ νεωτέρων γνώσεων, λαθόντες βοηθοὺς καὶ ἀντιλήπτορας, καλοὺς μὲν καὶ ἐπιστημονικοὺς βοτανικοὺς, ἐμπείρους δὲ ἐργά-

τας· καὶ ἐκ τῶν περιοίκων, νὰ ἐξετάσωσιν ἀκριβῶς πάντα τὰ ἐν τῇ παρουσίᾳ κατὰστάσει τοῦ κήπου εὐρισκόμενα, καὶ ἀνείγοντες καὶ καθορίζοντες τοὺς ἀρχαίους ὁδούς καὶ αὐλακας, νὰ περιποιηθῶσιν ἀμέσως πᾶν ὅ,τι ἀποδειχθῆ λείψανον ἀρχαίων. Μεγίστη δὲ προσοχὴ νὰ τεθῆ εἰς τὴν διάθεσιν τῶν φαινομένων ἀγρίων ἢ ξένων χόρτων. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐκριζώσιν αὐτῶν τῶν ἀποδοδειγμένων ἀκανθῶν, μέχρις οὗ προχθῆ καὶ καρποφορήσει καλῶς ὁ κήπος, νὰ τηρηθῆ μέγιστη πρόνοια, μήπως ἐκριζώνοντες τὰς ἀκάνθας, συνεκριζώσωσι, κατὰ τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ Εὐαγγελίου, καὶ τὰ ὑποκρυπτόμενα εὐγενῆ φυτὰ. Ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἀναντιρρήτως ἐξωθεν ἐκ τῆς πνοῆς τῶν ἀνέμων, καὶ τῆς φορᾶς τῶν χειμάρρων εἰσελθόντα ξένα νὰ μὴ ἐξωσθῶσιν ἀβασανίστως. Δὲν εἶναι δυνατὸν καίτοι ξένα καὶ νεώτερα καὶ ἀλλότρια τοῦ ἀρχαίου κήπου, νὰ ἀποδώσωσιν εὖοςμα ἄνθη τυχόντα μάλιστα καταλλήλου καλλιέργειας; Προϊόντος δὲ τοῦ χρόνου καὶ τῶν μὲν εὐγενῶν βελτιουμένων, τῶν δὲ ἀγενῶν βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον ἀποσκορακίζομένων, νὰ γίνεταί ἡ ἀναπλήρωσις τῶν ἀναφανομένων καινῶν, ὅπως ἡ θεωρία, καὶ ἡ βαθμηδὸν ἀναπτυσσομένη ἐμπειρία διδάσκουσι μὴ ἀποκλειομένης τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐκ τῶν ἄλλων κήπων νέων φυτῶν καὶ δένδρων, ἐὰν ταῦτα δύνανται νὰ εὐρωσὶ τὴν κατάλληλον θέσιν ἦναι δὲ καὶ τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ ἐγκλιματίζωνται ἐν αὐτῇ. Τίς ἐχέφρων καὶ συναίσθησιν τῆς ἑαυτοῦ εὐγενοῦς καταγωγῆς διατηρῶν, δὲν θὰ παραδεχθῆ τὴν ἀπόφασιν ταύτην; Τίς δὲν συμμερίζεται τὴν πεποίθησιν ταύτην ὅτι προϊόντος τοῦ χρόνου θὰ ἀποκατασταθῆ ὁ κήπος οὗτος εὐθαλῆς καὶ πλουσιώτερος τῶν περιοίκων; καὶ ἐὰν δὲν δυνηθῆ νὰ φθάσῃ οὔτε τὴν ἀρχαίαν λαμπρότητα, οὔτε τὴν τῶν νεωτέρων πολυποικιλίαν, θὰ ἔχῃ τοῦλάχιστον τὸ καύχημα, ὅτι εἶναι ἔργον ἴδιον, ἰθαγενὲς πατρῶον. Διανοηθεὶς ἵνα ὁμιλήσω ἀπὸ τούτου τοῦ βήματος ἰδέας τινὰς, πρὸ πολλοῦ μὲν καὶ πολλαχόθεν συλλεγείσας, ἐν τῷ νῦν δὲ διὰ τῆς μνήμης μόνον διατηρουμένας, ἠρξάμην ὡς προεῖπον διὰ τινος παρομοιώσεως, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω ἢ παρομοιώσας ἔλαβεν ἐκτενεῖς διαστάσεις, ἵσως ἀντὶ παρομοιώσεως εὐρέθη παραβολή, ἦν καίτοι βλέπων μακροσκελῆ λίαν, δὲν ἠδυνήθη νὰ ἀναχαιτίσω τὴν ῥύμην τοῦ λόγου, λίαν εὐαρεστοῦμενος εἰς τὴν ἐν τῷ ἀνθηρῷ ἐκείνῳ λειμῶνι διατριβήν.

(ἀκολουθεῖ).

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΝ ΛΕΓΚΩΜΑ

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ
ΑΔΕΚΟΣ ΠΑΣΣΑΣ ΒΟΓΟΡΙΔΗΣ.

(Πρωτότυπον)

Ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» ἐδημοσιεύσαμεν τὴν μέχρι τοῦδε βιογραφίαν τῆς Α. Ε. τοῦ Κωστέκη Μουσούρου πασσᾶ, τοῦ γραικοῦ πρυτάνεως τοῦ διπλωματικοῦ τῆς Ὄθωμ. Αὐτοκρατορίας σώματος, τοῦ πεπειραμένου τούτου καὶ ἀξιοσεβάστου ὀθωμανοῦ πο-

λιτικοῦ. Ἐχομεν λόγους ὅπως φρονῶμεν ὅτι οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν ἀνέγνωσαν μεθ' ἱκανοῦ ἐνδιαφέροντος τὴν ἀτελῆ ἄλλως ἐκείνην ἀφήγησιν τῶν διαφόρων λεπτομερειῶν τοῦ λαμπροῦ σταδίου τοῦ ἐν Λονδίῳ πρεσβευτοῦ τοῦ Σουλτάνου· διὸ ἐνθαρρυνόμεθα σήμερον ὅπως παράσχωμεν αὐτοῖς καὶ ἀτελῆ τινα σκιαγραφίαν ἐτέρου συγχρόνου ἐξόχου πολιτικοῦ, γόνου μιᾶς τῶν ἐνδοξοτέρων ἐπίσης Φαναριωτικῶν οἰκογενειῶν καὶ στενοῦ συγγενοῦς τοῦ Μουσούρου πασσᾶ τῆς Α. Ὑψ. τοῦ Νομάρχου τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας ΑΔΕΚΟΥ ΠΑΣΣΑ ΒΟΓΟΡΙΔΟΥ.

Ἄν ὑπάρχωσι πολιτικοὶ οἵτινες διὰ σταθερό-

Ο ΠΡΙΓΚΗΨ ΑΔΕΚΟΣ ΠΑΣΣΑΣ ΒΟΓΟΡΙΔΗΣ.

τητος χαρακτήρος, ἐλευθερίου φρονήματος καὶ εὐσταθοῦς καὶ ἀνευ παραλογῶν πολιτικῆς κατέστησάν ἄξιοι τῆς γενικῆς ἐκτιμήσεως καὶ ἀπολαύωσιν ἀπεριορίστου παρὰ πᾶσι σεβασμοῦ, ἀναντιρρήτως εἰς τούτων εἶναι καὶ ὁ νῦν τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας Τοπάρχης. Ἡ πολιτικὴ αὐτοῦ ἦτο πάντοτε σαφῆς, ἀξιοπρεπῆς καὶ ἀνδρική· κατὰ τὰς διαφόρους θέσεις ἐν αἷς ἐχρημάτισεν ἐπεδείξατο πάντοτε τὴν ἀνεξαρτησίαν ἐ-

κείνην τοῦ χαρακτήρος ἧτις ἐστὶ τὸ πολυτιμώτερον συστατικὸν παντὸς ἀνωτέρου λειτουργοῦ. Ἐν ἐπεισοδίῳ δὲ τινι ὅπερ ἀνεφύη πρὸ διετίας μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἀνωτέρου τινὸς ὑπουργοῦ καθ' ὃν χρόνον κατεῖχε τὴν θέσιν πρεσβευτοῦ τῆς Γ. Π. παρὰ τῇ αὐλῇ τῆς Βιέννης, ὁ Ἀλέκο πασσᾶς κατέδειξεν ὅτι οὐδόλως ἐννόει νὰ παρεκκλίνη τῶν ἀρχῶν αὐτοῦ, ἡ δὲ ἐν τῇ περιστάσει ἐκείνῃ διαγωγή του ἔτυχε τῆς γενικῆς καὶ ὁμοθυμοῦ ἐτι-

δοκιμασίας. Ολίγιστοι πολιτικοί τῆς Ὑψ. Πύλης ηὔχυνον νὰ ἀπολαύσῃ παρὰ ταῖς εὐρωπαϊκαῖς δυνάμεις τὸσαύτης εὐλικρινούς καὶ ἀκραιφνοῦς ὑπολήψεως οἷας ὁ ΒΟΓΟΡΙΔΗΣ ΠΑΣΣΑΣ· ἡ δὲ ἐκτίμησις, ἣν αἱ διάφοροι κυβερνήσεις ἀποδίδουσιν εἰς τὴν ἀξίαν καὶ φυσικὴν αὐτοῦ ἱκανότητα, κατεδείχθη ἐκ τῆς ζωῆς πίεσεως ἣν αὐταὶ ἐξήσκησαν παρὰ τῇ Πύλῃ ὅπως ἀναθέσῃ εἰς αὐτὸν τὴν ῥιζικὴν τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας ἀναδιοργάνωσιν. Δι' οὐδένα δὲ τυγχάνει μυστήριον ὅτι ἡ κυβέρνησις τοῦ Σουλτάνου ἀπέκλινε τότε μᾶλλον ὑπὲρ τοῦ διορισμοῦ εἰς τὴν θέσιν ταύτην τοῦ νομάρχου Λιθάνου Ρουστὲμ πασσᾶ, ὅστις καὶ προσεκλήθη ἐπὶ τῷ σκοπῷ τούτῳ εἰς Κωνσταντινούπολιν· πλὴν συνεπέα ἰσχυρᾶς τῶν δυνάμεων ἐπιμονῆς ἡ Ὑ. Π. ἠναγκάσθη ὅπως τὴν διοίκησιν καὶ διοργάνωσιν τῆς αὐτονομῆς ἐπαρχίας ἀναθέσῃ εἰς τὴν Α. Ε. τὸν Ἀλέκο πασσᾶν.

Οὐδέποτε Τοπάρχης ἐκλήθη ἵνα διοικήσῃ ἐπαρχίαν διατελοῦσαν εἰς κατάστασιν οὕτωσιν ἀνώμαλον, οὕτωσιν ἐκρυθμον, καὶ σχεδὸν ἐπαναστατικὴν. Τὰ δεινὰ τοῦ προσφάτου πολέμου, ἡ πολύμηνος κατοχὴ, τὰ φυλετικὰ πάθη, αἱ συστηματικαὶ ἀντιζηλίαι καὶ φανεραὶ τῶν ἐν αὐτῇ διαφορῶν ἔθνηκοτήτων ἐχθροπάθειαι περιήγαγον τὴν χώραν ἣν προσεκαλεῖτο νὰ διοικήσῃ ὁ Ἀλέκο πασσᾶς εἰς ἀληθῆ παραλυσίαν· καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ μᾶλλον αἰσιόδοξοι εἶχον καταληφθῆ ὑπὸ ζοφερῶν σκέψεων περὶ τοῦ μέλλοντος αὐτῆς... Τὰ εὐρωπαϊκὰ φύλλα ἐπλήθουν τὰς στήλας αὐτῶν διὰ μακρῶν ἱερεμιᾶδων ἐν αἷς δὲν ἔπαυον θεωροῦντα ὡς βεβαίαν τὴν ἐκρηξίν τοῦ τρομεροῦ ἐκείνου ἀναθρασμοῦ ἐν ᾧ διετέλει ἡ ἑλληνο-βουλγαρικὴ ἐπαρχία, συλλυποῦντο δὲ τὸν ἀτυχή αὐτῆς Τοπάρχην ὅστις ἔμελλε νὰ εὐρεθῆ ἐν τῷ μέσῳ τοσοῦτων φρικτῶν περιπετειῶν καὶ ὄν τοσαύτη καταπληκτικὴ ἐπεθάρυνεν ἀπέναντι τῆς Πύλης καὶ ὀλοκλήρου τῆς Εὐρώπης εὐθύνη. Ἐν τούτοις ὁ Πρίγκηψ Βογορίδης διὰ τοῦ ἐξαιρετικοῦ μετριοπαθοῦς καὶ ἐπιφυλακτικοῦ αὐτοῦ πνεύματος καὶ τῆς πολυτίμου αὐτοῦ ἱκανότητος κατάρθρωσεν ὅπως κατευνάσῃ τὸν τρομερὸν ἐκεῖνον ἀναθρασμὸν καὶ κατὰστίσῃ οὕτω περιττὴν τὴν

ὑπὸ τουρκικοῦ ἢ εὐρωπαϊκοῦ στρατοῦ κατοχὴν τῆς ἐπαρχίας. Δὲν ἐννοοῦμεν νὰ ἀποκρύψωμεν ὅτι ὑπάρχουσιν εὐρωπαϊκὰ ὄργανα ἄτινα ἐννοοῦν νὰ χαρακτηρίζωσιν ὡς σφόδρα φιλοβουλγαρικὴν τὴν πολιτικὴν τοῦ τῆς Ρωμυλίας Τοπάρχου· τὴν δὲ πολύτιμον αὐτοῦ σύνεσιν ἠθέλησαν νὰ χαρακτηρίσωσιν ὡς ἀδυναμίαν, τὴν φυσικὴν καὶ τίς οἶδε ἀπὸ ποίων δεινῶν τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμυλίαν διασώσασαν αὐτοῦ μετριοπάθειαν ὡς ἄκρον φιλοβουλγαρισμὸν καὶ τὰ συμβιβαστικὰ μέτρα, εἰς ὧν τὴν λήψιν ἡ Α. Ὑψηλότης προέβη ὅπως κατευνάσῃ τὸν μέχρι παραφορᾶς ἐκεῖνον ἐρεθισμὸν ὑπ' ὃν διετέλει ὁ βουλγαρικὸς τῆς ἐπαρχίας πληθυσμὸς, ὡς προδίδοντα ἔλλειψιν σεβασμοῦ πρὸς τὴν κυρίαρχον αὐτῆν. Οὐδὲν εὐκολώτερον ἢ τὸ κατακρίνειν καὶ ἀνακαλύπτειν φρικτῶν λάθη καὶ ἀσύγγνωστα παραπτώματα ἐν τοῖς τρόποις τῆς ἐνεργείας τῶν βουλευτῶν ἀνδρῶν· ἐν δὲ τῇ περιστάσει ταύτῃ ἀναγκαζόμεθα ὅπως ἀναδράμωμεν εἰς τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο δημοτικὸν ρητόν: «Ἐξω ἀπὸ τὸν χορὸν κτλ.» «Εὐρον μίαν ἐπαρχίαν διατελοῦσαν ἐν καταστάσει ἀληθῶς ἐπαναστατικῇ λάθετε ὑπ' ὅσιν σας ὅτι δὲν εἶχον μετ' ἐμοῦ, οὔτε ἓνα στρατιώτην, οὔτε μίαν λόγχην ἥτις νὰ ὑποστηρίξῃ τοὺς λόγους μου· ἔδει νὰ ὑποχωρήτῳ καὶ ὑπεχώρησα.» ἔλεγεν ὁ ΑΛΕΚΟ ΠΑΣΣΑΣ κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς εἰς Φιλιππούπολιν μεταβάσεώς του εἰς τινὰ τῶν ἀνταποκριτῶν ἐγκρίτου εὐρωπαϊκοῦ φύλλου.

Εὐρωπαϊοὶ τινες δημοσιογραφίσκοι καὶ ἐπιπόλαιοί τινες πολιτικολόγοι δύνανται κάλλιστα οἱ μὲν ἐκ τοῦ βάθους τῶν γραφείων των, οἱ δὲ ἐν ταῖς τῶν καφενειῶν σοδοραῖς πολιτικαῖς συζητήσεσι νὰ καταμέμφωνται διὰ τῶν ζωηρωτέρων καὶ ἐλαφροτέρων ἐκφράσεων τοῦ τρόπου τῆς διοικήσεως τῆς Α. Ὑ. Ἐν τούτοις οἱ κύριοι οὔτοι ἤμεθα βέβαιοι ὅτι δὲν θὰ ἐσκέπτοντο οὔτε θὰ ἔγραφον καὶ ὠμίλουσιν οὕτω περὶ τοῦ Ἀλέκο πασσᾶ, ἂν ἠδύνατο νὰ γνωρίσωσι τὰ φρικτῶν προσκόμματα ἄτινα δὲν ἔπαυσαν παρεμβαλλόμενα εἰς τὴν διοικητικὴν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ρωμυλίᾳ ἐνεργείαν. Πᾶν σφαλερὸν βῆμα, πᾶν ἄκαιρον μέτρον καὶ πᾶσα παρακεκινδυνευμένη ἀπά-

φασίς ἦν ἡ Α. Ὑψηλότης ἠθελε λάθει, ἐνδίδουσα εἰς ἐπιρροὰς προσώπων μὴ ἐκδηλούντων τὸ φρόνημα τῆς πλειοψηφίας τῆς χώρας, ἠθελε ρίψῃ τὴν ἐπαρχίαν ταύτην εἰς ἀδιέξοδον λαβύρινθον περιπλοκῶν, ταραχῶν καὶ αἱματηρῶν ἐπαναστάσεων, ὧν οὐδεὶς θὰ ἠδύνατο νὰ προΐδῃ τὰς φρικτῶν διὰ τὴν αὐτόνομον ἐπαρχίαν συνεπειᾶς. Εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ μόνην, τὸν ἀδέκαστον τοῦτον τῆς ἀνθρωπότητος κριτὴν, ἐνάποκειται νὰ κρίνῃ καὶ ἐπιδοκιμάσῃ ἢ ἀποδοκιμάσῃ τὴν πολιτικὴν τοῦ πρώτου τούτου τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας Διοικητοῦ· διὸ ἡμεῖς ἀπλοῖ σύγχρονοι χρονικογράφοι θεωροῦμεν καλὸν ὅπως περιορίσωμεν μέχρι τοῦ σημείου τούτου τὰς περὶ τούτου κρίσεις μας.

Ὁ πρίγκηψ Ἀλέξανδρος Βογορίδης εἶναι υἱὸς τοῦ Στεφανάκη Βογορίδη βέη, χρηματίσαντος ἡγεμόνος τῆς Σάμου καὶ φέροντος τὸν τίτλον πρίγκηπος τῆς Βλαχίας. Ὁ Στεφανάκη βέης ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1775, ἐξ ἐνδόξου φαναριωτικῆς οἰκογενείας, καταγομένης ἐκ Βουλγαρίας. Ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ πρίγκηπος Καρόλου Καλλιμάκη ἐχρημάτισε διοικητὴς Γαλαζίου· κατὰ δὲ τὸ 1824 διωρίσθη ἡγεμὸν τῆς Μολδαβίας μετὰ τὴν καθάρεισιν τοῦ Μιχαὴλ Σούτσου. Κατὰ δὲ τὸ 1834 διωρίσθη ἡγεμὸν τῆς νήσου Σάμου. Ἐκραγείσων εἶτα ταραχῶν ἐν τῇ νήσῳ, ὁ Στεφανάκη βέης ἠναγκάσθη νὰ ἀποχωρήσῃ τῆς νήσου· ἐπιστρέψας δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἔλαβε τὸν τίτλον «πρίγκηπος τῆς Βλαχίας». Ὁ πρίγκηψ Στεφανάκη Βογορίδης βέης ἦτο ἐν τῶν σπουδαιοτέρων τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ προσώπων· ἐθεωρεῖτο δὲ ὡς ὀπαδὸς τῆς ἀγγλικῆς πολιτικῆς.

* *

Τὸν λόγον ἐπὶ τοῦ ΑΛΕΚΟΥ ΠΑΣΣΑ μεταφέροντες, προσθέτομεν ὅτι εἶναι κάτοχος εὐρείας, εὐρυτάτης παιδείας καὶ ἐγκρατῆς ἀπασῶν σχεδὸν τῶν εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν ὀμιλεῖ πάντοτε μετ' ἐξαιρετικῆς ἐτοιμότητος πνεύματος. Ἄρκει δὲ νὰ ἐνατενήσῃ τις εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, οὔτινος τὴν εἰκόνα παραθέτομεν ἀνωτέρω, ὅπως ἐννοήσῃ ὅτι εὐρίσκεται ἐνώπιον σπουδαίου καὶ πολυμαθοῦς ἀνδρός.

Τοιοῦτος ὁ ΑΛΕΚΟΣ ΠΑΣΣΑΣ ΒΟΓΟΡΙΔΗΣ,

ὁ ὀξύνοος τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας Τοπάρχης καὶ ἀναδιοργανωτής.

Η ΓΗ

ΠΡΟ ΤΟΥ ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΥ.

Ὁ ἀθάνατος συγγραφεὺς τοῦ Οὐρανίου Μηχανισμοῦ Λαπλάσιος πρῶτος ἐθεώρησε τὴν γῆν ὡς ἀπεσβεσμένον ἥλιον, ὡς ἀστὲρα ἀπεψυγμένον, ὡς νεφέλην ἀπὸ ἀτμώδους εἰς στερεάν κατάστασιν μετενεχθεῖσαν. Ἐἶδομεν ὅτι ἡ θερμοκρασία τοῦ κέντρου τῆς γῆς, ἐπὶ τῆς ὀπίσθιας κατοικοῦμεν, ὑψοῦται μέχρι τῆς ἀκατανόητου θερμότητος 495,000ο. Δι' αὐτῆς πᾶσαι αἱ τὴν ἡμετέραν γῆν ἀποτελοῦσαι ὕλαι μετεβάλλοντο ἐν ἀρχῇ εἰς ἀερώδη καὶ ἀτμώδη κατάστασιν. Ὁ ἀρχέγονος λοιπὸν πλανήτης τῆς γῆς παρίστα νεφελωδῶς μετέωρον, μύδρον διάπυρον, σύγκραμα ἀερίων καὶ ἀτμῶν. Ἀναλογιζόμενοι δὲ, ὅτι αἱ ὕλαι, μεταβαίνουσαι ἀπὸ στερεᾶς εἰς ἀερώδη κατάστασιν, καταλαμβάνουσιν ὄγκον κατὰ τὸ χιλιοστὸν καὶ ὀκτακοσιοστὸν μεγαλύτερον τοῦ ἐν στερεᾷ καταστάσει αὐτῶν ὄγκου, τεκμαιρόμεθα ὅτι ἡ ἀερώδης ἐκεῖνη οὐσία ἐξ ἧς συνεπάγη ἡ γῆ κατεῖχεν ὄγκον ἄπειρον ἦτο δηλονότι τοσοῦτον μεγάλη ὡς ὁ ἥλιος, ὅστις εἶναι κατὰ ἐν ἑκατομμύριον καὶ τετρακοσινάκις μεγαλύτερος τῆς γῆς.

Ὑπὸ τῆς ἀκατανόητου ἐκείνης θερμοκρασίας καταφλεγόμενος ὁ τὴν ἀρχέγονον ἐκεῖνην γῆν παριστῶν κολοσσαῖος νεφελοειδὴς καὶ διάπυρος μύδρος ἔλαμπεν εἰς τὸ ἄπειρον, ὡς λάμπει σήμερον ὁ ἥλιος, καὶ ὡς λάμπουσι κατὰ τὰς εὐδίους νύκτας οἱ πλανῆται καὶ οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες, καὶ περιστρέφοντο περὶ τὸν ἥλιον, ὑπέικων εἰς τοὺς νόμους τοὺς διέποντας τὰ λοιπὰ οὐράνια σώματα. Ἀποψυχθεῖσα ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, παρεῖχε μέρος τῆς θερμότητος αὐτῆς εἰς τὸν ζοφώδη καὶ παγετώδη αἰθέρα, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἡ ὑπὸ τῆς κινήσεως λαμπρότερα καὶ ἀλεινοτέρα καθισταμένη ἐκεῖνη νεφέλη ἐχάραττε τὸν αὐλακα τῆς φωτει-

νῆς αὐτῆς τροχιάς. Διὰ τῆς ἐπὶ αἰῶνας ἐπενεργείας τῆς ψυχρασίας τὸ νεφελῶδες ἐκεῖνο μετέωρον μετέστη ἐπὶ τέλους εἰς ὑγρὰν κατάστασιν καὶ συνεστάλη οὐσιωδῶς εἰς μικρότερον ὄγκον.

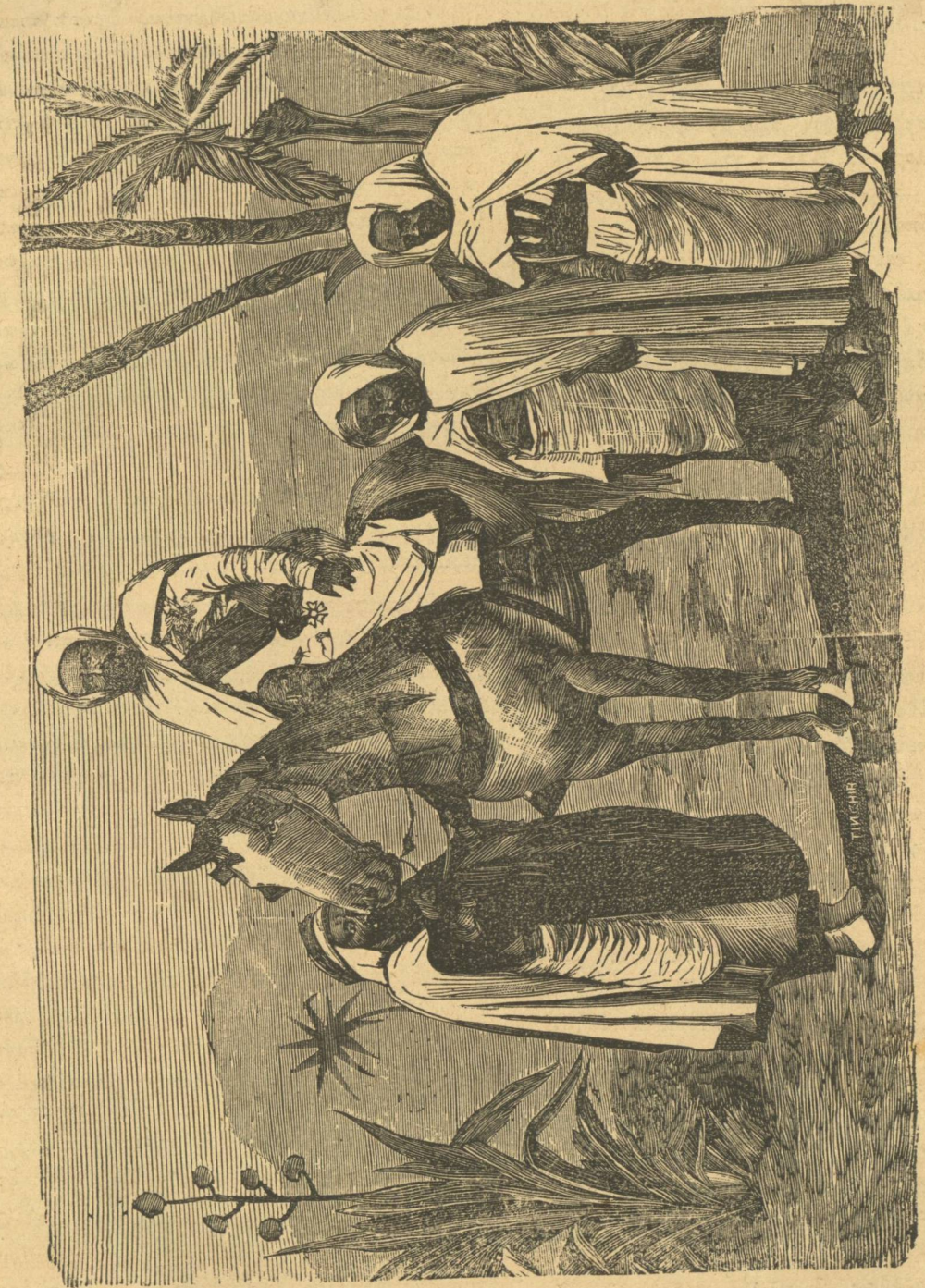
Ἡ μηχανικὴ διδάσκει ἡμᾶς ὅτι πᾶν ρευστὸν σῶμα, στρεφόμενον περὶ αὐτὸ, λαμβάνει σφαιροειδῆ μορφήν. Ἄλλ' ἡ γῆ, ὡς ἅπαντες γινώσκομεν, περιστρέφεται οὐχὶ μόνον περὶ τὸν ἥλιον, ὅπερ παράγει τὸν ἐνιαυτὸν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ περὶ τὸν ἴδιον ἄξονα (τὴν νοητὴν ἐπεξευγμένην εὐθεΐαν, ἢ τὴν διάμετρον ἣτις μέσση μὲν ἔχει τὴν γῆν, τοὺς δὲ δύο πόλους πέρατα), ὅπερ παράγει τὴν νύκτα καὶ τὴν ἡμέραν. Ἡ μηχανικὴ μᾶς διδάσκει ἐπίσης ὅτι πᾶσα ὑγρά ὕλη, κυκλοφοροῦμένη καθάπερ ἐν τὸρνῳ, ἐξογκοῦται περὶ τὸν αὐτῆς ἰσημερινὸν καὶ πιέζεται περὶ τοὺς πόλους ἥτοι περὶ τὰ δύο τοῦ ἄξονος ἄκρα, τὰ καταντικρὺ ἀλλήλων, περὶ ὃν στρέφεται. Ἡ γῆ, περιελθοῦσα ἀπὸ τῆς νεφελοειδοῦς εἰς ὑγρὰν κατάστασιν, ὑπέστη τὸν νόμον τοῦτον, καὶ μετέστη ἀπὸ τοῦ σφαιροειδοῦς εἰς ἔλλειψοειδὲς σχῆμα, πεπιεσμένον περὶ τὰ ἄκρα, τὰ στερεὰ καὶ συνέχοντα τὴν σφαῖραν.

Ἄλλ' αἱ ἀποτελοῦσαι τὸν γήινον ὄγκον ἀερώδεις οὐσίαι δὲν συνεπυκνώθησαν ἅπασι ἀνεξαιρέτως εἰς ὑγρὰν κατάστασιν. Μέρους αὐτῶν, διαφυλάξασαι τὴν ἀερώδη αὐτῶν ἰδέαν, ἐσχημάτισαν περὶ τὸν σφαιροειδῆ καὶ διάπυρον ὑγρὸν μύδρον εἶδος περικαλλύμματος ἢ περιπολουμένης ἀτμοσφαίρας, ἣτις ὁμῶς οὐδεμίαν ἔσχεν ὁμοιότητα πρὸς τὴν ἀτμοσφαῖραν, τὴν περικυκλοῦσαν νῦν τὴν ἡμετέραν γῆν. Τὸ ἀτμῶδες ἐκεῖνο περιεκάλυμμα τῆς ὑγρᾶς γῆς ἦτο ἀπείρου ἐκτάσεως καὶ διῆκε μέχρι τῆς σελήνης. Ἐν αὐτῷ ἔπλεον ἐν εἶδει ἀτμοῦ τὰ ὕδατα, ἅτινα πυκνωθέντα κατέπεσον ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐμόρφωσαν τὰς θαλάσσας, καὶ ἅτινα ἦσαν ἠνωμένα τότε μετ' ὄλων τῶν μεταλλικῶν καὶ γεωδῶν οὐσιῶν, αἵτινες φλεγόμενοι ὑπὸ τοῦ γήινου πυρὸς μετεβάλλοντο εἰς ἀτμούς. Ἡ μεγάλη ἐκεῖνη θερμοκρασία τῆς γῆς διεδίδετο εἰς τὴν περιπολουμένην ἀτμοσφαῖραν αὐτῆς, ἣτις, θερμαινομένη εἰς τὸν ὑψιστὸν βαθμὸν, ἐξειργάζετο ἐπὶ τῆς γῆς πίεσιν

πολὺ μείζονα τῆς νῦν. Μετὰ τῶν ἀερίων τῶν ἀποτελούντων τὸν ἡμέτερον ἀτμοσφαιρικὸν ἄερα (τὸ ἄζωτον, τὸ ὀξυγόνον καὶ τὸ ἀνθρακικὸν ὄξύ) καὶ μετὰ τῶν ἀκατανοήτων ἐκεῖνων ὄγκων ἀτμῶν ὕδατος ἀνεμιγνύοντο ἄπειροι ποσότητες ὀρυκτῶν μεταλλικῶν ἢ γεωδῶν οὐσιῶν, μεταβεβλημένων καὶ διατηρουμένων εἰς ἰδέαν ἀερίων ὑπὸ τῆς τρομερᾶς θερμοκρασίας τῆς γιγαντιαίας ἐκεῖνης καμίνου. Τὰ μέταλλα, τὰ χλωροῦχα μεταλλικὰ καὶ γεωδῆ ἀλκάλια, τὸ θεῖον καὶ αἱ ἐνώσεις αὐτοῦ, αἱ γαῖαι αἱ ἔχουσαι βάσιν τὸν χηλικῆ (πυρίτης, λίθος, κρύσταλλος, ἄμμος), τὸ ἀργίλλιον καὶ τὴν τίτανον, περιεπολοῦντο ἐν εἶδει ἀτμοῦ ἐν τῇ ἀτμοσφαίρᾳ τοῦ ἀρχαίου κόσμου.

Τεκμαίρομεθα δὲ ὅτι αἱ τὴν ἀτμοσφαῖραν ἐκεῖνην ἀποτελοῦσαι ποικίλαι ὕλαι συνεπυκνώθησαν περὶ τὴν γῆν κατὰ τάξιν τῆς ποιᾶς αὐτῶν πυκνότητος. Καὶ τὸ μὲν πρῶτον στρώμα, ὅπερ ἐναπετέθη ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἐμορφώθη ὑπὸ τῶν ἐγγυτάτω περιπολουμένων βαρέων καὶ πυκνῶν ἀτμῶν τῶν μετάλλων, τοῦ σιδήρου, τοῦ λευκοχρύσου, τοῦ χαλκοῦ, ἀναμιγμένων μετὰ νεφελῶν λεπτῆς μεταλλικῆς κένωσης παραχθείσης ὑπὸ τῆς ἐν μέρει συμπυκνώσεως τῶν ἀτμῶν τῶν μετάλλων τούτων. Ἐπὶ τῆς πρώτης ταύτης στερεᾶς ὑποστάσεως κατετέθησαν ὕλαι εὐκολώτερον ἐξατμιζόμεναι, οἷα τὰ χλωροῦχα μέταλλα καὶ ἀλκάλια καὶ ἰδίως τὸ ἐγγλῶριον νάτρον (κοινὸν ἄλας), τὸ θεῖον, ὁ φώσφορος, καὶ αἱ πτητικαὶ ἐνώσεις τῶν σωμάτων τούτων. Τὸ δὲ ἀνώτατον στρώμα ἐμορφώθη ὑπὸ ὑλῶν ἐλαφροτέρων, οἷον ἀτμῶν ὕδατος ἐμφοροῦμένων σωμάτων φύσει ἀεροειδῶν, ὡς τὸ ὀξυγόνον, τὸ ἄζωτον καὶ τὸ ἀνθρακικὸν ὄξύ. Καὶ ὁμῶς τὰ στρώματα ταῦτα, καίτοι διαφόρου πυκνότητος καὶ βαθμιαίως ἐπὶ τῆς γῆς ἐπιπυκνωθέντα, δὲν διετήρησαν τὴν ἀρχικὴν τάξιν τῆς ἐναποθέσεως, διαρρηχθέντα βραδύτερον ὑπὸ τῶν τρομερῶν γνόφων, ὑπὸ ἀναβρασμῶν κολοσσαίων, οἵτινες ἄλλα μὲν αὐτῶν ὑψωσαν, ἄλλα δὲ ἐταπείνωσαν, καὶ ἐν γένει ἀνέμιξαν καὶ κατετάραξαν.

(Ἀκολουθεῖ.)

Ὁ Ἄβδ ἐλ-Καδέρ μετὰ τῶν δύο συγγενῶν του καὶ τοῦ Καρὰ Μωχαμέτ.

ΑΒΔ-ΕΛ-ΚΑΔΕΡ.

Ἐν εἰσέτι μέγα πρόσωπον ἐξηφανίσθη. Ὁ Ἀβδ-ἐλ-Καδερ ἀποθανὼν περὶ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτωβρίου τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐν Δαμασκῷ, ἔνθα ἀπεσύρθη κατοικῶν, συνεπέα τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1855, καταστρέψαντος τὴν Προῦσαν, τὸν πρῶτον τῆς διαμονῆς του τόπον.

Δὲν ἐπιχειροῦμεν ἐνταῦθα νὰ περιγράψωμεν τὸν βίον τοῦ ἐμίρου τούτου· τὸ τοιοῦτον σχοινοτενὲς ἀποβαῖνον ἤθελε μᾶς ἀναγκάσει νὰ γράψωμεν ὀλόκληρον ἱστορίαν τῆς κατακτῆσεως τοῦ Ἀλγερίου, ὅπερ τότε μόνον κατεκτήθη ὅτε ὁ ἔνδοξος αὐτοῦ ὑπερασπιστὴς παρεδόθη εἰς τὸν στρατηγὸν Λαμορσιέρ τῷ 1847, ὑπὸ τὸν ὄρον τοῦ νὰ μεταφερθῆ εἰς Ἀλεξάνδρειαν ἢ Πτολεμαῖδα. Γνωστὸν δ' ὅτι κατ' ἀρχὰς δὲν ἐξετελέσθη ὁ ὅρος οὗτος καὶ ὅτι, ὁ Ἀβδ-ἐλ-Καδερ, ὀδηγηθεὶς εἰς Γαλλίαν ἐκρατήθη ἐπὶ πέντε ἔτη αἰχμάλωτος, κατ' ἀρχὰς μὲν ἐγκαθειργμένος ἐν τῷ φρουρίῳ Λαμάλχ, εἶτα ἐν τῷ πύργῳ τοῦ Πῶ, κ' ἐπὶ τέλους εἰς τὸ τοῦ Ἀμβουάζ, ἔνθα καὶ περισσότερον διέτριψε. Μέχρι σήμερον δ' ἔτι δεκνύουσι κ' ἐν τοῖς δύο μνησθεῖσι φρουρίοις τὰ δώματα, ἅπερ κατεῖχε. Μετὰ τὴν ἐκ Πῶ ἀναχώρησίν του ἐδέησε ν' ἀνανεώσῃ τὸ πάτωμα τοῦ κοιτῶνός του, ὅπου αἱ συνεχεῖς ἀπολούσεις αὐτοῦ εἶχον καθολοκληρίαν καταστρέψει· ἦτο δὲ τὸ πέμπτον διαχώρισμα τῆς δευτέρας ὀροφῆς, ἐπιστρωμένον διὰ φλανδρικῶν ταπήτων τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος. Αἱ γυναῖκες αὐτοῦ κατεκλίνοντο ἐν τῷ γεινιάζοντι θαλάμῳ, ἐξίσου ἐπιστρωμένῳ δι' ὠραίων ταπήτων. Καὶ μετὰ πενταετῆ αἰχμαλωσίαν ἀπηλευθερώθη τὴν 2 Δεκεμβρίου 1852 ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος Γ'. ἐπὶ τῆς κურῆσεως τῆς αὐτοκρατορίας. Τότε δ' ὁ ἐμίρης ἀνεχώρησε διὰ τὴν Προῦσαν ἔνθα ἐπὶ τρία διέτριψεν ἔτη προτοῦ ν' ἀπέλθῃ εἰς Δαμασκὸν, συνεπέα ὡς εἶπομεν τοῦ σεισμοῦ καὶ ἀφοῦ διέμεινεν ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἐν Κ]πόλει.

Ἡ οἰκία αὐτοῦ, ἦν ἐν Δαμασκῷ κατῴκει ἦτον ἐκ τῶν ἀπλουστάτων καὶ μετριοφρόνων ἔζη ἐν αὐτῇ μετὰ τῶν τριῶν συζύγων του, τῶν τέκνων του καὶ πολλῶν ἐκ τῶν συγγενῶν του, μεταξύ

τῶν ὁποίων, καὶ οἱ δύο ἄραβες οὗς βλέπομεν ἐν τῇ παρατεθεμένῃ εἰκόνι. Σι-ἐλ-Μιλούδ-βέη-Ἀβὶ ἐξάδελφόν του, καὶ Σι-Μωχαμέτ-βέν-Ἀδὶ γαμβρόν του, ἀμφοτέρους δὲ θ α λ ε β, ἦτοι σοφούς. Ὁ δ' ἕτερος ὁ κρατῶν τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου τοῦ ἐμίρου, ἀριστερὰ τῆς εἰκόνος, εἶναι ὁ Καρὰ-Μωχαμέτ, ἀρχαῖος ἀγᾶς ἢ ἀρχηγός τοῦ ἱππικοῦ του ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς ἰσχύος του· καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος καθολοκληρίαν ἀφοσιωμένος εἰς τὸν Ἀβδ-ἐλ-Καδερ, ἦν πάντοτε ἔτοιμος νὰ ἐκτελή τὰς διαταγὰς του, ὅποιαίδηποτε κἂν ἦσαν. Κατὰ τὸ ραμαζάνιον ὁ Ἀβδ-ἐλ-Καδερ, πιστὸς τηρητῆς τῶν θρησκευτικῶν διαταγῶν, ἐκλείετο ἐν τινι χωρίῳ οὐ μακρὰν τῆς Δαμασκού. Ὁ δ' ἐπισκεφθεὶς αὐτὸν κόμης Δὲ Βογγέ(*) κατὰ τὸ 1876, ἐχάραξε τὴν ἐπομένην σκιαγραφίαν του: «ἔχει ὠραίαν σοβαρὰν καὶ γλυκεῖαν κεφαλὴν, ἐπίδεικτικὴν ὁμως λάμψεως ὑπὸ θρησκευτικῶν ἢ πολεμικῶν ἐντυπώσεων· χάρις δὲ τῇ κόμῃ αὐτοῦ, ἦν μεγάλως περιποιεῖται, φαίνεται πολὺ νεώτερος τῆς ἡλικίας του, μεγίστην χαίρει ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἀλγερινῶν αὐτοῦ συμπατριωτῶν, πολυαρίθμων ἐν Συρίᾳ. Ἡ δ' ὑπόληψις καὶ ἐπιρροή αὕτη συνέτεινον εἰς τὸ νὰ παράσχη κατὰ τὰς σφαγὰς τοῦ 1860 σπουδαίας ὑπηρεσίας τῇ φιλανθρωπίᾳ.» Καὶ ὄντως μέγας ἀριθμὸς χριστιανῶν χρεωστεῖ εἰς αὐτὸν τὴν ζωὴν κατὰ τὴν ἠλιθεράν ἐκείνην ἐποχὴν.

Ἐν πολὺ δὲ σπουδαιοτέρῳ περιστάσει δι' ἡμᾶς, ὁ Ἀβδ-ἐλ-Καδερ, ὑπέδειξε τὴν ἀντίστοιχον μὲ τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ ψυχὴν, ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματός του. Ἐν ταῖς ἠλιθεραῖς ὥραις τῶν ἡμετέρων συμφορῶν, ὅτε ὁ ξένος ἐπέδραμε τὴν Γαλλίαν, ὁ ἐμίρης, ἅπαξ εἰσέτι, ἠδύνατο νὰ ἐπανακτήσῃ τὴν ἰσχύν του καὶ ἀφαρπάσῃ ἀφ' ἡμῶν τὴν Ἀλγερίαν. Ἄπαντες ἡμῶν οἱ στρατοὶ εὐρίσκοντο ἐπὶ τοῦ ἐθνικοῦ ἐδάφους καὶ ἡ ἀποικία ἡμῶν ἔμενεν ἀπροφύλακτος. Τί δ' ἔπραξε τότε ὁ Ἀβδ-ἐλ-Καδερ; Ἐκύρηξε τὸν πόλεμον· πλὴν κατὰ τῶν Γερμανῶν. Καὶ οἱ ἄραβες ἐνθουσιῶντες ἐδράξαντο τῶν μακροσωλίνων αὐτῶν τυφεκίων καὶ ἔσπευσαν ἐν τῇ πεπαγωμένῃ τοῦ χειμῶνος ἀτμοσφαιρᾷ νὰ πολεμήσωσιν ἐπὶ τοῦ Λί-

(*) Τὴν εἰκόνα τοῦ κόμητος Δὲ Βογγέ εὐρίσκει ὁ ἀναγνώστης εἰς σελ. 281.

γηρος. Διότι ὁ Ἀβδ-ἐλ-Καδερ ἐφύλαττεν ἐνδομύχως τὴν εὐγνωμοσύνην αὐτοῦ πρὸς τὴν Γαλλίαν, διὰ τὰ ἀγαθὰ πρὸς αὐτὸν προηγούμενά της. Διότι αὕτη ἀφοῦ τὸν ἐνίκησεν, εἶτα τὸν ἐξετίμησε δεόντως· ἀνέδειξεν δὲ αὐτὸν μέγαν ἱππότην τῆς Λεγεῶνος τῆς τιμῆς καὶ ἐν γένει εἰς πᾶσαν περίστασιν ἔδειξεν ὅτι εἶχε πρὸς αὐτὸν πλήρη ἐμπιστοσύνην· καὶ βλέπει τις κατὰ πόσον αὕτη δὲν διεψεύσθη. Καὶ δι' αὐτὸν ἐπίσης τὸν λόγον ἡ γαλλικὴ κυβέρνησις, ἀδιαφόρως πάντοτε ἔβλεπεν αὐτὸν πολλάκις ἀπομακρυνόμενον τῆς Δαμασκού, πρὸς διαφόρους περιηγήσεις του. Ὁ Ἀβδ-ἐλ-Καδερ, διέτρεξε τὴν Αἴγυπτον, ἐπεσκέφθη τὴν διόρυγα τοῦ Σουέζ καὶ ἐξετέλεσε τὴν εἰς Μέκαν προσκύνησίν του. Καὶ εἰς Γαλλίαν ἦλθεν ἐπίσης κατὰ τὸ 1865 ὅτε ἐν Παρισίοις ἐφωτογραφήθη παρά τοῦ κ. Δελτῶν, ἐξ ἧς εἰκόνος ἀντεγράφη ἡ παρούσα. Ὅτε δ' ὁ κ. Δελτῶν, ἐπαρουσιάσθη ἐν τῷ μεγάρῳ ἐν ᾧ κατῴκει ὁ Ἐμίρης, ὁδὸς Λόρδου-Βύρωνος, φέρων πρὸς αὐτὸν τὴν φωτογραφίαν του, οὗτος τὰ μέγιστα εὐχαρισθηθεὶς, ἔδωκεν αὐτόγραφον εὐχαριστήριον πρὸς τὸν φωτογράφον ἀραβιστὴ συντεταγμένον, ὅπερ ἐνώπιόν του μετέφρασεν ὁ διερμηνεὺς του.

«Δύξα τῷ Θεῷ· ἀνάμνησις εὐχαριστιῶν μου καὶ χαρᾶς μου, ἦν ἡσθάνθην ἐκ τῶν φωτογραφημάτων τὰ ὅποια ὁ κ. Δελτῶν ἐποίησε δι' ἐμέ καὶ τὴν συνοδίαν μου, καὶ τὰ ὅποια εἰσὶν ἐντελοῦς ὁμοιότητος. Ἐὰν δ' ἤμην κανεὶς ἡγεμὼν ἤθελον δώσει αὐτῷ τὸν σταυρὸν τῆς τιμῆς. — Ραμπί-Σανὶ μεσοῦντος, 1282—ὑπογεγραμμένος: Ἀβδ-ἐλ-Καδερ, υἱὸς τοῦ Μουχί-Ἐδδίν-ἐλ-Χαδινί — Διὰ τὸ πιστὸν τῆς μεταφράσεως, ὁ διερμηνεὺς τοῦ ἐμίρου· ὑπογεγραμμένος: Ν. ΣΙΟΥΦΙ.»
(Ἐκ τοῦ γαλλικοῦ) I. T. A.

ΜΑΙΝ ΠΑΙΔ.

ΟΙ ΝΕΟΙ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΙ

(Συνέχεια καὶ τέλος, ἴδε Τεῦχος Η'. σελ. 248).

Ἡ νέα αὕτη συμμορία συνέκειτο ἀπὸ ἔνδεκα ἀνδρας, ἦτοι, ὀκτὼ ἐπὶ καμήλων καὶ τρεῖς ἐφ'

ἵππων, ἤρχοντο δ' ἐκ βορειοδυτικῶν· πλὴν πρὸς τίνα σκοπόν;

Ἴσως μόνος ὁ Γκολάχ, ἐγίνωσκεν.

Ἄν δὲ καὶ εἶχεν ὀλίγας ζωοτροφίας, ὁ Γκολάχ, οὐδὲν ἤττον ἀπεφάσισε νὰ μὴν ἐγκαταλείψῃ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὸ φρέαρ καὶ ὁ Κροῦμεν ἠννόησεν ὅτι, ἐλάμβανε τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἔνεκεν φόβου.

— Πλὴν ἐὰν τοὺς φοβοῦνται, εἶπεν ὁ Χάρρου, ἔξεναντίας θὰ εἶχε σπουδαῖον λόγον ν' ἀπομακρυνθῆ αὐτῶν μίαν ὥραν ἀρχήτερα.

Ἄλλ' ὁ Κροῦμεν ἀπήντησεν ὅτι, ἐὰν οἱ ἄραβες ἦσαν κλέπται καὶ πειραταὶ τῶν ἐρήμων, θὰ ἐσέβοντο τὸν Γκολάχ ἐνόσφ ἔμενεν ἐγγὺς τοῦ φρέατος. Καὶ ὁ Κροῦμεν εἶχε δίκαιον, διότι ποτὲ οἱ κλέπται δὲν προσβάλλουσι τὰ θύματά των παρὰ τὸ κατάλυμά των.

— Ἐπεθύμουν νὰ ἦσαν κλέπται καὶ νὰ μᾶς ἀνελάμβανον ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Γκολάχ, εἶπεν ὁ Κολλῖνος· ἴσως τότε μᾶς φέρωσι πρὸς βορρὰν ἔνθα πιθανὸν νὰ μᾶς ἐξαγοράσωσιν ἡμέραν τινα· ἐνῷ ἐὰν οὗτος μᾶς φέρῃ εἰς Τομβουκτοῦ οὐδέποτε πλέον θὰ ἐξέλθωμεν τῆς Ἀφρικῆς.

Περὶ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, οἱ ἄραβες, ἤγειραν τὰς σκηνὰς των καὶ ἔφυγον· ὁ δὲ Γκολάχ περιμείνας τὸ σκότος τῆς νυκτός, διέταξε τὴν συνοδίαν του νὰ τεθῆ ἐπὶ ποδῶν πρὸς τὴν νοτιανατολικὴν διεύθυνσιν.

Τῆν ἐπαύριον ἐνῷ προηγούντο αἱ ἀποσκευαὶ καὶ αἱ γυναῖκες ἤκουσεν ὁ Γκολάχ κραυγὰς καὶ θόρυβον. Ὡστε οὐχὶ ἀδίκως ὁ μαῦρος σείκης ὑπώπτευσεν καὶ ἐφοβέτο τοὺς ἄραβας, ἤρπασε λοιπὸν τὸ τυφεκίον του καὶ ὤρμησε μετὰ τοῦ υἱοῦ καὶ γυναικαδέλφου του κατὰ τῶν ἀράβων, ἀλλ' ἦτο ἤδη ἄργά. Ὅτε ἀφίκετο ἐγγὺς τῶν γυναικῶν του, αὐταί, τὰ παιδία, οἱ δούλοι καὶ τὰ λάφυρά του ἦσαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐχθροῦ· δωδεκὰς τυφεκίων τὸν ὑπεδέχθησαν καὶ τὸν διέτασσον νὰ παραδοθῆ ἐν ὀνόματι τοῦ Προφήτου καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐν εἰρήνῃ τὴν ὁδὸν του.

Καὶ ὁ Γκολάχ, ἔσχε τὴν γνώσιν νὰ ὑπακούσῃ. Ἀφοῦ δ' ἐπέλεξε τὸ «Γεννηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ» ἐξηκολούθησε τὴν ὁδὸν του μένεα πνέων κατὰ τῶν ληστευσάντων αὐτὸν μετὰ τῶν

γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων καὶ μετὰ δύο καμήλων.
— Ἴδου ἡμεῖς εἰς τὴν κατοχὴν τῶν ἀράβων
εἶπον οἱ τέσσαρες ναυαγοὶ καὶ ὁ Κροῦμεν.

—ο—
ΙΣΤ'.

ΟΙ ΑΡΑΒΕΣ ΕΠΑΝΑΚΑΜΠΤΟΥΣΙΝ ΕΙΣ ΤΟ ΧΩΡΙΟΝ ΤΩΝ.

Τὴν ἐπιούσαν λίαν πρωΐ, ἡ συνοδία τῶν ἀράβων ἐξεκίνησεν ἐκ τοῦ μέρους τῆς σκηνώσεώς της, πορευομένη πρὸς βορρὰν ἔνθα κατὰ τὴν δοθεῖσαν αὐτοῖς ὑπὸ τῶν ἀράβων ὑπόσχεσιν οἱ τέσσαρες ναυαγοὶ καὶ μετ' αὐτῶν ὁ Κροῦμεν, ἤλπιζον νὰ ἐξαγορασθῶσιν ἐν Μογγαδὸρ ὑπὸ τοῦ ἄγγλου προξένου.

Μετὰ δ' ὀκταήμερον πορείαν, καθ' ἣν οἱ αἰχμάλωτοι εἶχον νὰ ὑποφέρωσι περὶ φρικτὴν τυραννίαν, ὅπως καὶ ἐν τῇ κυριαρχίᾳ τοῦ Γκολάχ, ἡ συνοδία ἀφίκετο ἐπὶ καλῶς διακεχαραγμένης ὁδοῦ ἐν μέσῳ διερχομένη γονίμου χώρας ἀφ' ἐκότερα τῆς ὁποίας ἐξετείνοντο ἄγροὶ κριθῆς.

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, δι' ἀγνώστους λόγους, οἱ ἄραβες δὲν διέταξαν κατὰ τὴν συνηθεισμένην ὥραν τὴν στάθμευσίν των. Καὶ οἱ λευκοὶ αἰχμάλωτοι διῆλθον ἐνώπιον πολλῶν χωρίων ἐν οἷς καταφύκουν οἱ κύριοι τῶν ἀγρῶν, χωρὶς ὅμως νὰ σταματήσωσιν ὅπως λάβωσιν ὕδωρ ἢ τροφήν τινα ἂν καὶ μεγίστην αὐτῶν εἶχον ἀνάγκη. Ματαίως παραπονοῦντο διὰ τὴν δίψαν των· ἀντὶ δὲ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως ἐλάμβανον διαταγὴν νὰ σπεύσωσι τὸ βῆμα των καὶ συνεχῶς οἱ ραβδισμοὶ συνώδευον τὰς παρατηρήσεις των.

"Οτε δὲ περὶ τὸ μεσονύκτιον πᾶσα ἐλπίς τοὺς ἐγκατέλιπεν, ἡ συνοδία ἀφίκετο ἐνώπιον χωρίου περιβαλλομένου διὰ τοίχων. Οἱ ἄραβες ἔστησαν καὶ ἡ πύλη τοῖς ἠνοίχθη· τότε δ' ὁ γέρον σείκης ἀνήγγειλε τοῖς αἰχμαλώτοις ὅτι θὰ εἶχον τροφήν καὶ ὕδωρ κατὰ βούλησιν καὶ ὅτι θὰ ἔμενον ἐκεῖ διὰ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας.

Νύκτωρ δ' εἰσελθόντες ἐν τῷ χωρίῳ οὐδὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἴδωσι, τὴν δ' ἐπιούσαν εὐρέθησαν ἐν τῷ κέντρῳ τετραγώνου σχηματιζομένου ἀπὸ εἰκάδα οἰκῶν περιβαλλομένων ὑπὸ ὑψηλῶν τει-

χῶν· εἶδον ἐπίσης ποίμνια προβάτων, κριῶν καὶ μέγαν ἀριθμὸν ἵππων, καμήλων καὶ ὄνων.

"Οτε δ' οἱ αἰχμάλωτοι ἠρώτησαν διὰ τοῦ Κροῦμεν τὸν γέροντα σείκη πότε ἐσκόπη νὰ τοὺς ὀδηγήσῃ εἰς Σβέρα, οὗτος τοῖς ἀπήντησεν:

— Ἡ κριθὴ μας ἤδη ὠρίμασε καὶ δὲν δυνάμεθ' νὰ τὴν ἀφήσωμεν νὰ χαθῇ. Θὰ μᾶς βοηθήσητε νὰ τὴν συνάξωμεν καὶ ἔπειτα θὰ δυνήθωμεν νὰ σᾶς ὀδηγήσωμεν εἰς Σβέραν.

'Αλλ' ἐπειδὴ οἱ αἰχμάλωτοι ἀπεποιήθησαν καὶ μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς των νὰ ἐργασθῶσι, διότι τότε χρήσιμοι καθιστάμενοι τοῖς ἄραβιν οὐδέποτε θ' ἀπελευθεροῦντο, ἐκλείσθησαν μετὰ τοῦ Κροῦμεν ἐν ἰδίᾳ φυλακῇ ἄνευ τροφῆς ἢ ὕδατος.

'Επὶ τρεῖς ἡμέρας διετέλεσαν εἰς τοιαύτην θέσιν οἱ αἰχμάλωτοι, ἀλλ' ἡ ἐπιμονὴ αὐτῶν μικροῦ δεῖν τοῖς ἀπέβαινεν ὀλεθρία· θ' ἀπέθνησκον τῆς πείνης.

"Οτε δ' οἱ ἄραβες τὴν τετάρτην πρωΐαν ἠνέφξαν τὴν θύραν τῆς φυλακῆς, εὗρον τὸν τε Βίλ καὶ τὸν Κολλῖνον ἀνικάνους καὶ τὸ ἐλάχιστον νὰ ποιήσωσι κίνημα. Τότε ὁ σείκης διέταξε καὶ ἔφερον αὐτοῖς ἰκανὴν ποσότητα τροφῆς καὶ ὕδατος.

— Τὰ πάντα ἔχουσι καλῶς εἶπον ἐν χορῷ οἱ ἄγγλοι. Ἐνικήσαμεν! Δὲν θὰ ἐργασθῶμεν πλέον εἰς τὴν συγκομιδὴν τῆς κριθῆς! θὰ τρεφώμεθα, θὰ παχύνωμεν καὶ θὰ πωληθῶμεν καὶ ἴσως μᾶς φέρωσιν εἰς Μογγαδὸρ. "Ας εὐχαριστήσωμεν λοιπὸν τὸν Θεὸν διότι μᾶς ἐνίσχυσε νὰ ὑπομένωμεν!

—ο—
ΙΖ'.

ΚΑΙ ΑΓΘΙΣ ΠΩΛΟΥΝΤΑΙ.

Δύο εἰσέτι παρήλθον ἡμέραι καθ' ἃς ἐξηκολούθουν οἱ ἄραβες τρέφοντες καὶ κάπως περιποιούμενοι τοὺς αἰχμαλώτους· πρὸς δὲ τὸ ἐσπέρας τῆς δευτέρας ἡμέρας οἱ αἰχμάλωτοι ἐξητάσθησαν ἐν τῇ φυλακῇ των ὑπὸ τριῶν ἐτέρων ἀράβων, οὓς εἰσέτε δὲν εἶχον ἴδεῖ. Οὗτοι δ' ἦσαν καλῶς ἐνδεδυμένοι καὶ ὀπλισμένοι πρὸς δὲ εἶχον καὶ ἐξωτερικὸν ἀνώτερον τῶν λοιπῶν τῆς ἐρήμου κατοίκων.

— Εἴθε οἱ ἄνθρωποι οὓς ἐπιθυμοῦμεν εἶπον οἱ αἰχμάλωτοι πρὸς αὐτοὺς διὰ τοῦ Κροῦμεν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ μᾶς ἀγοράσητε καὶ μᾶς ὀδηγήσητε εἰς Μογγαδὸρ, ἔνθα ἔχομεν φίλους, οἱ ὁποῖοι θὰ πληρώσωσι τὰ λύτρα μας.

— Ἡγόρασα μίαν φορὰν δούλους, ἀπήντησεν ὁ εἰς αὐτῶν, καὶ μὲ μεγάλα ἔξοδα τοὺς ὀδήγησα εἰς Μογγαδὸρ. Μ' εἶχον εἰπεῖ ὅτι ὁ πρόξενός των θὰ τοὺς ἠγόραζεν, ἀλλ' ἔμαθον ἀργότερον ὅτι δὲν εἶχον πρόξενον ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. Ἐπρεπε νὰ τοὺς ἐπαναφέρω ὀπίσω καὶ ἔχασα ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς ὁδοπορίας.

— Ἦσαν ἄγγλοι;

— Ὅχι, ἰσπανοί.

— Ἄλλ' ἐὰν ἦσαν ἄγγλοι θὰ ἐξηγοράζοντο.

— Τοῦτο δὲν εἶναι τόσο βέβαιον. Οἱ ἄγγλοι δὲν ἔχουσι πάντοτε πρόξενον εἰς Μογγαδὸρ διὰ νὰ πληρῶνῃ τὰ λύτρα τῶν συμπατριωτῶν του.

— Καὶ ἔπειτα τοῦτο δὲν μᾶς βλάπτει, εἶπεν ὁ Βίλ· ἕνας ἀπ' αὐτοὺς ἐδῶ τοὺς νέους ἔχει ἕνα θεῖον πλουσιώτατον καὶ ἀποκαταστημένον εἰς Μογγαδὸρ καὶ ἐκεῖνος θὰ πληρώσῃ ὄχι μόνον διὰ τὸν ἀνεψιόν του, ἀλλὰ καὶ δι' ὄλους τοὺς φίλους του· καὶ οἱ τρεῖς νέοι εἶναι ἀξιωματικοὶ τοῦ ἀγγλικοῦ ναυτικοῦ, οἱ γονεῖς των εἶναι πλούσιοι καὶ μεγάλοι σείκαι εἰς τὸν τόπον των.

— Ἄλλ' ὁ μαῦρος ἄνθρωπος, ἠρώτησε καὶ πάλιν· ὁ ἄραβ' δὲν εἶναι ἄγγλος;

— Ὅχι, ἀλλ' ὁμιλεῖ ἀγγλικά· ἐταξίδευσεν μὲ ἀγγλικά πλοῖα καὶ θὰ ἐξαγορασθῇ μαζὺ μὲ ἡμᾶς.

Τότε οἱ ἄραβες ἀφῆκαν τοὺς ἡμετέρους αἰχμαλώτους, ὑποσχόμενοι νὰ ἐπανεέλθωσι τὴν ἐπαύριον.

Καὶ πράγματι τὴν ἐπαύριον πρωΐαν οἱ ἄραβες ἐπανεῆλθον καὶ οἱ αἰχμάλωτοι, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν των ἠγέρθησαν καὶ ἐξῆλθον πρὸ αὐτῶν ὅπως κάλλιον ἐξετασθῶσιν. Ἀφοῦ δὲ ἐβεβαιώθησαν ὅτι ἦσαν εἰς κατάστασιν ὁδοπορίας, εἰς τῶν ἀράβων ἀπηυθύνθη εἰς τὸν Κροῦμεν:

— Θὰ σᾶς ἀγοράσωμεν ἐὰν μᾶς ἀποδείξητε ὅτι δὲν σκέπησθε νὰ μᾶς ἀπατήσητε καὶ ἐὰν δέχησθε τὰς συμφωνίας μας. Εἶπατε εἰς τὸν ἀνεψιόν τοῦ ἄγγλου ἐμπόρου ὅτι ἀπαιτοῦμεν λύ-

τρα δι' ἕκαστον ἐξ ὑμῶν διακόσια ἰσπανικά δολλάρια.

Ἡ διακοίνωσις αὕτη ἐξηγήθη πρὸς τὸν Χάρρου, ὅστις ὑπεδείχθη ὡς ὁ ἀνεψιός τοῦ πλουσίου ἐμπόρου καὶ οὗτος συγκατένευσε.

—ο—
ΙΗ'.

ΚΑΘ' ΟΔΟΝ

Τὴν πρωΐαν λοιπὸν τῆς ἐπιούσης οἱ ἄραβες ἔφερον τρεῖς ὄνους ἐφ' ὧν ἐπετράπη εἰς τοὺς αἰχμαλώτους νὰ ἰπεύωσιν ἐναλλάξ.

'Αφοῦ δ' ὁδοιπόρησαν ἔνδεκα μίλλια περίπου ἀναμέσον γονίμου χώρας, οἱ ἄραβες ἔμποροι ἀφίκοντο πρὸ πηγῆς ἔνθα κατεσκήνωσαν. Τὴν δ' ἀκόλουθον ἡμέραν οἱ δουλέμποροι ἐστάθμευσαν ἐγγὺς φρέατος. Ἐκεῖ διεμοίρασαν πρὸς τοὺς αἰχμαλώτους πλακούντιά τινα ἐκ κριθῆς καὶ ὀλίγον βοῦτυρον. Ἄμα τῇ χαραυγῇ ἡ συνοδία ἐτέθη ἐπὶ ποδός. Ὁ ἥλιος ἀνέτειλε καὶ μετ' ὀλίγον ἀπὸ ὑψηλοῦ τινος λόφου διέκρινον τὰ λευκὰ τεῖχη τῆς πόλεως Σάντα Κρούζ ἢ Ἀγγαδὲξ παρὰ τοῖς ἄραβιν.

Καὶ ἐνταῦθα ὁδοιπόρου ἐπὶ καλλιεργημένων γαιῶν ἐφ' ὧν ποῦ καὶ ποῦ εὐρίσκοντο διεσπαρμένα χωρίδια τινα. Ἐστησαν δὲ ἐνώπιον τούτων καὶ οἱ ἡμέτεροι αἰχμάλωτοι ἐξαπλωθέντες ὑπὸ τὴν σκιὰν φοινίκας ἀπεκοιμήθησαν.

Μετὰ τρεῖς ὥρας ἀφύπνισαν αὐτοὺς ὅπως τοὺς δώσωσι τροφήν συνισταμένην ἐκ κριθοπλακουντίων καὶ μέλιτος. Μετὰ δὲ τὸ τέλος τοῦ γεύματός των ὁ ἀρχηγός τῆς συμμορίας Ρεῖζ Μουράτ, ἤρξατο συνδιαλεγόμενος μετὰ τοῦ Κροῦμεν.

— Τί λέγει ὁ Μαυριτανός; ἠρώτησεν ὁ Χάρρου.

— Ὅτι θὰ μᾶς φέροι εἰς Σβέραν, παρὰ τῷ ἄγγλῳ προξένῳ ἐὰν ὑποσχόμεθα νὰ φερθῶμεν καλῶς.

— Ἀποκρίθητι ὅτι ὑποσχόμεθα καὶ ὅτι θὰ πληρωθῇ καλῶς.

Ὁ Μαυριτανός ἀπήντησεν ὅτι ἀπῆτει ἔγγραφον ὑπόσχεσιν τῆς ὀφειλομένης αὐτῷ ποσότητος. Διότι ἀπῆτει διακόσια δολλάρια δι' ἕκαστον αὐτῶν.

Καὶ ὁ Ρεῖζ Μουράτ λαβὼν κονδύλιον ἔγραψεν

αὐτὸς ὁ ἴδιος τὴν ἀναφορὰν ἀραβιστί· εἶτα διέταξε τὸν Κροῦμεν νὰ τὸ μεταφράσῃ λέξιν πρὸς λέξιν πρὸς τοὺς συντρόφους του· οὗτος δ' ὑπήκουσε καὶ ἀνέγνω:

« Πρὸς τὸν ἄγγλον πρόξενον,

» Εἴμεθα τέσσαρες χριστιανοὶ αἰχμάλωτοι. Ὁ Ρεῖζ Μουράτ μᾶς ἠγόρασεν ἀπὸ τοὺς ἄραβας. Ὑποσχόμεθα δὲ νὰ τὸν πληρώσωμεν διακόσια δολλάρια δι' ἕνα ἕκαστον ἐξ ἡμῶν, δηλαδὴ ὀκτακόσια δολλάρια δι' ἡμᾶς τοὺς τέσσαρας, ἐὰν μᾶς ὀδηγήσῃ ἐνώπιον ὑμῶν. Ὅθεν πληρώσατέ τον παρακαλοῦμεν ἄνευ ἀργοπορίας.»

Καὶ ὁ μὲν Χάρρυ, Τερένσιος καὶ ὁ Κολλῖνος ὑπέγραψαν ἀμέσως, ὁ δὲ Βιλ μόνος καὶ μετὰ βίας ἠδυνήθη νὰ χαράξῃ στοιχεῖά τινὰ ἀκατάληπτα, ἅτινα ὅμως κατ' αὐτὸν ἐσήμαινον λέγοντα, Οὐίλλιαμ Μὰκ Νέελ.

Μετὰ δύο ὥρας ἅπαντες ἵππευον διευθυνόμενοι πρὸς τὴν Σάντα-Κρούζ. Ἄφ' ὅπου μετὰ μιᾶς ἡμέρας στάθμευσιν ἐξεκίνησαν διὰ τὴν Μογγαδόρ. Ἡ ὑπὸ τοῦ Ρεῖζ Μουράτ ἐκλεγείσα ὁδὸς διήκει ἀνὰ μέσον ἀνωμάλου καὶ πετρώδους ἐδάφους· ὅτε μὲν διήρχοντο στενωπὸν παραθαλάσσιον ὅτε δὲ ἀτραπὸν ἀνὰ μέσον κρημνωδῶν βράχων, ἐξ ὧν ἐλαφρά τις ἀπροσεξία ἠδύνατο νὰ τοὺς κατακρυσθῇ εἰς τὰ βάθη ἀβύσσου.

—ο—
ΙΘ.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ.

Τὴν ἐπαύριον τῆς κινδυνώδους ὁδοπορίας των ὁ Ρεῖζ Μουράτ καὶ ἡ συνοδία αὐτοῦ ἀφίκοντο εἰς Μογγαδόρ, λίαν ὅμως ἀργά, ὥστε δὲν ἠδυνήθησαν νὰ εἰσέλθωσιν ἐν τῇ πόλει, διότι αἱ πύλαι αὐτῆς ἦσαν κεκλεισμένα.

Ὁ Χάρρυ, ὁ Κολλῖνος, ὁ Βιλ καὶ ὁ Τερένσιος μετὰ τοῦ Κροῦμεν δὲν ἠδυνήθησαν νὰ κοιμηθῶσι καθ' ὅλην τὴν νύκτα· διότι τὴν φορὰν ταύτην ἤγγιζεν ἡ ἐλευθερία των.

Ἀνυπόμονοι νὰ γνωρίσωσι τὴν τύχην των, ἠγέρθησαν ἅμα τῇ αὐγῇ, ἀλλ' ὁ κύριός των γινώσκων ὅτι οὐδὲν θὰ ἠδύνατο νὰ πράξῃ πρὸ τῆς παρελεύσεως τριῶν ἢ τεσσάρων ὥρων δὲν τοῖς ἐπέτρεψε νὰ εἰσέλθωσιν ἐν τῇ πόλει. Ἦλθεν ἐπὶ

τέλους ὁ Ρεῖζ Μουράτ νὰ τοὺς παραλάβῃ ἀνυπόμονως ἀναμένοντας καὶ μετ' αὐτῶν διηυθύνθη πρὸς τὰς πύλας ἀφ' ὧν δὲν ἠδύνατο ν' ἀποστρέψωσι τοὺς ὀφθαλμούς των.

Ἄφρου δὲ διὰ διαφόρων ὁδῶν διήλθον, οἱ ἡμέτεροι αἰχμάλωτοι, εἶδον οἰκίαν τινὰ ἐφ' ἧς ἐκυματίζε μίαν σημαία. Καὶ ἡ καρδία των ἐπαλλεν εἰς τὴν θέαν τῆς ἦτον ἡ σημαία τῆς γηραιᾶς Ἀγγλίας!

Εὐρίσκοντο πρὸ τῆς οἰκίας τοῦ Προξένου. Εἰσῆλθεν ὁ Ρεῖζ Μουράτ, διατάσσων αὐτοὺς νὰ τὸν ἀκολουθήσωσι.

Οὐδεμίαν ἐνστασιν ἔκαμεν ὁ ἄγγλος πρόξενος περὶ τῆς πληρωμῆς τῆς ὑποσχεθείσης διὰ τὸν Χάρρυ, Κολλῖνον, Τερένσιον καὶ Βιλ· ἀλλ' ἐνόμισεν ὅτι οὐδὲν δικαίωμα ἐκέκτητο νὰ ἐξοδεύσῃ τὰ χρήματα τῆς κυβερνήσεώς του διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ Κροῦμεν, μὴ ὄντος ἄγγλου ὑπηκόου.

Δὲν ἠδύνατο ὅμως νὰ μένωσιν ἀπαθεῖς θεαταὶ οἱ σύντροφοι τῆς ἀτυχίας του καὶ ὑπεσχέθησαν νὰ τὸν ἀπελευθερώσωσι. Καὶ εὐθὺς ὁ Κροῦμεν καθσύχασε.

Διηγήθεις ὁ πρόξενος εἰς πολλοὺς ξένους ἐμπόρους τὴν περιπέτειαν ταύτην, ἤνοιξεν ἀμέσως κατάλογον ἐγγραφῆς ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ μαύρου δούλου καὶ ἀμέσως ἐπληρώθη ἡ ἀναγκαία ποσότης τῶν λίτρων εἰς τὸν Ρεῖζ Μουράτ.

Δὲν ἤρρησαν ἐπίσης νὰ προμηθεύσωσιν εἰς τοὺς ναυαγούς ἅπαντα τὰ ἀναγκαζοῦντα αὐτοῖς καὶ μόνον ἀνέμενον τὴν ἀφιξίν ἄγγλικοῦ πλοίου ὅπως ἐπιστρέψωσιν εἰς τὴν πατρίδα των.

Μετὰ παρέλευσιν δ' ὀλίγου καιροῦ οἱ μεγάλοι ἱστοὶ ἄγγλικοῦ πλοίου, ἐπρόβαλλον τὴν σκιάν αὐτῶν ἐν τοῖς ὕδασι τοῦ ὄρμου τοῦ Μογγαδόρ.

Καὶ οἱ μὲν τρεῖς νέοι ἔτυχον ἐγκαρδίου ὑποδοχῆς παρὰ τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ πλοίου ὁ δὲ Βιλ καὶ ὁ Κροῦμεν ἐξηπλώθησαν ἐπὶ τῆς πρώρας.

Ἀργότερον, ἅπαντες οὗτοι διεκρίθησαν ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς πατρίδος των καὶ πολλάκις εἰς ἐν συνερχόμενοι, μ' ὅλην τὴν ἀπόστασιν ἦν ἐπέβαλλεν αὐτοῖς ἡ τοῦ σταδίου των βαθμοφορία, ἠρέσκοντο ν' ἀναπολῶσι τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν διετέλουν αἰχμάλωτοι ἐν τοῖς ἐρήμοις τῆς Σαχάρας.

ΤΕΛΟΣ

ΔΗΜΩΔΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

—ο—

ΟΙ ΜΥΘΟΙ ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΤΗΣ ΣΙΚΕΛΙΑΣ

(Συνέχεια καὶ τέλος ἴδε σελ. 240).

» Ὁ βασιλεὺς ἀκούσας παρὰ τοῦ κηπουροῦ αὐτὰ πάντα, ἐξεπλήρωσε τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὴν διαταγὴν τῆς Πιπίνας καὶ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν του ἐκ τῶν λουτρῶν εὔρεν ἐντὸς τοῦ κήπου του τὴν μαύρην ἐχίδναν, ἣν ἄμ' ὡς ἤγγισε διὰ τῶν μαγικῶν ἐκείνων ἀντικειμένων τῶν νυμφῶν, ἡ ὠραία Πιπίνα ἀνέλαμψε πρὸ τῶν ὀμμάτων του. Ἐκπλαγεὶς δὲ ὑπὸ τῆς ὄψεως τῆς ἐξαισίας ἐκείνης καλλονῆς ἔσπευσεν ἀμέσως νὰ συζευχθῇ αὐτὴν, ἀφροῦ πρῶτον κατέριψεν ἐκ τοῦ ἀνωτάτου παραθύρου τῶν ἀνακτόρων τὴν ἐπίβουλον καὶ μοχθηρὰν ἐκείνην γυναῖκα, ἣτις καὶ ἔμενεν εὐθὺς ἄπνους. Ἀμφότεροι λοιπὸν τότε, ὅτε βασιλεὺς καὶ ἡ νέα αὐτοῦ σύζυγος, διήγαγον ἅπαντα τὸν ἐπίλοιπον αὐτῶν βίον εὐτυχῇ καὶ εὐδαίμονα. Ὁ δὲ Μπορτιλλοῦν, ὅστις ἀδίκως καὶ ἀπανθρώπως εἶχε θανατωθῆ, ἀνέστη ἔκ νεκρῶν διὰ τινος μαγείας τῶν νυμφῶν.»

Εἴπωμεν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς πραγματείας ἡμῶν ταύτης, ὅτι δὲν θὰ ἀναλύσωμεν πλείονα τῶν τριῶν Σικελικῶν μύθων, καθότι ταῦτα ἀρκοῦσιν ἵνα κατασκευάσωσι δῆλον τὸν χαρακτήρα ἁπάντων τῶν τῆς συλλογῆς τοῦ κ. Πιτρέ διηγημάτων καὶ μύθων, ὅτινες ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰσὶν εὐαρεστοὶ καὶ θελκτικοί.

Οἱ μῦθοι οὗτοι, ὡς βλέπομεν, καταλήγουσιν ἅπαντες εἰς εὐχάριστον ἀποτέλεσμα. Αἱ δὲ νύμφαι ἂν καὶ παρίστανται πολλάκις ἐν αὐτοῖς ὡς μοχθηροὶ, εἰσὶν ὅμως πάντοτε εὐεργιτικαὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ἐν τοῖς διηγήμασι καὶ τοῖς μύθοις τούτοις πρὸς τοῖς ἄλλοις οἱ νεκροὶ παρίστανται συγχωνοῦντες μετὰ τῶν ἀνθρώπων καὶ συνδιαλεγόμενοι. Ὅσον δὲ παράδοξον φαίνεται ἡμῖν τοῦτο, τοσοῦτον σεβαστόν ἐστι παρὰ τοῖς λαοῖς ἐκείνοις ὅτινές εἰσιν ἐξφκειωμένοι οὐ μόνον μὲ τὸν θάνατον ἀλλ' ἐτι καὶ μὲ τὰ ἀνθρώπινα πτώματα. Οἱ Σικελοὶ πάσχουσιν ὡς πρὸς τοῦτο ἐκ τοῦ παθήματος τῶν γειτόνων αὐτῶν

Αἰγυπτίων. Ἀπὸ ἐξήκοντα καὶ ἐπέκεινα περὶ-που ἔτη πολλοὶ τῶν πλουσίων κατοίκων πόλεων τινῶν τῆς νήσου ταύτης μετὰ μεγίστου σεβασμοῦ ποιούσι συλλογὰς μομίων τῶν προγόνων αὐτῶν. Τὴν θαυμασίαν ταύτην τέχνην τοῦ ταριχεύειν τοὺς νεκρούς, δι' ἧς ἐπὶ πολλὰ ἔτη διατηροῦνται οἱ χαρακτῆρες καὶ ἡ ἐξωτερικὴ αὐτῶν ὄψις, οὕτως ὥστε νομίζει τις αὐτοὺς ζῶντας, ἐγίγνωσκον καλῶς οἱ μοναχοὶ· πλεῖστα δὲ τοιαῦτα πτώματα, κατὰ τάξιν καὶ ἐν τῇ φυσικῇ αὐτῶν στάσει τεθειμένα, μετὰ βιβλίου ὑπὸ τὸν βραχίονα καὶ κομβολογίου εἰς τὰς χεῖρας, ἐνδεδυμένα τὰ συνήθη αὐτῶν ἐνδύματα, ἐπλήρουσιν αἰθούσας τῶν μονῶν. Οἱ εἰδωλόατραι τῆς Σικελίας—καθότι οἱ πλεῖστοι τῶν κατοίκων αὐτῆς εἰσὶ χριστιανοὶ μόνον κατὰ τὸ βάπτισμα—εἰσὶν εἰθισμένοι ἔκπαλαι νὰ σιγῶσι μετὰ τῶν νεκρῶν καὶ συνδιαλέγωνται μετὰ τῶν εἰδώλων αὐτῶν. Οὕτω δὲ εἰς τοὺς μύθους τοῦ λαοῦ οἱ νεκροὶ μετὰ τῶν ζώντων διάγουσι καθ' ὅλα ὅμοιον βίον οὕτως ὥστε ἀδυνατεῖ τις νὰ διακρίνῃ ἐν αὐτοῖς τοὺς μὲν τῶν δέ. Πρὸς τούτοις παρ' αὐτοῖς οὐδεὶς φόβος συνοδεύει τὸν θάνατον, ἅπας δὲ ὁ βίος αὐτῶν ἐξελίσσεται ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῶν προρρήσεων τῶν νυμφῶν.

Οἱ μῦθοι τοῦ λαοῦ τῆς Σικελίας πραγματεύονται ἅπαντες σχεδὸν περὶ τῶν νυμφῶν. Αἱ νύμφαι κατ' αὐτοὺς εἰσὶν ἡ τύχη ἐνσεσαρκωμένη ἡ δὲ τύχη αὕτη τείνει πάντοτε πρὸς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐν μέσῳ τῶν περικυκλούντων αὐτὸν δυσχερειῶν καὶ ἠθικῶν ἀλγηδόνων. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀρχὴ ἐφ' ἧς ἐρείδονται τὰ διηγήματα καὶ οἱ μῦθοι οὗτοι, ὅτινες μαρτυροῦσι τρανότατα περὶ τῆς ἀγνότητος τῶν ἠθῶν τῶν Σικελῶν. Ἐν αὐτοῖς ἐλλείπει ἡ ἐν τοῖς διηγήμασι τοῦ λαοῦ τῆς Ἰταλίας ποιητικὴ φαντασία, ἣτις ἀνυψοῖ τὸν νοῦν πρὸς τὰ αἰθέρια ὕψη, ὡς καὶ αἱ συμφοραὶ καὶ αἱ περιπέτειαι, ἃς ἀπαντῶμεν ἐν τοῖς μύθοις τῆς Ἰσπανίας.

Οἱ μῦθοι τῶν Σικελῶν ἀνήκουσιν εἰς ἐποχὴν πόρρω ὀφειστώσαν ἡμῶν· πολλοὶ δὲ τῶν φιλολόγων παραδέχονται ὅτι εἰσὶ κρᾶμα ποιημάτων τῶν Ἰνδῶν καὶ τῶν μεγαλοφυῶν ἀράβων. Εἴθε δὲ νὰ διεφύλασσον καὶ σήμερον ἐτι τὸν χαρα-

κτῆρα τοῦτον τῆς ἀγνότητος, ἐν ᾧ ἐμβλέπει τις τὰς ἀρετὰς τῶν γυναικῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ τὸν σεβασμὸν τῶν ἀνδρῶν πρὸς αὐτάς. Αἱ γυναῖκες τῆς Σικελίας δὲν ἔζων ἀπλῶς μόνον, ὡς αἱ τῶν ἀράβων, μακρὰν τῆς τύρβης τῆς κοινωνίας ἠδύνατό τις νὰ ἀπαντήσῃ ἐξαιρέσεις τινάς, ἅς ὁμῶς δὲν δυνάμεθα νὰ λάθωμεν ὡς γνώμονα ἡμῶν κρίνοντες ὀλόκληρον ἔθνος· καθότι ὁ λαὸς ἐστὶν ἡ καρδία τοῦ ἔθνους καὶ αὐτὸν δεόν νὰ ἐξετάσωμεν ὑπὸ τοιαύτην δ' ἔποψιν αἱ συλλογαὶ τῶν μύθων τῆς Σικελίας, περὶ ὧν τὸν λόγον ἐποιήσαμεθα, εἰσι πηγαὶ σπουδαῖαι καὶ ἄξια ἐμβριθοῦς μελέτης διὰ τὴν ἱστορίαν τοῦ λαοῦ τῆς μεγάλης ταύτης νήσου τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

ΓΑΣΤΩΝ ΚΑΙ ΙΩΑΝΝΑ

(Διήγημα Ἀλεξάνδρου Δουμά).

—ο—

(Συνέχ. ἴδε ἀριθ. 223 Τεύχος Ζ').

— Σὰς εὐγνωμονῶ, μαρκίων. Ἄλλ' ὁ κόσμος εἶναι μέγας, καὶ τί πρὸς ἐμὲ, ποῦ θὰ ὑπάγω εἰς τὸ ἐξῆς; Ὅθι εὖρω πάντοτε ἐρημὸν τινα διὰ νὰ κρύψω τὰ δάκρυά μου.

— Ἐχεις ἀνάγκην ἤδη πολλῆς γενναιότητος, τέκνον μου.

— Μὴ φοβεῖσθε, μαρκίων, σὰς ὑπεσχέθην, ὅτι ὁ υἱὸς σας θὰ προσηλωθῇ ὅλος εἰς ὑμᾶς.

— Εὐχαριστῶ Ἰωάννα, σεῖς τὸν σῶζετε.

Ὁ Κ. Μαλλὰν ἠγέρθη.

— Κ. μαρκίων, εἶπεν ἡ Ἰωάννα ἄγουσα μετὰ τάχους πρὸς αὐτόν· ὅταν μίαν ἡμέραν, δὲν θέλω ζῆ πλέον—καὶ τοῦτο δὲν θὰ βραδύνει—θέλετε εἰπεῖ εἰς αὐτόν, δὲν εἶναι οὕτω; πόσον τὸν ἠγάπησα. Θέλετε εἰπεῖ εἰς αὐτόν ὅστις θὰ μὲ ἐλέγχει ἴσως, ὅτι ἡ εὐτυχία του μ' ἦτο προσφιλέστερα τῆς ἰδικῆς μου, καὶ ὅτι ἀναχωροῦσαν μὲ εἶδετε, μὲ εἶδετε ἀπαρηγόρητον. . . .

Ὁ κ. Μαλλὰν ἐθλίψε τὴν γεῖρά της καὶ ἐξήληθε, καὶ ἡ δύστηνος γυνή, τῆς ὁποίας οἱ ὀφθαλμοὶ ἔμειναν μέχρις ἐκείνου ἀδάκρυτοι, ἔπεσαν ἐπὶ τινος ἔδρας ὀλοφυρομένη, καὶ πικρὰ δάκρυα κατέβρεξαν τὸ πρόσωπόν της.

Τὴν ἐπαύριον περὶ ἀνατολὰς ἡλίου, ἡ Ἰωάννα ἐβλεπε διὰ μέσου τοῦ παραθύρου της τὸ ὄχημα, τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ τὴν φέρῃ μακρὰν. Τὰ πάντα ἦν ἔτοιμα, ὁ ἀμαξηλάτης ἐκρότει τὸ μαστίγιόν του καὶ μόνῃ ἡ Ἰωάννα ἀνεμένετο.

— Ἀγωμεν, εἶπε, πασχίζουσα νὰ ἐμφυώσῃ ἑαυτὴν ἡ θυρία ἐξετελέσθη! Ὅθι ὑποφέρω ἐπὶ πολὺ ἀκόμη; Ἄγνοῶ. Ἄλλ' ἐπειδὴ ἡ εὐτυχία του τὸ ἀπαιτεῖ, θ' ἀναχωρήσω.

Καὶ ἡ Ἰωάννα καταβαίνει βραδέως τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος. Ἴδου, παρέρχεται τὴν θύραν, εἰν' ἑτοίμη ν' ἀναβῆ εἰς τὴν ἀμαξαν καὶ νὰ φύγῃ διὰ παντός, ἀλλ' ἀνὴρ τις φαίνεται ἐνώπιόν της καὶ τὴν ἐμποδίζει· εἶναι ὁ Γάστων. Ἴδούσα αὐτὸν ἡ Ἰωάννα ἀφίνει κραυγὴν.

— Θεέ μου! λέγει, δὲν εἶμαι ἐγὼ ἔνοχος! σὺ τὸ θέλεις!

— Ἀναχωρεῖς Ἰωάννα, τὴν ἐρωτᾷ ὁ Γάστων, καὶ διατί;

Ἐκπεπληγμένη διὰ τὴν ἐρώτησιν, εἰς ἣν ἀμχανεῖ τι ν' ἀποκριθῆ, ἡ Κ. Δελωναίου κάτω νεύει τοὺς ὀφθαλμούς, ὑποτραυλίζουσα, ὡς ὁ φωραθεὶς ἔνοχος. — Ναι, ἀνεχώρει, με ἔφρευες! ἐπαναλέγει ὁ Γάστων δρᾶττων τὸν βραχίονά της, ἔλκων αὐτὴν εἰς τὴν αἴθουσαν ἐν ἀταξίᾳ καὶ κλείων τὴν θύραν ὀρμητικῶς. Τὴ μυστήριον εἶναι τοῦτο, καὶ δὲν εἶναι ἀληθές, ὅτι ἐξ αἰτίας ἐμοῦ ἔφρευες καὶ ὁμῶς, ἕκαμα χρῆσιν βίας ν' ἀποσπάσω τὴν ὑπόσχεσίν σου; καὶ σὲ ἔδωσα τὸ δικαίωμα, διὰ τῆς διαγωγῆς μου, νὰ καταφύγῃς εἰς δόλον; τὰ αἰσθηματὰ σας εἶναι πολὺ ἐφήμερα, κυρία, τὸ μνημονικόν σας εἶναι βραχυτάτον, διότι, πρὸ ἐνὸς ἔτι μηνός, μὲ ὠρκίσεσθε ἀτελεύτητον ἀγάπην.

— Σιωπᾶς ἐξηκολούθησεν ὁ Γάστων μετ' αὐξοῦσης ἐξάφνης. Πόσον ἤμην ἄφρων, πιστεύσας εἰς τοὺς ὅρκους σου! Λοιπόν! σήμερον σοὶ ἀποδίδω τὴν ἐλευθερίαν σου· τὰς ὑποσχέσεις σου, τὰς συντρίβω. Μολαταῦτα, ἡμπορούσες μὲ φαίνεται, νὰ ἐκλέξῃς εὐθετωτέραν περίστασιν. Τί περιέμενες καὶ τί δὲν ἔφρευες πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν; Πληγωθεὶς ὅπως ὑπερασπίσω τὴν τιμὴν σου, δὲν θὰ ἤρχομην νὰ ἐπιπροσθήσω τὰ σχέδιά σου. Ὑπάγετε, φεύγω κ' ἐγὼ καὶ δὲν μ' ἐπαναβλέπετε πλέον.

Ὁ Γάστων, ἄτονος ὡς ἐκ τῆς ἀσθενείας του, ἔπεσεν ἀπηυδῆκως πλησίον τῆς Ἰωάννας.

— Ὅχι, δὲν σὲ ἠπάτησα, ἐφώνησεν ἡ Ἰωάννα κλίνουσα πρὸς αὐτόν· Γάστων, σὲ ἀγαπῶ! ὦ! ζῆθι Γάστων σὲ ἀγαπῶ.

Καὶ ὁ Γάστων μὲ φωνὴν τεθραυσμένην, ἐπανελέγεν ὡσεὶ παραφρονῶν.

— Ἰωάννα, Ἰωάννα τί σ' ἔκμα λοιπόν!

— Γάστων ἐξηκολούθησε λέγουσα ἡ Κ. Δελωναίου σὲ ὀρκίζομαι, δὲν εἶμαι ἔνοχος. Δὲν δύνασαι νὰ μὲ καταδικάσῃς οὕτω, χωρὶς νὰ μ' ἀκούσῃς. Λυπήσου με, Γάστων, δὲν ἠξούρεις πόσον σ' ἀγαπῶ.

— Σὺ μ' ἀγαπᾶς, ἐφώνησεν οὗτος, ὑπεγείρας

ἐπιμόχθως τὴν κεφαλὴν του Ναι, ναι, δὲν μὲ ἀγαπᾶς! τί σὲ εἶπα; δὲν μ' ὠρκίσθης, ὅτι θὰ ἦσαι σύζυγός μου; ὦ! ὄχι δὲν θὰ φύγῃς Ἰωάννα, μεῖνε πλησίον μου, ἡ ἀπουσία σου δύναται νὰ μὲ φονεύσῃ.

Ἡ συμφιλίωτις ἔγεινε.

Στηριζόμενος ἐπὶ τοῦ βραχίονος τῆς Ἰωάννης ὁ Γάστων ἠγέρθη ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον, ἤνοιξε καὶ μὲ φωνὴν σταθεράν· πάρε τοὺς ἵππους σου, εἶπεν εἰς τὸν ἀμαξηλάτην, ἡ Κ. Δελωναίου δὲν ἀναχωρεῖ. — Ἄλλ' ἰδοὺ αἴφνης ἡ Ἰωάννα ὠχρίασεν, «ὁ μαρκίων!» ἐκρῶνεϊ.

Ο ΚΟΜΗΣ ΔΕ ΒΟΓΚΕ.

Καὶ ὁ μαρκίων, πραγματικῶς εἰσῆλθε μετ' ἐστε σεῖς—καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν υἱόν του, οὐ πολὺ, ἀτάραχος, σοβαρὸς ὡς πάντοτε. Ἐνώπιον τοῦ πατρὸς του, τοῦ Γάστωνος ἡ συμπεριφορὰ ἐγένετο εὐσεβαστος. Ὁ Κ. Μαλλὰν ἐχαιρέτησε τὴν Ἰωάνναν, μεδεδιῶν ὡς νὰ ἔλεγεν, — ἐξεπληρώσατε τὴν ὑπόσχεσίν σας, δὲν πταί-

εστε σεῖς—καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν υἱόν του, οὐ πολὺ, ἀτάραχος, σοβαρὸς ὡς πάντοτε. Ἐνώπιον τοῦ πατρὸς του, τοῦ Γάστωνος ἡ συμπεριφορὰ ἐγένετο εὐσεβαστος. Ὁ Κ. Μαλλὰν ἐχαιρέτησε τὴν Ἰωάνναν, μεδεδιῶν ὡς νὰ ἔλεγεν, — ἐξεπληρώσατε τὴν ὑπόσχεσίν σας, δὲν πταί-

Ὁ Γάστων, ἀκίνητος, ἐφαινετο εἰς πάλιν μετὰ τῆς θελήσεώς του τοῦ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν πατέρα του, καὶ τοῦ φόβου τοῦ νὰ χάσῃ πάλιν τὴν Ἰωάνναν. Ὁ μαρκίων ἐμάντευσε τὸν στοχαζομένον του.

— Γνωρίζω τὰ πάντα, Γάστων, ἀλλ' ἔσο ἡσυχος, ἡ Κ. Δελωναίου, σὲ ὑπόσχεται (ζητῶ τοῦτο παρ' αὐτῆς ἐν ὀνόματί μου) νὰ μὴ μακρυνθῆτε ἐντεῦθεν μέχρι τρίτης ἡμέρας· καὶ σὺ ἀπὸ μέρους σου, κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο δὲν θέλεις ζητῆσαι νὰ τὴν ἰδῆς· ὁ πατὴρ σου σὲ ζητεῖ τοῦτο, καὶ ἐν ἀνάγκῃ σὲ ἰκετεύει.

Ὁ μαρκίων ἀνεχώρησεν· ὁ Γάστων ἔρριψεν ἐπὶ τῆς Ἰωάννης βλέμμα ἰκεσίας, καὶ ἠκολούθησε τὸν πατέρα του ἐν σιωπῇ.

Ἐντὸς στιγμῶν τινων, τὸ ὄχημά των τοὺς μετέφερεν εἰς τὸν πύργον· διαρκούντος τοῦ δρόμου, οὐδὲ λέξις ἐρρήθη μεταξύ των περὶ τῶν πρὸ μικροῦ συμβάντων· τὸ αὐτὸ ἐγένετο καὶ τὴν ἑξῆς ἡμέραν. Τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν ὁ μαρκίων εἰσήλθεν εἰς τὰ δωμάτια τοῦ υἱοῦ του καὶ τείνων αὐτῷ φιλοστρόργως τὴν χεῖρα τῷ εἶπε.

— Μαρτύρομαι τὸν Θεόν, Γάστων, ὅτι σὲ ἠγάπησα πολύ. Ἠγωνίστην πάντοτε νὰ ὀδηγήσω τὴν νεότητά σου εἰς τὸ καλόν, ν' ἀναπτύξῃ τὸ πνεῦμά σου, νὰ σὲ ἰδῶ μέγαν τὴν καρδίαν, διότι δὲν ἠγνόουν ὅτι θὰ ἔχῃς βαρὺ μὲν ἀλλ' ἐνδοξον φορτίον νὰ ὑποβαστάσῃς. . . . Σὲ ἠγάπησα ὡς πατὴρ, ἀλλὰ σὲ ἠγάπησα καὶ ὡς εὐπατρίδην. Ἦδη εἶναι ἡ σειρά σου, υἱέ μου, νὰ ὑποστηρίξῃς τὴν τιμὴν τῆς γενεᾶς ταύτης, εἰς ἣν ἕκαστος τῶν προγόνων σου ἠθέλησε νὰ προσθέσῃ νέαν δόξαν. Καὶ αὐτοὶ ἐπίσης, πολλάκις ἠναγκάσθησαν νὰ περιστείλωσι τὸν παλμὸν τῆς καρδίας των, νὰ συντρίψωσι τὴν θέλησίν των, νὰ καταπνίξωσι τὰ δάκρυά των, δὲν λέγω περὶ τοῦ χυθέντος αἵματος· τὸ αἷμα δὲν εἶναι τίποτε. Εἶχον οὗτοι νὰ ἐκπληρώσωσι συνεχῶς, σὲ τὸ λέγει Γάστων, ὁ πατὴρ σου, σκληρόν καὶ ἐπίπονον καθήκον. Ἡ πρόνοια τίθησι σήμερον εἰς χεῖράς σου ἱεράν παρακαταθήκην, ἔχεις ν' ἀποδόσῃς αὐστηρὸν λόγον, ἡ εὐθύνη σου εἶναι μεγάλη, ἀλλὰ τὸ παρόν σου ὑπόσχεται ὑπὲρ τοῦ μέλλοντος.

Βλέπων τὸν υἱόν του συγκινηθέντα εἰς τοὺς ἰσχυροὺς λόγους αὐτοῦ, ὁ μαρκίων ἐξακολούθει,

— Ἴδου τὰ χρέη σου, τέκνον μου. Καὶ τώρα, ἐὰν ὁ τῆς Γαλλίας ἐπίκειται κίνδυνος, ἐὰν ἡ ὑπηρεσία τοῦ βασιλέως ἀπαιτεῖ δεδοκιμασμένην ἀφροσύνην, πορευθήτι εἰς τὰς πρώτας τάξεις, εἶναι ἡ θέσις σου· οὐδεὶς δύναται νὰ σοὶ τὴν ἀμφισβήτησῃ. Βαῖνε, ὑψῶν τὴν κεφαλὴν, ἐν μέσῳ τῶν ἰσχυροτέρων, ἄνευ ψευδοῦς μετριοφροσύνης, ὡς

ἄνευ ἀλαζονείας εἶναι δικαίωμά σου· χρέη καὶ δικαιώματα τὰ δέχεται ἀφειδῶς· ὁμνύεις νὰ τὰ σεβασθῆς καὶ νὰ τὰ τηρήσῃς.

— Πάτερ μου, οὐδὲν τῶν χρεῶν τούτων δύναται νὰ μὲ ἐπιτάξῃ εἰς τὸ νὰ προδώσω τὴν τιμὴν μου.

— Πῶς, υἱέ μου ;

— Πάτερ μου, ἀγαπῶ τὴν Κ. Δελωναίου καὶ τῆς ἔδωκα τὸν λόγον μου. Μία ἀπερισκεψία, μία μονομαχία ἐνοχοποίησαν αὐτὴν διὰ παντός· σήμερον, ἡ τιμὴ, ὅσον καὶ ἡ ἀγάπη μου, μ' ἐπιτάττουσι νὰ τὴν νυμφεθῶ.

— Δυστυχῆς τέκνον! ἐκραύγασεν ὁ μαρκίων, παράφορος πρὸς στιγμὴν γενόμενος ἐκ τῆς συγκινήσεως, ἀγνοεῖς λοιπόν, ὅτι τοιοῦτον συναικέσιον καταστρέφει τὸ μέλλον σου, καταισχύνει τὸ ὄνομά σου, καὶ ρίπτει ζῶντα τὸν υἱόν μου εἰς τὸν τάφον.

— Γάστων, ἐξηκολούθησεν ἐπαναλαθὼν ἐν τάχει τὴν γαλήνην του, ὅποιόποτε καὶ ἂν ᾔῃναι τὰ πλεονεκτήματα τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀρχαίου μου λοχαγοῦ, καὶ τ' ἀναγνωρίζω πρῶτος, ὁ κόσμος ἔχει ἀρχάς, προλήψεις ἢ ὄχι, εἰς τὰς ὁποίας εἶναι ἄκαμπτος. Ἡ Ἰωάννα οὐτ' ὄνομα οὔτε κατάστασιν ἔχει· ὁ κόσμος ἀπαιτεῖ κατάστασιν καὶ ὄνομα. Αὐτοὶ ἐκεῖνοι οἵτινες ἐπευφημοῦσι σήμερον εἰς τὴν εὐτυχιάν σου, αὔριον θέλουν σὲ κατακρίνει. Θέλεις ἀπαντᾶ εἰς τὰ χεῖλη περιφρόνησιν ἀλαζόνα, καὶ θ' ἀκούσῃς προφερομένους σιγαλῶς ἀορίστους λόγους συλλυπήσεως προσβλητικῆς. Θὰ ἐκδικηθῆς λέγεις ; ὄχι εἶναι λέξεις, αἵτινες τραυματίζουσιν ὡς πληγαὶ δολοφόνου μαχαίρας, ἀφανεῖς καὶ ἀνανδροί, καθ' ὧν οὐδὲν δύναται ἡ ἐκδίκησις. Ὅσοι θὰ σὲ μείνουσι πιστοὶ θὰ λάθωσιν οἶκτον διὰ τὴν ἐξημμένην σου φαντασίαν, καὶ τὸ ἄνευ ἐνεργητικότητος πνεῦμά σου ! ἀλλ' ὁ κόσμος ἐτάζει πᾶν μυστήριον, καὶ οἱ φθονοῦντές σε δὲν θέλουν λείπει νὰ ὑπομιμνήσκωσι τὸν ἄνισον γάμον σου, στηριζόμενον ὄχι ἐπὶ τῇ ἐλπίδι μεγάλης περιουσίας ἀλλ' ἐπὶ ἐρωτικῆς ἰδιοτροπίας. Ἡ οἰκογενεὰ σου θέλει σὲ ἀποκηρύξει. Προσβεβλημένος εἰς τὸ ἀγέρωχόν σου θέλεις ὑπάγει εἰς μέρος ἀποχωρισμένον νὰ κρύψῃς τὸ τραῦμά σου καὶ νὰ κλαίῃς ἴσως ἐπὶ τὰ τέκνα σου. Καὶ θὰ μείνης μόνος, κατὰμονος, Γάστων, διότι καὶ τὸν ἔρωτά σου, καὶ αὐτὸν θέλεις τὸν καταρασθῆ.

— Πάτερ μου, ἀδικεῖς τὸν υἱόν σου.

— Ὁ ἔρωσ οὗτος, ἐξηκολούθησε λέγων ὁ κ. Μαίλλαν, θὰ ᾔῃναι ἡ αἰτία ὅλων σου τῶν θλίψεων. Αἴ λοιπόν ! ἐὰν ὁ στοχασμὸς τοῦ μέλλοντος σοῦ καὶ τῆς οἰκογενεᾶς σου δὲν σὲ ἐγγίξῃ,

μὴ θυσίας τούλάχιστον τὴν ἰδίαν ἡσυχίαν σου καὶ εὐτυχιάν.

Καὶ ἡ πατρικὴ μέριμνα διανοίγουσα εἰς τὸν μαρκίωνα τοὺς μυστηριώδεις μυχοὺς τῶν ἐρωτικῶν παθήσεων, τῷ ὑπηγόρευσε καὶ ταῦτα.

— Δὲν εἶναι μυθιστορία, εἶναι ἱστορία σοβαρὰ ἡ ζωὴ. Ὁ ἔρωσ δὲν εἶναι ποτὲ αἰώνιος. Ὁ ἔρωσ δὲν θέλει δυνηθῆ νὰ πληρώσῃ τὴν καρδίαν σου βασανιζομένην ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τοῦ ἐνεργεῖν καὶ ὑπὸ νομίμου φιλοδοξίας. Ἡ θλίψις σου θέλει γεννήσῃ τὴν ἀνίαν. Θέλεις ἰδεῖ τὸ στάδιόν σου διακοπτόμενον, τὰς ἐργασίας σου ματαιουμένας, τὰς προσπάθειάς σου ἀνισχύρους. Τὸ κακὸν ἔσται ἀνίατον. Δυσχαιρέων ἐν τάχει τὸν ἐξαιρετικὸν τοῦτον βίον, τὸν ὁποῖον ἐπλασας εἰς ἑαυτὸν σὺ ὁ ἴδιος ἐξ αἰσθημάτων γενναιότητος καὶ ἐλλαθείας, θὰ ζητήσῃς νὰ κρύψῃς τὴν ἀπελπισίαν σου, νὰ παλαίσῃς μέχρι τέλους· δὲν θέλεις δυνηθῆ, καὶ θὰ ὑποκόψῃς. Ἡ γυνὴ σου θὰ σοὶ εἶναι ἀχθος, καὶ αἱ ἀλγυθόνες σου ἔσονται αὐτῇ ζῶν καὶ αἱματηρὸς ἔλεγχος ἐκάστης ὥρας. Ἡ πεῖρά μου φαίνεται σοὶ σκληρὰ καὶ ἀδυσώπητος ! εἰς τὴν ἡλικίαν σου τὰ πάντα πιστεύονται δυνατότα. Ἀμήχανον τότε καὶ τὸ ὑπολογίζεις καὶ τὸ προβλέπειν. Ἀλλ' ἐγὼ ἀντὶ σοῦ γνωρίζω τὴν ζωὴν, ἀνάθεις εἰς ἐμὲ τὴν εὐτυχιάν σου.

— Ἡ Κ. Δελωναίου ἔχει τὸν λόγον, πάτερ μου, εἶναι καταπάτησις τῆς τιμῆς νὰ τὸν ἀθετήσω.

Ἄλλ' ἂν αὐτῇ σοὶ ἀπέδιδε τὸν λόγον σου.

— Δὲν θέλει τὸ πράξει, πάτερ μου.

— Θὰ τὸ πράξει, Γάστων, διότι, πρὸ δύο ἡμερῶν ὅταν τὴν κατέλαβες ἔτοιμον ν' ἀναχωρήσῃ, ἐμακρύνετο σιωπηλῆ καὶ ἀρρωσιωμένη. Ἐφευγε πεπεισμένη καὶ αὐτῇ, ὅτι αὐτὸ ἦτο τὸ μόνον μέσον τοῦ νὰ σὲ σώσῃ.

— Ὡ Ἰωάννα, ὑπεψιθύρισεν ὁ Γάστων, ἐτι πλέον ἀξία τοῦ ἔρωτός μου !

— Γάστων, εἶπεν ὁ Κ. Μαίλλαν, σ' ἔδωκα προθεσίαν τριῶν ἡμερῶν διὰ νὰ σκεφθῆς. Αὔριον τὸ ἔσπέρας αἱ τρεῖς αὐταὶ ἡμέραι ἐκπνεύουσι καὶ θὰ εἶσαι ἐλεύθερος. Μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης Γάστων, διερεύνησον τὴν καρδίαν σου, γνωρίζεις πόσον σ' ἀγαπῶ, ὅτι εἶσαι ὅλη μου ἡ ζωὴ, ὅλη ἡ ἐλπίς τῆς οἰκογενεᾶς σου ! Ἀλλὰ δὲν γνωρίζεις, υἱέ μου, τί εἶναι ἡ ἀγάπη τοῦ πατρός ! Ἀναπόλησον ὅτι σὲ εἶπα περὶ τῆς μελλούσης εὐτυχίας σου, καὶ τῆς εὐτυχίας τῆς γυναικὸς τὴν ὁποῖαν μέλλεις νὰ κάμῃς σύζυγόν σου.

Ἐκλεξον μεταξύ ἔρωτος προκαταδικασμένου καὶ τῆς δόξης τοῦ πατρός σου, ἧτις διὰ

παντὸς θέλει σὲ ἀφαιρεθῆ. Αὔριον τὸ ἔσπέρας, Γάστων, θέλω περιμεῖναι τὴν ἀπάντησίν σου. Ὁ πάππος σου, ἀπαγόμενος εἰς τὴν λαιμητόμον, μὲ ἠτπάθη καὶ μὲ ἀποχαϊρέτησεν, εἰπὼν τοὺς ἐξῆς λόγους : « Σὲ ἀρίνω ὄνομα ἀηλίδων » τον, υἱέ μου· θὰ τὸ μεταδώτῃς καὶ σὺ ἀηλίδων » δωτον εἰς τὰ τέκνα σου Μὴ λησμονεῖς δὲ, ὅτι » προτιμῶ μυριάκις νὰ σὲ ἰδῶ κείμενον ἄπνου » πρὸ τῶν ποδῶν μου μᾶλλον, ἢ τὸ νὰ ὑποθέσω » πρὸς στιγμὴν, ὅτι δύναται νὰ ἀτιμάσῃς τὸ ὄνομά μου. »

Τὰς λέξεις ταύτας τοῦ μάρτυρος, τὰς ἀποτείνω καὶ εἰς σὲ, μελέτησέ τας ὠρίμως. Τὰς τελευταίας λέξεις ἐνός πατρός τὰς συλλέγει ὁ Θεός· καὶ τὰς ἐνθυμεῖται. Αὔριον, Γάστων, μέλλεις ν' ἀποφασίσῃς περὶ τῆς τύχης σου, μέλλεις δὲ ν' ἀποφασίσῃς καὶ περὶ τῆς ἰδικῆς μου.

Ὁ Γάστων διήλθε νύκτα τεταραγμένην. Τὸ πνεῦμά του ἀμφιρρέπει μεταξύ τῆς πρὸς τὸν πατέρα του στοργῆς καὶ τοῦ ἔρωτος τῆς Ἰωάννης· ὑπέστη μακρὰν καὶ τρομερὰν πάλην. Ὅτε μὲν, μεγάλη βραῖων, ἀνεπόλει πᾶσαν λέξιν τοῦ πατρός του, ὃν ἐσέθετο, καὶ ἡ ἄπειρος αὐτῇ λύπη ἐκλόνηζε τὴν θέλησίν του. Ὅτε δὲ ἐσυλλογίζετο τὴν Ἰωάνναν. Ἐνθυμεῖτο πόσῃ ἐχρειάσθη ἐπιμονῆς διὰ νὰ λάβῃ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς Κ. Δελωναίου, καὶ νὰ νικήσῃ τὴν ψυχὴν ἐκείνην τὴν ἀδυστάξουσαν καὶ ἀριλοκεροδῆ. Ἐνθυμήθη τὴν ἀφρονα ἐπίσκεψίν του τὴν ὑστεραίαν τοῦ χοροῦ, τὴν μονομαχίαν του, ἧς τὸ αἷτιον ἐγνωρίζετο ὑπὸ πάντων, καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἰωάννης, ἧτις ἔστρεψε τὴν προτεραιάν ν' ἀποδημήσῃ, χάριν τῆς εὐτυχίας του. Καὶ ὁ ἔρωσ τότε ἐθριάμβευε.

Τὴν ἐπιούσαν ὁ μαρκίων καὶ ὁ Γάστων δὲν εἶδον ἀλλήλους. Μόνον δὲ διὰ τοῦ παραθύρου του, μακρόθεν καὶ κεκρυμμένος ὁ Κ. Μαίλλαν, θεώμενος τὸν υἱόν του, ἔμεινεν ἀκίνητος, σταυρώσας τοὺς βραχίονάς του, κλίνων τὴν πολὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τὸ στῆθός του, καὶ προσηλῶν ἀπλήστως τὰ ὄμματά του, τὸ τελευταῖον ἴσως, ἐπὶ τῆς μορφῆς ἐκείνης, πηγῆς τασούτων φόβων ἅμα καὶ ἐλπίδων. Τὸν θεωρεῖ ὡς εἰς τὴν ὑπερτάτην ὥραν βλέπει τις εἰσέτι διὰ νὰ ἐντυπώσῃ εἰς τὴν μνήμην του, τὴν φίλην εἰκόνα τοῦ ἀποθνήσκοντος. Καὶ αἰσθανόμενος ὅτι ἐκλείπει ἡ γενναϊότης αὐτοῦ, ὁ υἱὸς τῶν σταυροφόρων κλίνει τὸ μέτωπόν του. Γονυπετεῖ εἰς τὴν κόνιν, δέεται συνάπτων τὰς χεῖρας, τοῦ Θεοῦ ὃν τσακίς ἐπακκλήσθη ἐν πολὺμῳ, καὶ εἰς τὰ ἱερά πεδία τῆς Βενδεᾶς.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΠΟΙΗΤΗΣ

ΚΛΕΑΝΘΟΥΣ ΠΑΠΗΑΖΟΓΑΝ.

ΤΙ ΘΕΛΩ;

Δεν θέλω άνθη εϋσμία Μουσών του Έλικώνος, δεν θέλω φίλοι, ξσασατα έρώσης άηδίνος, δεν θέλω μεταξύ πολλών πολυς να διαπρέπω ποθώ έγγυς της πάντοτε τδ βήμα μου να τρέπω να τήν βλέπω.

Δεν θέλω κήπους κρεμαστούς φαιδρών Σειραιμίδων, δεν θέλω ήδυπάθειαν νυμφών και αύλητρίδων, δεν θέλω μοναρχών λαμπρόν άκτινοβόλον στέμμα, ό,τι ποθώ και έξιδον εύθύς πα μου τδ αίμα είν' έν της βλέμμα.

Δεν θέλω Κροίσου θηταυρούς και ήδονας Δουκούλων, δεν θέλω ν'άρω παμπληθών κεκυρωμένων δούλων, δεν θέλω θέλγητρα τιμών και δόξης υπεράτης, ό,τι ποθώ ως άνειρον ζωής μακαριστάτης είν' έν μειδιάμα της

ΨΕΥΔΗΣ ΚΑΡΔΙΑ.

Όταν έν τή άγκάλη μου ένεθουσίας όλη, και ένδακρυ τδ σμμα σου γλυκύ ήκτινοβόλει, και εύφραδες τδ χετίλος σου περι Θεού ώμίλει, ήτο ψευδες τδ σμμα σου, ήταν ψευδη τά χετίλη.

Και όταν όρκους ώμυνες μετά περιπαθείας, όρκους άρρήκτου έρωτος, άγάπης αιωνίας, και έτρεμες και έττενες εκ βάθους της ψυχής σου, ήσαν ψευδες οι όρκοι σου, ψευδες οι στεναγμοί σου!

Ω! ναί, τδ πών ήτο ψευδες, τδ πών άπάτη ήτον! και σύ, ήν έψαλλον έγω ως αδελφήν χαρίτων, Ω! πλάσμα έναρμόνιον, ισότιμον άγγέλων, Ητο καρδία ψευδων, όρις να βλάψη θέλων!

Ω! ναί, έψευδεσο οικτρως! κι' αυτά τά δάκρυά του, τά τώρα κυλιόμενα επί τας παρειάς σου, κι' οι στεναγμοί σου και αύτη ή τόση άγωνία, είναι ψευδη ως εΐσαι σύ ψευδής, ψευδής καρδία!

Ο ΠΤΩΧΟΣ (1)

Όπόταν εις τήν θύραν σου προσέρχεται ό πένης, δεινών άλήκτων έρμαιιον και θυμα είμαρμένης, τήν θύραν σου, ω πλούσιε, μη άπωθής σκληρως. Είναι ό τάλας και αύτος τέκνον ως σύ του Πλάστου, Ό δ' έλεων τδν πένητα και έπυλδών πληγας του τας εύλογίας τούρανοϋ έφέλικεται λαμπρως.

(1) Σημ. Ο ποιητής δωρων εις τδ Λαχετόν του ύπερ των πτωχών της Βραΐλας δοθέντος έρέτος προσωπιδοφόρου χοροϋ τδ ώρατον γαλλικόν βιβλίον La Vie des Grecs Illustres, έγραψεν επί του έξωφύλλου τούς άνωτέρω στίχους.

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

Έν τφ προλαδόντι τούχει σελίς 256 στίχοις τρίτος, άντι: εύτυχής άν εις φίλην σταλήσ άνάγνωθι: εύτυχής άν εις φίλον λαλήσ.

ΔΙΑΦΟΡΑ

ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ.

Η έλληνική τής Κωνσταντινουπόλεως δημοσιογραφία εύρίσκεται άναντιρρήτως εις τδ σελινοδρόμιον τής παλλιγενεσίας αύτης.

Αι έθνικαι άπαιτήσεις και ή ύπεροχή ήν — τδ λέγομεν μεθ' ύπερηφανείας — προσλαμβάνει ήμερα τή ήμερα τδ όμογενές έν τή ήμετέρα πρωτευούση στοιχεΐον προύκλεσαν παρά των εκδωτών των ύπαρχόντων έφημερίδων όριστικην και άμετάτρεπτον άπόφασιν όπως αύξήτωσι τδ σχήμα τής ήμερησίας αύτων εκδόσεως και εισαγάγωσι έν γένει άπάσας τας δυνατάς εις τά ύπο τήν διεύθυνσιν αύτων όργανα βελτιώσεις.

Ούτω, καθ' α μετ' ειλικρινοϋς και άνυποκρίτου χαράς — αίτηήματος όπερ πιστεύομεν ότι συμμεριζεται πās ειλικρινής τής ήμετέρας μεγαλοπόλεως φιλογενής — άνέγνωμεν έν τφ «ΝΕΟΛΟΓΩ» ότι από τής 1)13 Ιουλίου, θέλει εκδίδοσθαι εις σχήμα κατά έν τέταρτον μεγαλειότερον του μέχρι νυν εκδιδομένου: οι κήριοι του «Νεολόγου» διευθινται είσι τοσοϋτον μάλλον άξιέπαινοι, καθότι μεταρρυθμισαντες τδ φύλλον των δεν έσκέφθησαν να μεταρρυθμίσωσι και τήν τιμήν τής ήμερησίας αύτων πωλήσεως, διατηρήσαντες τήν άρχικώς ύπάρχουσαν τοιαύτην, ήτοι έν άργυροϋν γρόσιον: έλαφράν τινα μόνον αύξησιν έπέφερον επί των τιμών των συνδρομδών και τούτο μετά τήν 1ην Ιανουαρίου προσεχοϋς έτους.

Έννοϋμεν και συναισθανόμεθα πληρέστατα ότι ό «Νεολόγος» έλαχίστην έχει συστάσεων άνάγκην. Τεσσάρων δέ και δέκα όλοκλήρων έτων δημοσιογραφική πορεία — πορεία πάντοτε έθνική και πιστώς τά πολύτιμα του Έθνους ήμων συμφέροντα κατά διαφόρους κρίσιμους περιστάσεις έξυπηρετήσασα — έστι νομίζομεν διχ τδ περισπούδαστον τούτο δημοσιογραφικόν όργανον έπαρκές,

έπαρκέστατος τίτλος ειλικρινοϋς ύπολήψεως και τρανής εκτιμήσεως παρά τοις άπανταχοϋ τής Ανατολής όμογενέσι. Το δέ έλληνικόν τής Κωνσταντινουπόλεως δημόσιον δεν προσμένει βεβαίως παρήμων όπως μάθη ότι έν τφ μακρφ βίφ του έγκρίτου τούτου έλληνικου όργάνου παρουσιάσθησαν περιστάσεις καθ' ας οι διευθινται αύτου έσχον τήν όντως άξιέπαινον και άξιολούμαστον — δεν διστάζομεν να είπωμεν — φιλογένειαν όπως άπορρίψωσι προτάσεις λίαν σαγηνευτικας άπευθυνθείσας αύτοις παρά καλοθηλήτων των του ήμετέρου έθνους, προτιμήσαντες όπως τά ύλικά αύτων συμφέροντα ύποστώσι σπουδαϊαν, σπουδαϊοτάτην βλάβην, πλιν μη παρεκλίνωσι τδ παράπαν τής έθνικής και εύσταθούς εκείνης πορείας ήν από του πρώτου αριθμού τής έφημερίδος αύτων διεχάρασαν και εκτοτε πιστώς τηροϋσιν. Η μέχρις άληθούς σεβασμού ύπόληψις ήν οϋ μόνον οι έν Τουρκία, αλλά και οι έν Ευρώπη όμογενείς τρέφουσι προς τδ άντως πολύτιμον τούτο όργανον τής κοινής τής Ανατολής γνώμης έστι νομίζομεν άρκούσα ήθικη άμοιβή του άφιλοκερδούς ζήλου μεθ' οϋ οι άκάματοι οϋτοι στρατιώται του λόγου του ήμετέρου έθνους δεν έπαυσαν συνηγοροϋντες ύπερ των συμφερόντων αύτου.

Τήν εισαγωγήν μεταρρυθμίσεων εις τδ φύλλον αύτης μελετᾶ και ή διεύθυνσις του έτέρου όντως έλληνικου τής Κ]πόλεως όργάνου: έννοϋμεν τήν δημοτικην και λαοφιλή «ΘΡΑΚΗΝ».

Χάριν τής άληθείας όφείλομεν να είπωμεν ότι τδ δημοσιογραφικόν τούτο όργανον ήργάσθη έπίσης άκαμάτως ύπερ των έθνικων ήμων συμφερόντων, μετά προφανούς δέ και τής ίδίας αύτου ύπάρξεως κινδύνου έρρηξε πάντοτε δι' άπάσης τής δυνάμεως των πνευμόνων του φωνήν ήχηράν και στενωρειαν όσάκις συνησθάνθη οίονδ ήποτε κίνδυνον άπειλοϋντα τάυτα. Διά τήν «Θράκην» ή ύπαρξις ήτο πάντοτε άγών άδιακόπου πάλης, καρτερικής και σφοδράς διαμάχης: όσάκις ήθέλησε να συνηγορήσθ ύπερ τής εισαγωγής βελτιώσεως τινος έν τή καθόλου έθνικη ήμων ύπάρξει, δεν ήργάσθη, έπολέμησεν: όσάκις δέ πάλιν άνέλαθε να καταδείξη τήν ύ-

παρξιν έθνικής τινος άσχημίας, δεν έλαβεν ύπ' όφιν αύτης άτομα, πρόσωπα, φίλους, συμφέροντα, αλλά μετ' έθνικου ένθουσιασμού βαίνοντας μέχρι βιαίας παραφοράς έστιγμάτισε και εκαντήριασε τούς δράστας και πρωτουργούς αύτων. Έχει και αύτη τούς όπαδούς και φίλους αύτης, ών ή άφροσύνις βαίνει μέχρις άληθούς δι' αύτήν ένθουσιασμού. Έν γένει οϋδένα αισθανόμεθα δισταγμόν όπως είπωμεν ότι ή «Θράκη» είναι δια τόν Έλληνισμόν τής Ανατολής τδ συμπαιθητικότερον αύτου όργανον.

Εις τήν δυάδα των άστέρων τούτων του δημοσιογραφικου τής Κ]πόλεως στερεώματος προσετέθη και έτερος κατά τήν παρελθούσαν έβδομάδα, άπτήρ ούτας έν Σμύρνη έν άνατείλη έν Κωνσταντινουπόλει: έννοϋμεν τήν «ΠΡΟΟΔΟΝ» του κ. Μηνᾶ Δ. Χαμουδοπούλου.

Η δημοτικότης ήν εκέρδησε παρά τή δημοσία τής ήμετέρας πόλεως γνώμη ό δεινός οϋτος ρήτωρ, ό συναιών οϋτωσί θαυμασίως στωμυλίαν και πολυμάθειαν μετ' άκριβούς, άκριβεστάτης των πραγμάτων γνώσεως, δια των νευρωδιστατών εκείνων και εύγλωττων έν τφ όθωμαμανικφ Κοινοβουλίφ λόγων έν οίς κατεραίνετο ως έν κατόπτρφ ή οξύτης και δύναμις του έλληνικου πνεύματος, — άρκεί όπως εξασφάλισθ αύτου τήν έπιτυχίαν του δημοσιογραφικου αύτου όργάνου. Θεωροϋμεν δέ φυσικόν, φυσικώτατον όπως παρά τοις έγκριτωτέροις τής ήμετέρας μεγαλοπόλεως κύκλοις ό κ. Χαμουδοπούλος άπολαύη ειλικρινοϋς ύπολήψεως και ζωηρών συμπαθειών, λαμβάνοντας ύπ' όφιν τήν εύθύτητα και παραδειγματικην άμεροληψίαν ήν ό διακεκριμένης μαθήσεως και πολυτίμου πείρας οϋτος δημοσιογράφος έπεδείξατο έν τή άπανταχοϋ αύτου δημοσιογραφική πορεία, είτε έν Έλλάδι, είτε έν Τουρκία.

Τήν τελευταϊαν παράγραφον τής περιγραφής τής Βυζαντινής δημοσιογραφικής ταύτης κινήσεως παρακαλοϋμεν τούς αναγνώστας του «Γραφικου Κόσμου» όπως μάς επιτρέψωσι να άριερώσωμεν εις έτερον εύρισμον άνλος όπερ πρόκειται από τής προσεχοϋς εβδομάδος: να στολίση τήν δημο-

σιογραφικήν ἡμῶν ἀνθοδέσμη. Τὸ ὄροσερόν τοῦ το ἀνθόλλιον ἔσται ἡ: ΑΥΓΗ, ἐκδοθησομένη ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν ἑνὸς τῶν νεαρῶν μὲν, πλὴν, ἐκλεκτοτέρων βυζαντινῶν δημοσιογράφων, τοῦ κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΤΣΕΛΙΔΟΥ, τέως συντάκτου τῆς «Θράκης». Παρακαλοῦμεν τοὺς ἀναγνώστας τοῦ «Γραφικοῦ Κόσμου» ὅπως λάθωσιν ὑπὸ σημείωσιν τὸ ὄνομα τοῦτο, καθότι προβλέπομεν — καὶ πιστεύομεν ὅτι πάντες οἱ εὐτυχήσαντες νὰ γνωρίσωσιν ἐκ τοῦ σύνεγγυς καὶ ἐκτιμήτωσι κατ' ἀξίαν τὰ πολυτίμα, ὑπὸ δημοσιογραφικὴν ἔποψιν, τοῦ νέου τούτου συστατικὰ παραδέχονται τὴν πρόρρησιν ἡμῶν ταύτην — ὅτι ὁ νέος οὗτος θὰ καταλάβῃ μίαν ἡμέραν ὑπέροχον ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς δημοσιογραφικῇ κλίμακί. Ἐπιτελῶν τὴν δημοσιογραφικὴν αὐτοῦ χειραφέτησιν ὁ κ. ΚΑΤΣΕΛΙΔΗΣ καὶ ἀναλαμβάνων ὅπως ἐξ ἰδίως ἐμπνεύσεως καὶ πρωτοβουλίας ἐργασθῇ ὑπὲρ τῶν πολυτίμων τοῦ ἔθνους ἡμῶν συμφερόντων, δύναται νὰ ᾗ ἐκ τῶν προτέρων βέβαιος ὅτι ἡ πολυάριθμος ἐκείνη τοῦ ὁμογενοῦς τῆς ἡμετέρας πόλεως δημοσίου μερίδος, ἣτις δὲν ἔπαυσε μετὰ ζωηροῦ, ζωηροτάτου, ἐνδιαφέροντος παρακολουθούσα ἐν ταῖς στήλαις τῆς «Θράκης» τὴν ὁσημέραι ἐπιτελουμένην παγίωσιν τῆς δημοσιογραφικῆς αὐτοῦ ὑπάρξεως, δὲν θέλει ἐπίσης λείπει νὰ χαιρετήσῃ λίαν γηθοσύνως τὴν ἐμφάνησιν τοῦ ὄργανου τοῦ προσφιλοῦς αὐτῆς δημοσιογράφου. Ὁ κάλαμος τοῦ κ. Κατσελίδου εἶναι νευρώδης, περιεκτικὸς· τὸ δὲ ὕψος αὐτοῦ κέκτηται δόσιν καυστικῆς εἰρωνείας, τοιαύτης οἷας — τὸ λέγομεν μετὰ πεποιθήσεως — οὐδενὸς τῶν συγχρόνων δημοσιογράφων. Ἡ ΑΥΓΗ, ἐκδοθησομένη καθ' ἑκάστην εἰς μικρὸν σχῆμα, εἶναι προωρισμένη διὰ τὸν λαόν· διὸ καὶ ἡ τιμὴ ἑκάστου αὐτῆς φύλλου ἔσται 20 μόνον παράδες. Οἱ δυνάμενοι καὶ μὴ ὑποστηρίζοντες ὑπάρξεις τινος, αἵτινες ἂν τοῖς παρεῖχον τὰ μέσα θὰ ἀπέδιδον πολυτίμους τῷ ἔθνει ἡμῶν ὑπηρεσίας, διαπράττουσι καθ' ἡμᾶς ἀληθῶς μέγιστον, φρικῶδες κατὰ τοῦ τελευταίου τούτου ἀδίκημα· καὶ ἐν τῇ περιστάσει δὲ ταύτῃ προκειμένου περὶ ζωηροῦ, ἱκανοῦ καὶ πλήρει δημοσιογραφικοῦ μέλλοντος νέου, νομίζομεν ὅτι οἱ πλούσιοι τῆς ἡμετέρας πόλεως ὁμογενοῦς ὀφείλουσι νὰ παράσχωσιν αὐτῷ πᾶσαν

δυνατὴν ἐνθάρρυνσιν καὶ ὑλικὴν ἀρωγὴν ὅπως ἐργασθῇ συμφώνως τῶν θερμῶν αὐτοῦ πρὸς τὸ ἔθνος προθέσεων.

Τῷ κ. Γεωργίῳ Δ. Κατσελίδῃ, τῷ συμπαθῇ τῆς ΑΥΓΗΣ διευθυντῇ, ἐπευχόμεθα ὀλοφύχως πᾶσαν δυνατὴν ἐπιτυχίαν ἐν τῇ δημοσιογραφικῇ αὐτοῦ ἐπιχειρήσει. Δ. Σ.

ΤΟ ΛΕΥΚΟΝ ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΝ.

(Ἐπεισόδιον τῆς πρώτης Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως).

Ποσάκις οἱ ἄνθρωποι δὲν φέρουν εἰς τὰ χεῖλη τῶν τὰς ὑψηλὰς λέξεις «δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου», «πατριωτισμὸς», «φιλανθρωπία» καὶ τὰ τοιαῦτα, καὶ ποσάκις βᾶτις αὐτῶν τῶν λέξεων δὲν εἶναι μάταιος ἐγωϊσμὸς; Ποσάκις δὲν ἠκούσθησαν εὐγλωττοὶ ἀγορεύσεις ὑπὲρ τοῦ αἰσχροῦ τυραννομένου λαοῦ ὑπὸ ἀνθρώπων οἱ ὅποιοι ἦσαν παρὰ πολὺ εὐδιάθετοι νὰ στρέψουν τοὺς ὤμους πρὸς τὸν αὐτὸν αἰσχροῦ τυραννομένου λαόν, ἀμα ἤθελε δειχθῆ αὐτοῖς σάκκος πλήρης χρημάτων; Δὲν εἶδομεν πολλάκις ὅτι «ὑπερασπιστὰς τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ» ἀπεχαιρέτησαν τὰς πρὶν ὡς ἀναλλοιώτους κηρυτταμένας ἀρχὰς τῶν, ἀμα τὰ βλέμματά των ἠτένισαν τὸ δόλωμα πλουσίου ὑπουργήματος ἢ καλῆς τιμῆς συντάξεως, ἢ μιᾶς ταινίας ὀλίγων δακτύλων μήκους; Τίς θέλει λοιπὸν ἀμφιβάλλει ὅτι — συνήθως — τὸ ἴδιον συμπέρον εἶναι κυριώτερος μὲν ἡμῶν τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων;

Ἡ πρώτη Γαλλικὴ ἐπανάστασις, ἡ ὁποία ἐφερὲν ἐπὶ τῆς σκηνῆς τόσους ὑπερμάχους τῆς ἐλευθερίας, καυχᾶται διὰ τὸν Μιραμπώ, ὡς τὸν μέγαν αὐτῆς ἀρχηγόν. Ρήτορες καὶ ὑπέροχοι τῶν ἀελευθεριῶν τοῦ λαοῦ φιλοτιμοῦνται νὰ παραβληθῶσι πρὸς τὸν Μιραμπώ — καὶ τίς ἦτον ὁ Μιραμπώ; Ἀνὴρ τὸν ὅποιον ὁ ἐγωϊσμὸς του κατέστησε ρήτορα τοῦ λαοῦ.

Ἄς κρίνωσι μόνοι των οἱ ἀναγνώσται ἡμῶν.

Ἡ αὐτὴ ἦτο ἐν Παρισίῳ, καὶ τὸ νέον μελόδραμα τοῦ Ζενιέ ἦτο τὸ ζήτημα τῆς ἡμέρας· ὁ κόμης Μιραμπώ ἐκάθητο οὐ μακρὰν τοῦ βασιλικοῦ θεωρίου. Μαγευθεὶς ὑπὸ τῆς καλλονῆς τῆς

βασιλισσῆς Μαρίας Ἀντωνίας, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀποστρέψῃ ἀπ' αὐτῆς τὰ βλέμματά του. Κατὰ τὴν συντητήρησιν τὰ βλέμματα αὐτῶν, καὶ ἡ βασίλισσα, προσκαλέσασα διὰ νεύματός τὸν ὑπασιπιστὴν τῆς καὶ ἠρώτησέ τι αὐτόν. Ἀναμφιβόλως ἡ βασίλισσα ὡς καὶ τόσοι ἄλλοι, ἐξεπλάγη διὰ τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ ἀνδρός, καὶ ἠθέλησε νὰ μάθῃ τίς ἦτο.

Τὴν ἐπομένην ἡμέραν πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, ὁ Μιραμπώ μετέβη εἰς τὸν ἀνακτορικὸν κήπον καὶ περιεπάτει ἐνώπιον τῶν ἀνακτόρων. Τὸ ἤμισυ τῶν Παρισίων ἀνεπαύετο εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ Μορφέως, καὶ ἐν τῷ κήπῳ ἦτο ἔτι ἄκρα ἡσυχία. Ἐνῶ ἔριπτεν ὁ κόμης ταχὺ βλέμμα πρὸς τὰ παράθυρα τῶν ἀνακτόρων, εἶδε, πρὸς μεγάλην του ἐκπληξιν, γυναικίαν μορφήν ἐπὶ ἑνὸς ἐξώστου. Ἦτο ἡ βασίλισσα, ἡ ὁποία ἀμέσως ἀπεμακρύνθη. Ὅμως καθ' ἡν στιγμήν ἀπεσύρθη ἄφησε νὰ πέσῃ εἰς τὸν κήπον ἐν λευκῶν τριαντάφυλλον, τὸ ὅποιον ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρά τῆς. Ὁ Μιραμπώ τὸ ἔλαβε καὶ τὸ ἠσπάσθη.

Ὁ κόμης — ὡς πᾶς ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἶναι καταγοητευμένος διὰ τὸ προσφιλὲς αὐτοῦ ἐγὼ — δὲν ἠδυνήθη νὰ κρατήσῃ τὸ μυστικόν του, ἀλλὰ μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ φίλου του Βωμαρσέ, τοῦ ἐπιφανοῦς συγγραφέως τῆς γνωστῆς κωμῆδίας «Ὁ γάμος τοῦ Φίγαρο». Τῷ παρέστησε μὲ λαμπρὰ χρώματα τὸ συμβάν του καὶ ἐτελείωσε μὲ τὰς λέξεις· «Ἀπὸ ταύτης τῆς στιγμῆς, θὰ ἦναι τὸ τριαντάφυλλον τοῦτο ὁ μεγαλειότερός μου θησαυρός, καὶ θέλω τὸ φέρει πάντοτε ἐπὶ τῆς καρδίας μου».

Τίς ἤθελεν ὀνειρευθῆ ποτε, ὅτι ἐκ τοῦ Μιραμπώ, τοῦ Καίσαρος, τοῦ κατακτητοῦ ὅλων τῶν κυριῶν τῶν Παρισίων, ἤθελε ποτε γείνει τοιοῦτος ὄρκος; ἀπῆντησε γελῶν ὁ Βωμαρσέ.

Περιγέλασέ με, χλεύασέ με ὅσον θέλεις, ἀλλὰ μὴ προδώσῃς ποτὲ αὐτὸ, τὸ ὅποιον θὰ σοὶ εἶπω τώρα. Ἀγαπῶ τὴν βασίλισσαν — τὴν ἀγαπῶ, ὡς ποτε θνητὸς δὲν ἠγάπησε γυναῖκα — τὴν ἀγαπῶ ἐξ ὅλης καρδίας, καὶ ἤθελον δώσει τὸ πᾶν, ἐὰν ἠδυνάμην νὰ τῇ εἶπω εἰς τὸ οὐδὲν τὴν αἰώνιον ταύτην ἀλήθειαν.

— Τρέμεις, κόμης!

— Ἀπὸ χαρὰν ἀναλογιζόμενος τὴν στιγμήν, καθ' ἡν τὸ τριαντάφυλλον ἔπεσεν εἰς τοὺς πόδας μου.

— Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἔγεινε τοῦτο· θὰ ἦτο τυχαῖον.

— Ἡ καρδία μου λέγει, ὅτι ἔγεινεν ἐκ προαιρέσεως.

— Δυνατόν, ἀλλὰ, νὰ σοὶ ὁμολογήσω τὴν ἀλήθειαν, λίαν ἀπίθανον.

— Ὡ, μὴ με ἀρπάξῃς αὐτὴν τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα, ἀλλὰ συμβούλευσόν με, ἀγαπητέ μου Βωμαρσέ, πῶς νὰ κάμω διὰ νὰ συναντηθῶ μίαν μόνην φορὰν μετὰ τῆς βασιλισσῆς. Σὺ, ὡς συγγραφεὺς κωμῆδίων, εἶσαι ἐμπειρὸς τοιούτων μηχανοραφιῶν· ὁ Φίγαρός σου ὁ Ἀλμαβίθας σου τὸ ἀποδεικνύουν. Δός μοι μίαν καλὴν συμβουλήν.

— Παρουσιάσου εἰς τὴν Αὐτῆς Μεγαλειότητα μὲ ὅλας τὰς διατυπώσεις.

— Τότε ἠδύνατο νὰ ὑποπτευθῶσι τι εἰς τὴν αὐτὴν, καὶ πρὸς τοῦτοισ ἤθελε βλάψῃ μεγάλως τὴν δημοτικότητά μου· ἤθελον νὰ ὀμιλήσω τὴν βασίλισσαν ἄνευ μαρτύρων.

— Τότε ὑπάρχει μόνον ἐν μέσον.

— Καὶ ποῖον;

— Προσπάθησον νὰ εἰσέλθῃς εἰς τὸν κήπον τοῦ Τριανῶν, ὅπου πολλάκις ἡ βασίλισσα περιπατεῖ μόνη ὀλοκλήρους ὥρας.

— Καὶ πόθεν γνωρίζεις τοῦτο;

— Ἀπὸ ἑνα φίλου μου, τὸν ἀρχικηπουρὸν τῶν Βερσαλλίων.

— Τοῦτο δὲν εἶναι δύσκολον.

— Μὴ τῷ εἶπῃς ὅμως τὸ ὄνομά μου· παρουσιάσε με ὡς ποιητὴν, ὡς ζωγράφον, ἢ ὅπως ἄλλως θέλεις, ἐκτὸς μόνον ὡς Μιραμπώ.

— Θὰ σὲ παρουσιάσω ὡς ἀνθολόγον, τοῦ ὁποῖου ἡ μεγαλειτέρα ἐπιθυμία εἶναι νὰ ἐπισκέπτηται τοὺς κήπους τοῦ Τριανῶν καὶ τῶν Βερσαλλίων.

Ὁ Μιραμπώ ἦτο ἐκτὸς ἑαυτοῦ ἀπὸ χαρὰν.

Ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας περιηγεῖτο τοὺς βασιλικούς κήπους, χωρὶς νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ ἐπιθυμία του. Τὴν πρώτην ὁμοῦ τῆς ἐνάτης κατῶρθωσε νὰ πλησιάσῃ τὴν βασίλισσαν, ἡ ὁποία ἴστατο πλησίον ἑνὸς τῶν μαρμαρίνων ἀναδρυτηρίων, καὶ παρετή-

ρει τούς ὑπὸ τὰς ἡλιακὰς ἀκτῖνας φεγγοβου-
λοῦντας ἰχθύς.

(ἀκολουθεῖ).

—
Ὁ εὐνοούμενος Καλίφου τινος τῆς Βαγδάτης, ὀργισθεὶς ἡμέραν τινα κατὰ τινος πτωχοῦ, ὅστις τῷ ἐζήτηε ἐλεημοσύνην, ἐκτύπησεν αὐτὸν διὰ λίθου. Ὁ προσβληθεὶς πτωχὸς οὐδὲν ἐτόλμησε νὰ εἴπῃ, ἀλλὰ λαβὼν ἐκ τῆς γῆς τὸν λίθον ἔκρυψεν ἐν τῷ κόλπῳ του. «Θάττον ἢ βράδιον, εἶπε, θὰ εὔρω τὴν περίστασιν νὰ ἐκδικηθῶ, διὰ τοῦ αὐτοῦ λίθου, τὸν ὑπερήφανον αὐτὸν καὶ σκληρὸν ἄνθρωπον.» Μετ' οὗ πολλὰς ἡμέρας ὁ εὐνοούμενος ἀπώλεσε τὴν εὐνοίαν τοῦ Καλίφου, καὶ κατεδικάσθη νὰ παραδοθῇ εἰς τὰς ὕβρεις τοῦ λαοῦ, ἐπὶ κινήλου εἰς τὰς ὁδοὺς περιηγόμενος. Ὁ πτωχὸς πληροφορηθεὶς τοῦτο ἐπορεύθη εἰς συνάντησιν τοῦ εὐνοουμένου, μόλις δὲ παρετήρησεν αὐτὸν μακρόθεν, καὶ ἀμέσως ἐδράξατο τοῦ λίθου· μετὰ τινα ὅμως στιγμῆν, μᾶλλον κύριος ἑαυτοῦ γενόμενος, ἔριψε τὸν λίθον μακρὰν αὐτοῦ, λέγων καθ' ἑαυτόν: δὲν πρέπει νὰ ἐκδικηταί τις τὸν βλάψαντα αὐτὸν, διότι, ἐὰν ἐκεῖνος ἦναι ἰσχυρὸς, εἶναι ἀφροσύνη καὶ μωρία· ἐὰν δὲ ἀσθενής, εἶναι σκληρότης καὶ εὐτέλεια.

* *

Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωσήφ ὁ Β' τῆς Γερμανίας συνείηθε νὰ λέγῃ πρὸς τοὺς δεικνύοντας αὐτῷ σέβας, εἴτε κατ' οἶκον, εἴτε κατ' ὁδόν.— Καλυφθεὶς, φορέσατε τὸν πῖλόν σας ἄλλως, θέλω ἐκ-

βάλει τὸν ἐμόν· μὴ στέκεσθε βλέποντές με· ὁ καιρὸς σας εἶναι πολὺ τιμῶς, δὲν θέλω φιλοφρονήσεις, θέλω νὰ μοὶ λέγητε τὴν ἀλήθειαν, αὐτὴν ἐπιθυμῶ νὰ μάθω, γράφετε ἐλευθέρως τὰ αἰσθητήματά σας, αὐτὸ μοὶ ἀρέσκει· μὴ μοὶ κρύπτητε μηδέν· ἐξῆλθον νὰ πληροφορηθῶ καὶ οὕχινὰ νὰ ζητήσω αὐτάς.

ΓΝΩΜΙΚΑ.

Ὅτε δύνασαι νὰ κάμῃς ἐλεημοσύνην σήμερον, μὴ λέγεις εἰς τὸν πτωχόν «ὕπαγε, αὔριον σοὶ δίδω· ἐὰν ἔχῃς πολλὰ δίδε πολλὰ· ἐὰν δὲ ὀλίγα, δίδε πάλιν ὀλίγα, ἀλλὰ τὰ ὀλίγα ἐκεῖνα δίδε μὲ καλὴν καρδίαν.

Κυβέρνα τὸν οἶκόν σου καὶ θέλεις μάθει πόσον τιμῶνται τὰ τρόφιμα· ἀνάτρεφε τὰ τέκνα σου καὶ θέλεις μάθει τί ὀφείλεις εἰς τοὺς γονεῖς σου.

Ὁ ἐλεήμων ἄνθρωπος ζωογονεῖ τὴν ὑπαρξίν του· ὁ σκληρὸς τὴν βυζανίζει.

Δύο δυνάμεις ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ, τὸ ξῦφος καὶ τὸ πνεῦμα. Ἀκούω διὰ τοῦ πνεύματος τὰς πολιτικὰς καὶ θρησκευτικὰς θεσμοθεσίας· ἐπὶ τέλους, τὸ ξῦφος κατενικήθη πάντοτε ὑπὸ τοῦ πνεύματος.

Ὁ κάλλιστος τῶν ἀνθρώπων εἶναι ὁ ἀγαθοποιῶν τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἐπιστήμη καὶ Ὑλισμός, περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀνθρώπου.—Μία νύξ μεταξύ τῶν ἀλλιγατόρων.
— Περὶ τῶν ἐθίμων τῶν μωαμεθανῶν ἐν Βοσνίᾳ.— Ἡ αὐτοκρ. τῆς Ρωσσίας Μαρία Ἀλεξανδρόβνα.— Περὶ Ἑκκλ. μουσικῆς.— Παγκόσμιον Λεύκωμα, Ὁ Πρίγκηψ Ἀλέκο Πασσᾶς Βογορίδης.— Ἡ Γῆ πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ.— Ἀβδ-ἐλ-Καδέρ.— Οἱ Νέοι Αἰχμάλωτοι (συνέχ. καὶ τέλος).— Δημώδης φιλολογία, Οἱ μῦθοι τῶν νυμφῶν τῆς Σικελίας (συνέχ. καὶ τέλος).— Γάττων καὶ Ἰωάννα Διήγημα (συνέχεια ἴδε τεῦχος Ζ').— Ποιήσεις.— Διάφορα, Βυζαντινὴ δημοσιογραφικὴ κίνησις, Τὸ λευκὸν τριαντάφυλλον κτλ.— Γνωμικά.

ΕΙΚΟΝΕΣ.

Ἡ αὐτοκράτειρα τῆς Ρωσσίας.— Ὁ Πρίγκηψ Ἀλέκο Πασσᾶς Βογορίδης.— Ἀβδ-ἐλ-Καδέρ.— Ὁ Κόμης Δὲ Βογγέ.